

СХВАЛЕНО
педагогічною радою
Академічного ліцею № 1
ім. А.С. Малишка
Обухівської міської ради
Київської області
Протокол №01
від «28» серпня 2024 року

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Академічного
ліцею № 1 ім. А.С. Малишка
Обухівської міської ради
Київської області
Марина МИГ АЛЬ

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Академічного ліцею № 1 імені А. С. Малишка
Обухівської міської ради Київської області
2024/2025 навчальний рік

№ з/п	Зміст	Сторінки
1.	РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ Вступ	3
1.1.	Місія Академічного ліцею №1 ім. А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області та засоби її реалізації	6
1.2.	Модель випускника Академічного ліцею №1 ім. А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області	11
1.3.	Цілі освітньої діяльності Академічного ліцею №1 імені А.С.Малишка Обухівської міської ради Київської області	13
1.4.	Навчальний план та його обґрунтування	13
1.5.	Особливості організації освітнього процесу	14
1.6.	Корекційно-розвивальний складник освітньої програми	16
1.7.	Показники (вимірники) реалізації освітнього процесу	17
1.8.	Процеси розвитку, виховання і соціалізації в ліцеї	19
1.9.	Програмно-методичне забезпечення освітньої програми	22
2.	РОЗДІЛ ІІ. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ Вступ	23
2.1.	Загальний обсяг навчального навантаження	26
2.2.	Навчальний план	26
2.3.	Перелік навчальних програм	35
2.4.	Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей, дисциплін. Логічна послідовність їх вивчення	35
2.5.	Корекційно-розвивальний складник	37
2.6.	Вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти	37
3.	РОЗДІЛ ІІІ. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ГІМНАЗІЇ Вступ	62
3.1.	Загальний обсяг навчального навантаження	64
3.2.	Навчальний план	64
3.3.	Перелік навчальних програм	74
3.4.	Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей, дисциплін. Логічна послідовність їх вивчення	75
3.5.	Корекційно-розвивальний складник	77
3.6.	Очікувані результати навчання здобувачів освіти (реалізація наскрізних ліній ключових компетентностей)	78
3.7.	Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за програмою	82
3.8.	Форми організації освітнього процесу	82
3.9.	Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти	83
3.10.	Очікувані результати навчання за освітніми галузями	84
4.	РОЗДІЛ ІV. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ЛІЦЕЮ Вступ	156
4.1.	Загальний обсяг навчального навантаження	158
4.2.	Навчальний план	158
4.3.	Перелік навчальних програм	162
4.4.	Профільне навчання, розподіл варіативної складової	162
4.5.	Очікувані результати навчання здобувачів освіти (реалізація наскрізних ліній ключових компетентностей)	163
4.6.	Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за програмою	168
4.7.	Форми організації освітнього процесу	168
4.8.	Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти	169

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вступ

Академічний ліцей №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області є опорним закладом загальної середньої освіти комунальної форми власності, основним видом діяльності якого є освітня діяльність. Філія Академічного ліцею №1 імені А.С. Малишка «Першотравенська гімназія» – територіально відокремлений структурний підрозділ, утворений з метою надання освітніх послуг у сфері початкової освіти, базової загальної середньої освіти за місцем проживання.

Відповідно до Закону України «Про освіту» заклад загальної середньої освіти реалізує автономію, що означає право суб'єкта освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності.

В освітньому процесі реалізується академічна свобода, що передбачає самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної та інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Освітня програма Академічного ліцею №1 ім. А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області є єдиним комплексом освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Основою для розроблення освітньої програми є стандарти освіти відповідного рівня.

Освітня програма містить:

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою;
перелік освітніх компонентів та їх логічну послідовність;
загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти;

структуру програми із зазначенням, на які навчальні роки вона використовується (за необхідності – зазначаються накази про внесення змін до освітньої програми).

Освітня програма передбачає освітні компоненти для вільного вибору здобувачів освіти.

Закладом освіти використано типові та інші освітні програми, які розробляються і затверджуються відповідно до Закону України «Про освіту» та спеціальних законів.

Освітня програма має корекційно-розвивальний складник для осіб з особливими освітніми потребами (стаття 33 Закону України «Про освіту»).

Освітня діяльність в Академічному ліцеї №1 ім. А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області передбачає діяльність суб'єкта

освітньої діяльності, спрямовану на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Освітній процес у Академічному ліцеї №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області є системою науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Сучасна школа здійснює рішучий поворот до особистості дитини і буде свою роботу з нею на основі:

- поваги особистої гідності кожного вихованця, його індивідуальних життєвих цілей, запитів та інтересів;
- створення сприятливих умов для його саморозвитку;
- орієнтації не тільки на підготовку вихованця до майбутнього життя, але й на забезпечення повноцінного проживання кожного вікового етапу відповідно до його психофізіологічних особливостей.

Предметом гуманістичної педагогіки є виховання Людини, гуманної вільної особистості, здатної жити і творити в демократичному суспільстві.

Освітня діяльність у Академічному ліцеї №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області здійснюється на засадах особистісного, компетентісного та діяльнісного підходів.

Особистісний підхід це найважливіший принцип психолого-педагогічної науки, що передбачає створення активного освітньо-виховного середовища та облік своєрідності індивідуальності в розвитку і саморозвитку. Саме цей принцип визначає положення дитини у виховному процесі, означає визнання його активним суб'єктом діяльності, а одже становлення суб'єкт-суб'єктивних відносин. Теоретиком особистісного підходу був визнаний відомий психолог С.Л. Рубінштейн. Інший відомий психолог К.К. Платонов вважав, що особистісний підхід – це індивідуальний підхід до людини як до особистості з розумінням її як системи, що визначає всі інші психічні явища.

Компетентісний підхід вважають ключовою інноваційною ідеєю сучасної освіти. Основна спрямованість компетентісного підходу в освіті полягає в посиленні діяльнісного аспекту в навчанні, в забезпеченні зростання особистісного досвіду учня, тобто цей підхід є більш ємним, багатогранним, варіативним, так як включає в себе не тільки знання в якійсь галузі, але змістовно визначається і ціннісними орієнтаціями. Знання саме по собі перестало бути «символічним капіталом», тобто факт наявності знань не задає простір життєвого шляху, не ставить перспектив. А ось варіативність, гнучкі вимоги до кожного, облік індивідуального «ритму» навчання, цілі освіти, що володіють відкритістю простору для вирішення змістовних і методичних завдань характеризують компетентісний підхід в сучасній освіті. Його практична спрямованість була задана матеріалами Симпозіуму Ради Європи (1996), де підкреслюється, що для результатів освіти важливо знати не тільки що, але і як робити.

Компетентісний підхід означає поступову переорієнтацію провідної

освітньої парадигми з переважаючою трансляцією знань і формуванням навичок на створення умов для оволодіння комплексом компетенцій, які означають потенціал, здатність випускника до виживання і стійкої життєдіяльності в умовах сучасного багаточинникового соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно-комунікаційно насиченого простору. Переміщує акценти із процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку в учнів здатності практично діяти і творчо застосовувати здобуті знання й набутий досвід у різних ситуаціях.

Діяльнісний підхід в освіті – це методологічний базис, на якому будуються різні системи навчання зі своїми конкретними технологіями, прийомами і теоретичними особливостями. Діяльнісний підхід є альтернативним методу трансляції знань і їх пасивного засвоєння, дозволяє досягти освітніх цілей, що втілюють потреби суспільства і держави.

Із діяльнісним підходом найближче пов'язана категорія діяльності.

У традиційному розумінні «діяльність» розглядаємо як прояв активності суб'єкта, що виражається в доцільній зміні навколишнього світу, а також у перетворенні людиною самої себе. Тлумачення діяльності дозволяє поняття «діяльнісний підхід» розглядати за трьома збалансованими напрямками:

1) *діяльнісний характер підходу* (активний, самостійний, перетворювальний) – процес навчання є завжди навчанням предметно-практичних та розумових дій;

2) *розвиваюча спрямованість підходу* – особистісний розвиток учня, який характеризує становлення особистості, її «саморозвиток» у процесі діяльності в предметному світі, при цьому не просто індивідуальної, а спільної, колективної діяльності;

3) *особливості реалізації (організація й управління) діялісного підходу у навчанні* – цілеспрямованість, мотиваційна обумовленість, самостійна або керована вчителем взаємодія учня з навколишньою дійсністю, коли відбувається розв'язання суперечностей міжрепродуктивним і творчим пізнанням, раніше засвоєною інформацією та її новою порцією тощо.

Освітня діяльність Академічного ліцею №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області спрямована на формування **компетентностей** здобувачів освіти, що є динамічною комбінацією знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначають здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну або подальшу навчальну діяльність.

Викладацька діяльність педагогів Академічного ліцею №1 імені А.С.Малишка спрямована на формування знань, інших компетентностей, світогляду, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових або фізичних якостей здобувачів освіти (лекція, семінар, тренінг, курси, майстер-клас, вебінар тощо), та яка провадиться педагогічним працівником, відповідного трудового договору (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Педагогічна діяльність поєднує інтелектуальну, творчу діяльність педагогів, спрямовану на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та професійних компетентностей (стаття 1 Закону України «Про освіту»).

Сьогодні освіта вже не підготовка до життя, а спосіб життя. Завдання закладу освіти полягає у формуванні глобальної компетентності учня, необхідної кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Глобально компетентні люди мають застосовувати такі якості, характеристики і здібності, щоб не лише вивчати навколишній світ, а й жити в ньому. Педагогам, щоб допомогти учням стати глобально компетентними, потрібно не тільки розвивати ці якості у собі, а й шукати способи їх розвитку в учнів. За експертними оцінками, найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями.

Пріоритетного значення набуває завдання формувати в учнів систему загальнолюдських цінностей:

морально-етичних – гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей;

соціально-політичних – свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність.

У центрі освіти має перебувати виховання в учнів відповідальності за себе, за добробут нашої країни.

У здійсненні виховного процесу мають ураховуватися такі організаційні орієнтири:

виховання не зводиться до окремих виховних занять;
до створення виховного середовища залучається весь колектив ліцею;
учитель є взірцем людини вихованої, своїм прикладом він надихає і зацікавлює дитину;

у плануванні діяльності враховуються індивідуальні нахили і здібності кожної дитини, створюються належні умови для їх реалізації;

співробітництво з позашкільними закладами освіти;

активне залучення до співпраці психологів і соціальних педагогів;

налагодження постійного діалогу з батьківською спільнотою.

1.1. Місія Академічного ліцею №1 ім. А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області та засоби її реалізації

Академічний ліцей №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області - опорний заклад загальної середньої освіти комунальної форми власності, є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунок в установі банку, печатку, штамп, ідентифікаційний номер.

Філія Академічного ліцею №1 імені А.С. Малишка «Першотравенська гімназія» - територіально відокремлений структурний підрозділ, що не має статусу юридичної особи і діє на підставі Положення. Філія забезпечує

здобуття початкової та базової загальної середньої освіти.

Засновником та власником ліцею є Обухівська міська територіальна громада в особі Обухівської міської ради Київської області.

Місією закладу є забезпечення реалізації права громадян на здобуття повної загальної середньої освіти, забезпечення рівного доступу до якісної освіти, створення інноваційного освітнього середовища для всебічного розвитку кожного здобувача освіти у відповідності до індивідуальних та суспільних потреб, виховання громадянина, відповідального за майбутнє своєї країни.

Академічний ліцей №1 імені А.С. Малишка у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», іншими законодавчими актами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України, інших центральних органів виконавчої влади, рішеннями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, іншими нормативно-правовими актами, власним Статутом, Стратегією розвитку Академічного ліцею №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області на 2023-2028 роки.

Відповідно до статті 6 Закону України «Про освіту» **принципами освітньої діяльності** Академічного ліцею №1 ім. А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області є: людиноцентризм; верховенство права; забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності; рівні можливості для всіх; забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності; розвиток інклюзивного освітнього середовища; забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування; науковий характер освіти; різноманітність освіти; цілісність і наступність системи освіти; прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень; відповідальність і підзвітність перед суспільством; інтеграція з ринком праці; нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями; свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми; академічна доброчесність; академічна свобода; фінансова, академічна, кадрова та організаційна автономія у межах, визначених законом; гуманізм; демократизм; єдність навчання, виховання та розвитку; виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій; формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення; формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками; формування громадянської культури та культури демократії; формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля; неутручання політичних партій в освітній процес; неутручання релігійних організацій в освітній процес (крім випадків, визначених Законом

України «Про освіту»); різнобічність та збалансованість інформації щодо політичних, світоглядних та релігійних питань; державно-громадське управління; державно-громадське партнерство; державно-приватне партнерство; сприяння навчанню впродовж життя; інтеграція у міжнародний освітній та науковий простір; нетерпимість до проявів корупції та хабарництва; доступність для кожного громадянина всіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою.

Головною метою освітньої діяльності Академічного ліцею №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області є надання якісних освітніх послуг, забезпечення Державних стандартів, формування довіри суспільства до системи освіти закладу, всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, як найвищої цінності, її інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.

Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування **ключових компетентностей**.

Завданнями Академічного ліцею №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області є:

~ забезпечення реалізації права громадян на повну загальну середню освіту;

~ виховання громадянина України;

~ виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;

~ формування і розвиток соціально зрілої, творчої особистості з усвідомленою громадянською позицією, почуттям національної самосвідомості, особистості, підготовленої до професійного самовизначення;

~ виховання в учнів поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;

~ розвиток особистості учня, його здібностей і обдарувань, наукового світогляду;

~ реалізація права учнів на вільне формування політичних і світоглядних переконань;

~ виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів;

~ генерація нових знань та розвиток відчуття соціальної справедливості;

~ створення умов для оволодіння системою наукових знань про природу, людину і суспільство.

Саме виховання компетентної, відповідальної за своє життя людини і є головним завданням ліцею.

Заклад загальної середньої освіти несе відповідальність перед особою, суспільством і державою за:

- ~ безпечні умови освітньої діяльності;
- ~ дотримання державних стандартів освіти;
- ~ дотримання договірних зобов'язань з іншими суб'єктами освітньої, виробничої, наукової діяльності, у тому числі зобов'язань за міжнародними угодами;
- ~ дотримання фінансової дисципліни.

Відповідно до чинного законодавства Академічний ліцей здійснює освітній процес згідно із освітньою програмою трьох рівнів освіти:

- початкова освіта;
- базова середня освіта;
- профільна середня освіта.

Основними засобами досягнення мети, виконання завдань та реалізації призначення закладу освіти є засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту освітньої програми Академічного ліцею, а також:

уведення в навчальний план предметів і курсів, що сприяють загальнокультурному розвитку особистості та формують гуманістичний світогляд;

факультативні курси відіграють важливу роль у професійній орієнтації школярів, значна їх частина орієнтує старшокласників на конкретну професію і дає їм певний обсяг знань, умінь і навичок;

надання учням можливості спробувати себе в різних видах діяльності:

інтелектуальної – участь у всіх предметних та міжпредметних конкурсах різних рівнів;

трудової – участь у всіх акціях з благоустрою території ліцею, міста, села;

художньо-естетичної – участь у творчих конкурсах, відвідування гуртків;

надання учням можливості вибору профілю навчання.

Освітня програма, яка реалізується в Академічному ліцеї №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області, спрямовані на:

формування в учнів сучасної наукової картини світу;

виховання працьовитості, любові до природи;

розвиток в учнів національної самосвідомості;

формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства;

інтеграцію особистості в систему світової та національної культури;

рішення завдань формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві;

виховання громадянської свідомості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей населення регіону, України та інших народів в умовах багатонаціональної держави;

формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення.

У Академічному ліцеї створені та функціонують: предметні методичні комісії, творчі об'єднання вчителів, творчі групи, психологічна служба.

Ефективному управлінню освітньої діяльності сприяють система ІСУО та програма КУРС Школа.

Ліцей - заклад рівних можливостей для всіх; заклад, який намагається дати можливості для розвитку кожній дитині та розвинути її так, щоб вона була успішною в житті; заклад компетентнісного розвитку і самовдосконалення з ідеалом вільної, життєлюбної, талановитої особистості. Тобто, щоб дитина, навчаючись у ліцеї, змогла набути всі життєві компетенції в тому обсязі, в якому вони їй потрібні для її успішного становлення.

Сучасний підхід до стратегії розвитку освіти наголошує, що якість освіти є найефективнішим засобом для задоволення освітніх потреб суспільства, сім'ї, дитини. Якість оцінюється моральними та ринковими категоріями, це не тільки якість кінцевих результатів, але й всіх процесів, які впливають на кінцевий результат. Тому управління ліцеєм зосереджене на управлінні якістю освіти. А це означає співвіднесення результатів роботи ліцею з метою, яку колектив поставив перед собою. Діалог і багатостороння комунікація замінили в Академічному ліцеї №1 односторонню авторитарну комунікацію. Заклад працює на засадах «педагогіки партнерства», яка є одним із основних компонентів формули нової української школи. Педагогіка партнерства – напрям педагогічного мислення і практичної діяльності, спрямований на демократизацію й гуманізацію педагогічного процесу. У концептуальних засадах НУШ зафіксовано основні принципи педагогіки партнерства, які мотивують освітню діяльність Академічного ліцею №1:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;
- довіра у взаєминах, стосунках;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;
- розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);
- принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

Демократизація освіти передбачає автономізацію закладів освіти у вирішенні основних питань діяльності, перехід до державно-громадської системи управління освітою, співробітництво «учитель-учень-батьки» в освітньому процесі.

Освітній простір як дзеркало суспільства постійно змінюється відповідно до соціально-економічних умов у країні. Весь час модернізується його зміст, структура, форми, бо вони обумовлені соціальним запитом і новими досягненнями культури та науки всього людства. Сучасні новації у сфері освіти фокусуються на її гуманістичній спрямованості, особливо в плані міжособистісних стосунків учасників освітнього процесу. Гуманізація освіти –

це створення умов для самореалізації, самовизначення учнів. Орієнтація освітнього процесу на формування особистості в усій багатогранній повноті її інтелектуального, культурного, психологічного й соціального розвитку. Партнерство в Академічному ліцеї №1 Обухівської міської ради Київської області будується за такою моделлю: довіра – рівність – добровільність – відповідальність.

Навчальний заклад допомагає батькам здобувати спеціальні знання про стадії розвитку дитини, ефективні способи виховання в дитині сильних сторін характеру і чеснот залежно від її індивідуальних особливостей.

1.2. Модель випускника Академічного ліцею №1 ім. А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області

Випускник Академічного ліцею №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області – це особистість, патріот та інноватор:

- цілісна особистість, усебічно розвинена, здатна до критичного мислення;
- патріот з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення;
- інноватор, здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку, конкурувати на ринку праці, вчитися впродовж життя.

Освічені українці, всебічно розвинені, відповідальні громадяни і патріоти, здатні до інновацій – це загальна формула, до якої прагне ліцей. Стоячи на порозі великих змін, ми приймаємо їх і будуємо формулу «випускника» по максимуму, тому що віримо: ось хто вестиме Україну в XXI столітті – це випускник, що буде вільно володіти іноземними мовами, послідовно освоювати нові технології та розуміти необхідність їх використання, зможе приймати самостійні рішення, швидко адаптуватися в соціальній і майбутній професійній сфері, розв'язувати проблеми та працювати в команді, навчений дбайливо ставитися до свого здоров'я та часу.

Сучасний світ складний. Дитині недостатньо дати лише знання. Ще необхідно навчитися користуватися ними. Знання та вміння, взаємопов'язані з ціннісними установками учня, формують його життєві компетентності, необхідні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці.

Ключові компетентності – це ті якості, яких кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування та які здатні забезпечити життєвий успіх молоді у суспільстві:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей у навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмій в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, ліцей, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування вміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, вміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Усі перелічені компетентності однаково важливі й взаємопов'язані. Кожну з них діти набуватимуть послідовно, поступово під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння:

- уміння читати і розуміти прочитане;
- уміння висловлювати думку усно і письмово;
- критичне мислення;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- ініціативність;
- творчість;
- уміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення;
- уміння конструктивно керувати емоціями, застосовувати емоційний інтелект;
- здатність до співпраці в команді.

1.3. Цілі освітньої діяльності Академічного ліцею №1 Обухівської міської ради Київської області

Враховуючи призначення і місце в освітньому просторі міста, села Академічний ліцей №1 та його Філія працюють над досягненням таких цілей:

- ~ забезпечити засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту початкової, базової, повної загальної середньої освіти на рівні вимог державного освітнього стандарту;
- ~ гарантувати наступність освітніх програм усіх рівнів;
- ~ створити основу для адаптації учнів до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм;
- ~ формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності;
- ~ забезпечити соціально-педагогічні відносини, що зберігають інтелектуальне, фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів.

1.4. Навчальний план та його обґрунтування

Основним документом, що регулює освітню діяльність в ліцеї, є навчальний план, що складений на основі Типових освітніх програм, розроблених та затверджених Міністерством освіти і науки України, із конкретизацією варіативної частини і визначенням профілю навчання. Зміст навчального плану є механізмом реалізації змісту освіти та одним із засобів

формування «моделі» випускника кожного рівня навчання. Починаючи з початкової школи, в ліцеї функціонувала система факультативів, курсів за вибором та гуртків, яка дозволяла зробити освітній простір єдиним і таким, що тісно пов'язував вікові етапи в навчанні різних дисциплін. Мета та завдання гімназії, що забезпечує базову середню освіту, полягає у створенні освітнього простору для здійснення самовизначення учнів до вибору профілю подальшого навчання. Допрофільне навчання у 8, 9 класах має стати етапом «академічної мобільності» випускників гімназії, готовності до свідомого вибору профілю навчання у ліцеї. При формуванні змісту допрофільної, профільної освіти та варіативної складової навчального плану максимально враховувалися освітні потреби учнів і батьків, що впливали з результатів анкетування, опитування, моніторингу навченості та природніх задатків здобувачів освіти. Нажаль у 2024/2025 навчальному році варіативна складова в навчальних планах відсутня.

Зміст базової і повної загальної середньої освіти створює передумови для всебічного розвитку особистості і визначається на засадах науковості і систематичності знань, їх значущості для соціального становлення людини.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах відповідного рівня.

Клас	Кількість годин на рік
1 клас	805
2 клас	875
3 клас	910
4 клас	910
Разом	3500
5 клас	1050
6 клас	1155
7 клас	1172,5
8 клас	1207,5
9 клас	1260
Разом	5845
10 клас	1330
11 клас	1330
	2660

Базові навчальні предмети, що становлять інваріантну складову змісту середньої освіти, є обов'язковими і вивчатимуться на рівні державного стандарту на всіх профілях. Профільні загальноосвітні предмети - це той цикл предметів, який реалізуватиме цілі, завдання і зміст кожного конкретного профілю. Профіль, вибірково-обов'язкові предмети визначаються враховуючи запити учнів 10-11 класів, кадрове, навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення. З метою врахування індивідуальних освітніх потреб та інтересів школярів, діагностування прогалів в знаннях учнів, організації роботи зі здібними та обдарованими учнями, підготовкою учнів до НМТ проводяться індивідуальні та групові заняття з різних дисциплін.

Відповідно до навчального плану педагогічні працівники закладу самостійно добирають програми, підручники, навчальні посібники, що мають

гриф Міністерства освіти і науки України, а також науково-методичну літературу, дидактичні матеріали, форми, методи, засоби навчальної роботи, що мають забезпечувати виконання статутних завдань та здобуття освіти на рівні державних стандартів.

1.5. Особливості організації освітнього процесу

Ліцей працює за п'ятиденним робочим тижнем, вихідні дні - субота і неділя.

Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» тривалість уроку в 1 класах – 35 хвилин, 2-4 класах - 40 хвилин. Різниця в часі навчальних годин перших - четвертих класів обов'язково обліковується і компенсується проведенням додаткових, індивідуальних занять та консультацій з учнями. За рішенням педагогічної ради, Ради навчального закладу, загальношкільних батьківських зборів (протокол №2 від 23.03.2019) з 01.09.2019 в 5-11 класах впроваджуються технології концентрованого навчання: освітній процес організовано в режимі 30-ти хвилинних спарених уроків. Тривалість перерв у початковій школі, під час яких не відбувається харчування школярів – 10 хв., під час яких учні харчуються – 20 хв. У 5-11 класах тривалість перерв між 30-ти хвилинками - 5 хв., між парами, під час яких не відбувається харчування школярів – 15 хв., під час яких учні харчуються – 20 хв. Навчальні заняття 1-11 класів розпочинаються о 08:30.

У Філії «Першотравенська гімназія» тривалість уроку в 2-4 класах - 40 хвилин, в 1 класі - 35 хвилин, в 5-9– 45 хвилин. Тривалість перерв, під час яких не відбувається харчування школярів – 10 хв., під час яких учні харчуються – 15 хв.

Для учнів 1-4 класів за бажанням їхніх батьків або осіб, які їх замінюють, можуть працювати групи продовженого дня.

Відповідно Закону України «Про повну загальну середню освіту» кожен навчальний рік розпочинається 1 вересня святом – День знань.

Структура і тривалість навчального року, навчального тижня, навчального дня, занять, відпочинку між ними, форми організації освітнього процесу визначаються педагогічною радою Академічного ліцею №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області у межах часу, передбаченого освітньою програмою, відповідно до обсягу навчального навантаження, встановленого відповідним навчальним планом, та з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей.

Тривалість канікул протягом навчального року не може становити менше 30 календарних днів.

Крім різних форм обов'язкових навчальних занять, у закладі можуть проводитися індивідуальні, групові, факультативні та інші позакласні заняття та заходи, що передбачені окремим розкладом і спрямовані на задоволення освітніх інтересів учнів та на розвиток їх творчих здібностей, нахилів і обдарувань за рахунок платних освітніх послуг.

Згідно з рішенням педагогічної ради навчальна практика та навчальні

екскурсії для учнів 1-8, 10 класів, проводяться протягом навчального року.

Зарахування, відрахування та переведення здобувачів освіти здійснюється без конкурсу відповідно до території обслуговування, яка закріплена виконавчим комітетом Обухівської міської ради, Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 №367.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказами Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 зі змінами, внесеними наказом від 17.08.2012 № 921 та від 08.04.2016 № 401.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про освіту» результати навчання на кожному рівні повної загальної середньої освіти оцінюються шляхом державної підсумкової атестації, яка може здійснюватися в різних формах, визначених законодавством, зокрема у формі зовнішнього незалежного оцінювання.

1.6. Корекційно-розвивальний складник освітньої програми.

Інклюзивна освіта - це формат навчання, який дає можливість кожній дитині навчатися в закладах загальної середньої освіти, вільно спілкуватися зі своїми однолітками і повноцінно розвиватися. Така форма навчання адаптує освітню програму та навчальне середовище і задовольняє потреби усіх дітей без винятку.

Метою інклюзивного навчання є реалізація права дітей з ООП на освіту, їх соціалізація та інтеграція у суспільство, залучення сім'ї до участі в освітньому процесі.

У Освітній програмі застосовуємо таке тлумачення термінів, яке зазначає Закон України «Про освіту»:

- особа з особливими освітніми потребами – особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту (пункт 20 частини 1 статті 1);
- інклюзивне навчання – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників (пункт 12 частини 1 статті 1).

Основними завданнями інклюзивного навчання є:

- здобуття дітьми з ООП освіти відповідного рівня у середовищі здорових однолітків відповідно до державного стандарту загальної середньої освіти;
- забезпечення різнобічного розвитку дітей, реалізація їх здібностей;
- створення інклюзивного освітнього середовища;
- розумне пристосування – запровадження, якщо це потрібно в конкретному випадку, необхідних адаптацій і модифікацій з метою

забезпечення реалізації особами з ООП конституційного права на освіту нарівні з іншими особами;

- створення позитивного мікроклімату у закладі, формування активного міжособистісного спілкування дітей з ООП з іншими учнями;

- забезпечення диференційованого психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП;

- надання консультативної допомоги сім'ям, які виховують дітей з ООП, залучення батьків до розроблення індивідуальної програми розвитку.

Концепція НУШ свідчить про те, що запровадження інклюзивного навчання є частиною загальної освітньої реформи. Інклюзивна освіта є підходом, який допомагає адаптувати освітню програму та навчальне середовище до потреб учнів, які відрізняються своїми навчальними можливостями.

1.7. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

У Академічному ліцеї №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області розроблено систему показників внутрішнього моніторингу, що дозволяє визначити, наскільки ефективно реалізується освітня програма, тобто наскільки реальний «продукт» діяльності навчального закладу відповідає ідеальній моделі випускника. При цьому об'єктами, механізмами та термінами контролю є:

кадрове забезпечення освітньої діяльності (підвищення кваліфікації педагогічних працівників (форма проходження на вибір учителя) – не менше 150 годин протягом 5 років, атестація – 1 раз на 5 років, добровільна сертифікація – 1 раз на 3 роки, участь у різних методичних заходах, конференціях, вебінарах, семінарах, конкурсах, коучингах, тренінгах, онлайн-курсах, дистанційне навчання – протягом року);

навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності (наявність документів, визначених нормативно-правовими актами з питань освіти, необхідної кількості підручників та навчально-методичної літератури з усіх навчальних дисциплін для самостійної роботи та дистанційного навчання – 2 рази на рік);

матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності (відповідність ліцензійним та акредитаційним вимогам: навчальні кабінети, класні кімнати, спортзал, бібліотека, сучасна їдальня, буфет, наявність інтернету – 2 рази на рік);

якість проведення навчальних занять (вивчення системи роботи педагогічних працівників – 1 раз на 5 років, тематичний контроль знань, класно-узагальнюючий контроль – за потребою);

моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) (вивчення рівня навчальних досягнень з предмета – 1 раз на 5 років, циклу предметів – за потребою, освітньої галузі – 1 раз на 5 років, різні види оцінювання, що відповідають «Загальним критеріям оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти», які є обов'язковою складовою навчальної програми з предмета - на кожному уроці),

тематичне – в кінці кожної теми, семестрове – в кінці кожного семестру, річне – в кінці року, державна підсумкова атестація – в кінці навчального року, зовнішнє незалежне оцінювання – в кінці навчального року, результати участі у предметних та творчих конкурсах різного рівня – протягом навчального року, участь у спортивних змаганнях – протягом навчального року, інтелектуальних випробовуваннях – протягом навчального року);

моніторинг оцінювання ступеня задоволення здобувачів освіти (соціологічні (анонімні) опитування учнів і випускників – 1 раз на рік);

продовження навчання (аналіз вступу у ВНЗ України та за її межами - 1 раз на рік).

Відповідно до статті 1 Закону України «Про освіту» **результатами навчання** є знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати.

Результати навчання здобувачів освіти на кожному рівні повної загальної середньої освіти оцінюються шляхом державної підсумкової атестації, яка може здійснюватися в різних формах, визначених законодавством, зокрема у формі зовнішнього незалежного оцінювання (стаття 12 Закону України «Про освіту»).

Державна підсумкова атестація здобувачів початкової освіти здійснюється з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та/або якості освіти.

Порядок, форми проведення і перелік навчальних предметів, з яких проводиться державна підсумкова атестація, визначає центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки (щорічний наказ МОН України).

Відповідно до статті 41 Закону України «Про освіту» **система забезпечення якості освіти** має на меті: гарантування якості освіти; формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, органів управління освітою; постійне та послідовне підвищення якості освіти; допомогу закладам освіти та іншим суб'єктам освітньої діяльності у підвищенні якості освіти.

Складовими системи забезпечення якості освіти є:
внутрішня система забезпечення якості освіти;
система зовнішнього забезпечення якості освіти;
система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти.

Внутрішня система забезпечення якості освіти в Академічному ліцеї №1 ім. А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області включає:

стратегію (політику) та процедури забезпечення якості освіти;
систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти;

оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної

(науково-педагогічної) діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників;

оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти;

забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;

забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти;

створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування;

інші процедури та заходи, що визначаються спеціальними законами або документами закладу освіти.

Система зовнішнього забезпечення якості освіти може включати:

1) інструменти, процедури та заходи забезпечення і підвищення якості освіти, зокрема: стандартизацію; ліцензування освітньої діяльності; акредитацію освітніх програм; інституційну акредитацію; громадську акредитацію закладу освіти; зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання; інституційний аудит; моніторинг якості освіти; атестацію педагогічних працівників; сертифікацію педагогічних працівників; громадський нагляд; інші інструменти, процедури і заходи, що визначаються спеціальними законами України;

2) визначені Законом України «Про освіту» і спеціальними законами органи і установи, що відповідають за забезпечення якості освіти, та спеціально уповноважені державою установи, що проводять зовнішнє незалежне оцінювання;

3) незалежні установи оцінювання та забезпечення якості освіти.

Завданнями внутрішньої системи забезпечення якості освіти у Академічному ліцеї №1 ім. А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області є:

оновлення нормативно-методичної бази забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в ліцеї;

постійний моніторинг змісту освіти;

спостереження за реалізацією освітнього процесу;

моніторинг технологій навчання;

моніторинг ресурсного потенціалу ліцею;

моніторинг управління ресурсами та процесами;

спостереження за станом соціально-психологічного середовища ліцею;

контроль стану прозорості освітньої діяльності та оприлюднення інформації щодо її результатів;

розроблення рекомендацій щодо покращення якості освітньої діяльності та якості освіти, участь у стратегічному плануванні.

1.8. Процеси розвитку, виховання і соціалізації в Академічному ліцеї №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області

Виховання учнів у Академічному ліцеї №1 ім. А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області здійснюється під час проведення уроків, у процесі позаурочної та позашкільної роботи. Цілі виховного процесу в навчальному закладі визначаються на основі принципів, закладених у Конституції та законах України, інших нормативно-правових актах.

Уся освітня діяльність зорієнтована на учня, розвиток його талантів, виховання на цінностях: загальнолюдських, поваги до іншої людини, любові до власної країни. Це пронизує весь зміст освіти і весь процес навчання. Виховання позитивних рис характеру та чеснот здійснюється через наскрізний досвід та зміст освіти.

Роль окремих виховних моментів під час навчання за наскрізними темами різна і залежить від їх мети і змісту та від того, наскільки тісно той чи інший захід пов'язаний із конкретною наскрізною темою, життєвим досвідом учнів та їх інтересами. Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального та виховного середовища, а зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного розвитку учня.

Коротка характеристика

Екологічна безпека і сталий розвиток

Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.

Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини.

Громадянська відповідальність

Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.

У рамках розвитку соціальної і громадянської компетентності діє учнівське самоврядування, яке намагається втілити принципи і механізми функціонування суспільства в межах закладу освіти. У подальшому учнівський та учительський колективи намагатимуться діяти так, щоб активна участь у житті ліцею викликала в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст був націлений на формування порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності.

Здоров'я і безпека

Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище і буде реалізуватися упродовж наступних років через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я. Для учнів 1-4 класів психологічна служба ліцею планує провести навчальні квести «Здоровим будь» та «Здоровий дух у здоровому тілі». Текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів розробили упродовж травня – червня класоводи разом з психологом для інформування про можливі негативні наслідки в разі не виконання правил дорожнього руху. Звертатиметься увага на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Психологічна служба ліцею разом із класними керівниками спланувала і розробила ряд заходів спрямованих на вирішення проблем пов'язаних з саморегуляцією поведінки у діяльності та спілкуванні, використання вільного часу з урахуванням можливостей і потреб, формування та реалізації валеологічної культури у внутрішкільному житті: «Моніторинг психологічного та емоційного стану учнів у освітній діяльності», інформування класних керівників про результати моніторингу та залучення педагогічного й учнівського колективів до співпраці у вирішенні питань і проблем, що виникли. Заплановані інтерактивні акції, фут-квести, психологічні практикуми, тренінгові заняття зроблять приємним пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач та зможуть викликати в учнів чимало радісних емоцій.

Підприємливість і фінансова грамотність

Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).

Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів. У рамках розвитку учнівської підприємливості та фінансової грамотності буде спрямована робота учнівського самоврядування, яке вже виступило з ініціативою про проведення благодійних ярмарок 4 рази на рік з метою здійснення заощаджень для благодійних цілей. Крім того з метою формування економного ставлення до природних ресурсів заплановано збір макулатури, зароблені кошти будуть витрачені для задоволення нагальних потреб закладу.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання та виховання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів

діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх у нові ситуації.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, за виконання яких звітують про виконану роботу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

1.9. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Реалізація змісту освіти у ліцеї та досягнення прогнозованого результату її роботи забезпечується програмно-методичним матеріалом, що відповідає переліку навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти I, II, III ступенів, затвердженого наказами МОН України від 12.08.2022 № 743-22, від 03.02.2021 №140, від 19.02.2021 №235, від 20.04.2018 №405; від 28.11.2019 №1493.

РОЗДІЛ 2. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти. **Метою початкової освіти** є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітню програму для початкових класів розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової загальної освіти. У програмі вказано загальний обсяг навчального навантаження, навчальний план, перелік навчальних програм, перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей, дисциплін, логічна послідовність їх вивчення, визначено вимоги до обов'язкових результатів навчання.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентризму і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту та очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов

навчання;

- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів освіти таких ключових компетентностей

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Вільне володіння державною мовою	Передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях
2	Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	Передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування
3	Математична компетентність	Передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини
4	Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій	Передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження
5	Інноваційність	Передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади
6	Екологічна компетентність	Передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства
7	Інформаційно-комунікаційна компетентність	Передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях

8	Навчання впродовж життя	Передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі
9	Громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей	Передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя
10	Культурна компетентність	Передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості
11	Підприємливість та фінансова грамотність	Передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **наскрізні вміння**:

- читання з розумінням;
- уміння висловлювати власну думку усно і письмово;
- критичне та системне мислення;
- творчість та ініціативність;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- уміння конструктивно керувати емоціями;
- оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми;
- співпрацювати з іншими особами.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – *фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої*.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний,

інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формуального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення в 1-2 класах підлягають вербальному, формуальному оцінюванню, у 3-4 – формуальному та підсумковому (рівневому) оцінюванню. Оцінювання відбувається відповідно до методичних рекомендацій затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 №813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти».

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладу освіти та якості освіти.

Наказ МОН від 07.12.2018 №1369 «Про затвердження порядку проведення державної підсумкової атестації» (zareestrovano v ministertsvi

юстиції України 02.01.2019р. №8/32979).

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, міському, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

2.1. Загальний обсяг навчального навантаження:

1 клас	805 годин
2 клас	875 годин
3 клас	910 годин
4 клас	910 годин

2.2. Навчальний план

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено в навчальних планах початкової школи (додатки 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8).

Додаток 1

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Академічного ліцею № 1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області
для 1-х класів на 2024/2025 навчальний рік

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин					
		1-Б		1-В		1-Г	
<i>Інваріантний складник</i>							
Мовно-літературна	Українська мова. Навчання грамоти	315	3,5	315	3,5	315	3,5
Іншомовна	Англійська мова		3,5		2		3,5
Математична	Математика	140	4	140	4	140	4
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	Я досліджую світ	105	3	105	3	105	3
Технологічна	Дизайн і технології	35	1	35	1	35	1
Мистецька	Мистецтво	70	2	70	2	70	2
Фізкультурна*	Фізична культура	70	2*	70	2*	70	2*
	Хореографія	35	1*	35	1*	35	1*
Усього		770	19 +3*	770	19 +3*	770	19 +3*
<i>Варіативний складник</i>							
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		-	-	-	-	-	-
Кількість навчальних годин на тиждень, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)		770	22	770	22	770	22
Річне навчальне навантаження учня/ гранично допустиме тижневе навантаження учня		665	19	665	19	665	19

*Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження на учнів.

За типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О.Я. Савченко, наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22.

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

Додаток 2

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Академічного ліцею № 1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області
для 2-х класів на 2023/2024 навчальний рік

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин			
		2-Б		2-В	
<i>Інваріантний складник</i>					
Мовно-літературна	Українська мова. Читання	245	3,5 3,5	245	3,5 3,5
Іншомовна	Англійська мова	105	3	105	3
Математична	Математика	140	4	140	4
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	Я досліджую світ	105	3	105	3
Технологічна	Дизайн і технології	35	1	35	1
Інформатична	Інформатика	35	1	35	1
Мистецька	Мистецтво	70	2	70	2
Фізкультурна*	Фізична культура	70	2*	70	2*
	Хореографія	35	1*	35	1*
Усього		840	24	840	24
<i>Варіативний складник</i>					
Додаткові години:		-	-	-	-
Кількість навчальних годин на тиждень, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)		840	24	840	24
Річне навчальне навантаження учня/ гранично допустиме тижневе навантаження учня		735	21	735	21

*Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження на учнів.

За типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О.Я. Савченко, наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22.

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

Додаток 3

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Академічного ліцею № 1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області
для 1-2 класів за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України»
на 2024/20254 навчальний рік

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин			
		1-А		2-А	
<i>Інваріантний складник</i>					
Мовно-літературна	Українська мова	210	6	210	6

Мовно-літературна	Іноземна мова	70	2	105	3
Математична	Математика	105	3	140	4
Мовно-літературна	Я пізнаю світ*	280	8	280	8
Математична					
Природнича					
Соціальна і здоров'язбережувальна					
Громадянська та історична					
Технологічна					
Фізкультурна					
Мистецька					
Мистецька	Мистецтво**	35	1	35	1
Фізкультурна	Фізична культура***	35	1	35	1
	Хореографія	35	1	35	1
Усього		770	19+3	840	21+3
<i>Варіативний складник</i>					
Додаткові години		-	-	-	-
Річне навчальне навантаження учня/ гранично допустиме тижневе навантаження учня		665	19	735	21
Загальна кількість навчальних годин, що фінансується з бюджету (без урахування поділу на групи)		770	22	840	24

* Орієнтовний розподіл годин між освітніми галузями в межах інтегрованого навчального предмета «Я пізнаю світ»:

1 - 4 класи: мовно-літературна освітня галузь — 1 год/тижд.; громадянська та історична, інформатична (для 2 класу), природнича, соціальна і здоров'язбережувальна, технологічна освітні галузі — разом 4 год/тижд.; математична освітня галузь — 1 год/тижд.; мистецька освітня галузь — 1 год/тижд.; фізкультурна освітня галузь — 1 год/тижд.;

** Інтегрований предмет або окремі предмети «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво».

*** Години, передбачені для фізичної культури (навчальні предмети «Я пізнаю світ» (1 год/тижд.) та «Фізична культура» (2 год/тижд.), не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

Додаток 4

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Філії Академічного ліцею № 1 імені А.С. Малишка «Першотравенська гімназія»
для 1-2-х класів на 2024/2025 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень		
		1 клас	2 клас	Разом

Мовно- літературна	навчання грамоти	7		7
	українська мова		3,5	7
	читання		3,5	
Іншомовна	іноземна мова (англійська)	2	3	5
Математична	Математика	4	4	8
Природнича	Я досліджую світ	3	3	6
Громадянська та історична				
Соціальна та здоров'язбережувальна				
Технологічна	Дизайн і технологія	1	1	2
Інформативна	Інформатика	-	1	1
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	1	2
	Музичне мистецтво	1	1	2
Фізкультурна*	Фізична культура	3*	3*	6*
Разом		19+3	21+3	40+6
Гранично допустиме тижневе навчання навантаження на учнів		19	21	40
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету		22	24	46

*Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження на учнів

За типовою освітньою програмою, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко, наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22.

Директор ліцею №1

М.Л. Мигаль

Додаток 5

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Академічного ліцею № 1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області

Освітні	Предмети	Кількість годин
---------	----------	-----------------

галузі		3-Б		3-В	
<i>Інваріантний складник</i>					
Мовно-літературна	Українська мова літературне читання	245	3,5 3,5	245	3,5 3,5
Іншомовна	Англійська мова	105	3	105	3
Математична	Математика	175	5	175	5
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	Я досліджую світ	105	3	105	3
Технологічна	Дизайн і технології	35	1	35	1
Інформатична	Інформатика	35	1	35	1
Мистецька	Мистецтво	70	2	70	2
Фізкультурна*	Фізична культура	70	2*	70	2*
	Хореографія	35	1*	35	1*
Усього		875	25	875	25
<i>Варіативний складник</i>					
Додаткові години:		-	-	-	-
Кількість навчальних годин на тиждень, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)		875	25	875	25
Річне навчальне навантаження учня/ гранично допустиме тижневе навантаження учня		770	22	770	22

для 3-х класів на 2024/2025 навчальний рік

*Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

За типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О.Я. Савченко, наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22.

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

Додаток 6

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Академічного ліцею № 1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області

для 4-х класів на 2024/2025 навчальний рік

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин			
		4-А		4-В	
<i>Інваріантний складник</i>					
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	245	3,5 3,5	350	3,5 3,5
Іншомовна	Англійська мова	105	3	105	3
Математична	Математика	175	5	175	5
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	Я досліджую світ	105	3	105	3
Технологічна	Дизайн і технології	35	1	35	1
Інформатична	Інформатика	35	1	35	1
Мистецька	Мистецтво	70	2	70	2
Фізкультурна*	Фізична культура	70	2*	70	2*
	Хореографія	35	1*	35	1*
Усього		875	25	875	25
<i>Варіативний складник</i>					
Додаткові години:		-	-	-	-
Кількість навчальних годин на тиждень, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)		875	25	875	25
Річне навчальне навантаження учня/ гранично допустиме тижневе навантаження учня		770	22	770	22

*Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

За типовою освітньою програмою, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко, наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22.

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

Додаток 7

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Філії Академічного ліцею № 1 імені А.С. Малишка «Першотравенська гімназія»

для 3-4-х класів на 2024/2025 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень		
		3 клас	4 клас	Разом
Мовно- літературна	українська мова	3,5	3,5	7
	літературне читання	3,5	3,5	7
Іншомовна	іноземна мова (англійська)	3	3	6
Математична	Математика	5	5	10
Природнича	Я досліджую світ	3	3	6
Громадянська та історична				
Соціальна та здоров'язбережувальна				
Технологічна	Дизайн і технологія	1	1	2
Інформативна	Інформатика	1	1	2
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	1	2
	Музичне мистецтво	1	1	2
Фізкультурна*	Фізична культура	3*	3*	6*
Разом		22+3	22+3	50
Гранично допустиме тижневе навчання навантаження на учнів		22	22	44
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету		25	25	50

*Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

За типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О.Я. Савченко, наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22.

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

Додаток 8

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Академічного ліцею № 1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області
для 3-4 класів за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України»

на 2024/2025 навчальний рік

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин	
		3-А	4-Б
<i>Інваріантний складник</i>			
Мовно-літературна	Українська мова	6	6
Мовно-літературна	Іноземна мова	3	3
Математична	Математика	4	4
Мовно-літературна (література)	Я пізнаю світ*	8	8
Математична			
Природнича			
Соціальна і здоров'язбережувальна			
Громадянська та історична			
Технологічна			
Фізкультурна***			
Мистецька			
Інформатична			
Мистецька	Мистецтво**	1	1
Фізкультурна***	Фізична культура	1*	1*
	Хореографія	1*	1*
Усього		22+3	22+3
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня		22	22
Загальна кількість навчальних годин, що фінансується з бюджету (без урахування поділу на групи)		25	25

*Орієнтовний розподіл годин між освітніми галузями в межах інтегрованого навчального предмета «Я пізнаю світ»:

1 - 4 класи: мовно-літературна освітня галузь — 1 год/тижд.; громадянська та історична, інформатична (для 2 класу), природнича, соціальна і здоров'язбережувальна, технологічна освітні галузі — разом 4 год/тижд.; математична освітня галузь — 1 год/тижд.; мистецька освітня галузь — 1 год/тижд.; фізкультурна освітня галузь — 1 год/тижд.;

** Інтегрований предмет або окремі предмети «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво».

*** Години, передбачені для фізичної культури (навчальні предмети «Я пізнаю світ» (1 год/тижд.) та «Фізична культура» (2 год/тижд.), не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

2.3. Перелік навчальних програм
(затверджені наказами МОН України від 08.10.2019 №1272,

№ з/п	Назва навчальних програми
1.	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко (1-2 класи)
2.	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко (3-4 класи)
3.	Освітня програма початкової школи науково-педагогічного проєкту «Інтелект України».

2.4. Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей, дисциплін. Логічна послідовність їх вивчення

Учні 1-2-х класів та 3-4 класів навчатимуться за Типовою освітньою програмою розробленою під керівництвом О.Я. Савченко, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743-22.

Ознайомившись із багатьма сучасними інноваційними методиками навчання, педагогічний колектив Академічного ліцею №1 прийняв рішення про впровадження в освітній процес науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» (наказ Державної служби якості освіти України від 21.06.2024 №01-10/196).

Освітні галузі навчального плану для перших – четвертих класів реалізуються через інтегровані курси і навчальні предмети.

Освітня галузь «Мовно-літературна» представлена інтегрованим курсом «Українська мова», «Навчання грамоти» у 1-Б, 1-В, 1-Г класах, 1 клас Філії та навчальним предметом «Українська мова» в 1-А класі;

Освітня галузь «Іншомовна» - «Англійська мова».

Освітні галузі «Математична», «Технологічна», «Фізкультурна» реалізуються через окремі предмети, відповідно, - «Математика», «Дизайн і технології», «Фізична культура», «Хореографія» в 1-Б, 1-В, 1-Г, 2-Б, 2-В класах, 1, 2 класи Філії (крім «Хореографія»), а в 1-А, 2-А класах – також через «Я пізнаю світ».

Освітня галузь «Природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна» представлена інтегрованим курсом «Я досліджую світ» у 1-Б, 1-В, 1-Г класах, 1 клас Філії, 2-Б, 2-В класах, 2 клас Філії, у 1-А, 2-А – «Я пізнаю світ».

Освітня галузь «Мистецька» реалізовується інтегрованим курсом «Мистецтво» у 1-2 класах; двома предметами – «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво» у 1, 2 класах Філії.

У 2-х класах освітня галузь «Мовно-літературна» представлена навчальними предметами «Українська мова», «Читання». Освітня галузь «Іншомовна» - «Англійська мова».

У третьому і четвертому класах «Мовно-літературна» галузь представлена навчальними предметами «Українська мова» та «Літературне читання». Освітня галузь «Іншомовна» - «Англійська мова».

Освітня галузь «Природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна» представлена інтегрованим курсом «Я досліджую світ» в 3-Б, 3-В, 4-А, 4-В класах, 3, 4 класах Філії. У 3-А, 4-Б класах – «Я пізнаю світ».

Зміст технологічної освітньої галузі в 3-Б, 3-В, 4-А, 4-В, 3, 4 класах Філії реалізовується через інтегрований курс «Дизайн і технології». У 3-А, 4-Б – «Я пізнаю світ».

Освітня галузь «Фізкультурна» в 3-А, 3-Б, 3-В, 4-А, 4-Б, 4-В класах реалізується окремими предметами «Фізична культура» та «Хореографія». В 3, 4 класах Філії – «Фізична культура».

Освітня галузь «Інформатична» - «Інформатика».

Освітня галузь «Мистецтво» та «Мистецька» у 3-4 класах реалізується інтегрованим курсом «Мистецтво». А у 3, 4 класах Філії реалізується окремими предметами - «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво».

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 року №128 здійснюється поділ класів на групи при вивченні предметів «Українська мова», «Інформатика», «Іноземна мова».

Варіативна складова в навчальних планах для 1-4 класів відсутня.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроків, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організовує в межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватися та розширюватися у змісті окремих предметів за умови виконання вимог Державного стандарту. Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок, розроблення рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

2.5. **Корекційно-розвивальний складник**

Повноцінність, логічна послідовність початкової освіти здобувачів освіти з ООП забезпечуються через реалізацію інваріантної частини навчального плану відповідного класу (1-4 класи – за Типовими освітніми програмами, розробленими під керівництвом Савченко О.Я.) та корекційно-розвиткових занять відповідних навчальних планів Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з ООП, затвердженої наказом МОНУ від 26.07.2018 №814.

Години корекційно-розвивальних занять 1-4 класи

Клас	Розвиток мовлення	Корекція розвитку	Соціально-побутова орієнтація	Лікувальна фізична культура	Всього (Години)
3-В	2+2+2	2+2		2	12
4-Б	2+2	1+2		1	8

Години корекційно-розвиткових занять здійснюються індивідуально спеціалістами (логопедом, дефектологом, практичним психологом, учителем ЛФК) і не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження на учня.

2.6. Вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти

ВИМОГИ

до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з мовно-літературної освітньої галузі

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи

Взаємодія з іншими особами усно, сприйняття і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях

Сприймає усну інформацію	сприймає усну інформацію; перепитує, виявляючи увагу; доречно реагує [2 МОВ 1.1]	критично сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію [4 МОВ 1.1]
Перетворює усну інформацію в різні форми повідомлень	відтворює основний зміст усного повідомлення відповідно до мети; на основі почутого малює/добирає ілюстрації; передає інформацію графічно [2 МОВ 1.2]	на основі почутого створює асоціативні схеми, таблиці; стисло і вибірково передає зміст почутого; переказує текст за різними завданнями [4 МОВ 1.2]
Виокремлює інформацію	виокремлює цікаву для себе інформацію; передає її іншим	виокремлює необхідну інформацію з різних усних

	особам [2 МОВ 1.3]	джерел, зокрема медіатекстів, для створення власного висловлювання з конкретною метою [4 МОВ 1.3]
Аналізує та інтерпретує усну інформацію	розпізнає ключові слова і фрази в усному повідомленні, виділяє їх голосом у власному мовленні; пояснює, чому інформація зацікавила; за допомогою вчителя виявляє очевидні ідеї у простих текстах, медіатекстах [2 МОВ 1.4]	визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; пояснює зміст і форму текстів, зокрема медіатекстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб [4 МОВ 1.4]
Оцінює усну інформацію	висловлює думки щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; намагається пояснити свої вподобання; звертається до дорослих за підтвердженням правдивості інформації [2 МОВ 1.5]	висловлює своє ставлення до усного повідомлення, простого тексту, медіатексту, обґрунтовує думки, спираючися на власний досвід; визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її [4 МОВ 1.5]
Висловлює і захищає власні погляди	висловлює власні погляди щодо предмета обговорення; намагається зробити так, щоб висловлювання було зрозуміле і цікаве для інших осіб; правильно вимовляє загальноживані слова [2 МОВ 1.6]	висловлює власні погляди, підтверджує їх прикладами, враховує думки інших осіб; дотримується найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди [4 МОВ 1.6]
Використовує вербальні та невербальні засоби під час представлення своїх думок	розпізнає емоції своїх співрозмовників, використовує відомі вербальні та невербальні засоби для передачі емоцій та настрою; розпізнає образні вислови і пояснює, що вони допомагають уявити; створює прості медіатексти [2 МОВ 1.7]	обирає вербальні та невербальні засоби спілкування, доречно використовує їх для спілкування та створення простих медіатекстів відповідно до комунікативної мети; вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; використовує у власному мовленні засоби художньої виразності у творах різних жанрів [4 МОВ 1.7]
Регулює власний емоційний стан	розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого/побаченого; ввічливо спілкується [2 МОВ 1.8]	описує власні емоції та емоції співрозмовника від прослуханого/побаченого; доречно використовує у

1.8]

власному мовленні формули мовленнєвого етикету [4 МОВ 1.8]

Сприйняття, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів, медіатекстах та використання її для збагачення свого досвіду

Сприймає текст	передбачає за обкладинкою, заголовком та ілюстраціями, про що йтиметься в дитячій книжці; читає вголос правильно, свідомо, цілими словами нескладні за змістом і формою тексти; розуміє фактичний зміст прочитаного [2 МОВ 2.1]	прогнозує зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; володіє повноцінними навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів [4 МОВ 2.1]
Аналізує та інтерпретує текст	пов'язує інформацію з тексту з відповідними життєвими ситуаціями; розрізняє головне і другорядне в тексті; визначає тему художнього твору, а також простого медіатексту [2 МОВ 2.2]	пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті; визначає форму і пояснює зміст простих медіатекстів [4 МОВ 2.2]
Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід	розповідає про власні почуття та емоції від прочитаного тексту; відтворює емоції літературних персонажів під час інсценізації [2 МОВ 2.3]	описує емоційний стан персонажів, співпереживає [4 МОВ 2.3]
Оцінює текст	висловлює власні вподобання щодо змісту прочитаних творів, літературних персонажів, намагається пояснити, що подобається, а що ні; висловлює думки щодо простих медіатекстів [2 МОВ 2.4]	висловлює власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу, наводить прості аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; описує враження від змісту і форми медіатексту [4 МОВ 2.4]
Обирає тексти для читання	обирає книжку для читання; пояснює власний вибір [2 МОВ 2.5]	визначає мету читання (для задоволення, розваги, пошуку потрібної інформації) та обирає відповідні тексти [4 МОВ 2.5]
Перетворює інформацію	на основі тексту малює/добирає ілюстрації, фіксує інформацію графічно [2	на основі тексту створює план, таблицю, модель [4 МОВ 2.6]

МОВ 2.6]

Читає творчо	експериментує з текстом (змінює кінцівку, місце подій, імпровізує з репліками під час інсценізації тощо) [2 МОВ 2.7]	експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації) [4 МОВ 2.7]
--------------	--	--

Висловлювання думок, почуттів та ставлення, взаємодія з іншими особами письмово та в режимі реального часу, дотримання норм літературної мови

Створює письмові висловлювання	пише рукописними буквами, злито, розбірливо; створює невеликі та нескладні за змістом висловлювання, записує їх; правильно записує слова, які пишуться так, як вимовляються; створює прості медіатексти за допомогою інших осіб [2 МОВ 3.1]	пише рукописними буквами розбірливо в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх урахувавши мету та адресата і дотримуючися норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації [4 МОВ 3.1]
--------------------------------	---	--

Взаємодіє в режимі реального часу	обмінюється короткими письмовими повідомленнями [2 МОВ 3.2]	створює короткі дописи для захищених ресурсів, зокрема веб-сайта закладу загальної середньої освіти [4 МОВ 3.2]
-----------------------------------	---	---

Редагує письмові тексти	перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки письма самостійно чи за допомогою вчителя; обговорює створений текст і вдосконалює його за допомогою інших осіб [2 МОВ 3.3]	знаходить і виправляє орфографічні помилки, зокрема із застосуванням знань про будову слова; аналізує та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного [4 МОВ 3.3]
-------------------------	--	---

Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними явищами, їх аналіз

Досліджує мовні явища	спостерігає за мовними одиницями та явищами, відкриває деякі закономірності співвідношення звуків і букв, значення слів, їх граматичної форми та ролі в реченні; спостерігає за власним	аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками; використовує у власному
-----------------------	---	--

	мовленням та мовленням інших осіб, удосконалює власне мовлення за допомогою інших осіб [2 МОВ 4.1]	мовленні слова з переносним значенням, синоніми та антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання [4 МОВ 4.1]
Використовує знання з мови у мовленнєвій творчості	експериментує звуками, словами, фразами в мовних іграх; аналізує за допомогою вчителя мовлення літературних персонажів [2 МОВ 4.2]	створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси, експериментуючи звуками, словами, фразами; виокремлює характерні риси свого мовлення (улюблені слова, фрази); спостерігає за їх впливом на співрозмовників; коригує своє мовлення [4 МОВ 4.2]

ВИМОГИ
до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з мовно-літературної освітньої галузі (іншомовна освіта)

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи

Сприйняття інформації, висловленої іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, та критичне оцінювання інформації

Сприймає усну інформацію	розуміє короткі, прості запитання, твердження, прохання/вказівки та реагує на них вербально та/або невербально [2 ІНО 1.1]	визначає в усному повідомленні інформацію за різними завданнями на знайомі повсякденні теми [4 ІНО 1.1]
Критично оцінює усну інформацію	розпізнає знайомі слова і фрази під час сприйняття усної інформації [2 ІНО 1.2]	розуміє зміст усного висловлювання у знайомому повсякденному контексті [4 ІНО 1.2]

Розуміння прочитаних іншомовних текстів різних видів для здобуття інформації або для задоволення, використання прочитаної інформації та її критичне оцінювання

Сприймає текст	розпізнає знайомі слова з опорою на наочність [2 ІНО 2.1]	розпізнає знайомі імена/назви, слова та елементарні фрази в коротких, простих текстах [4 ІНО 2.1]
----------------	---	---

Аналізує прочитану інформацію

визначає в тексті інформацію за різними завданнями на знайомі повсякденні теми [4 ІНО 2.2]

Надання інформації, висловлювання думок, почуттів та ставлення, взаємодія з іншими особами усно, письмово та в режимі реального часу з використанням іноземної мови

Здійснює усну взаємодію

запитує та повідомляє інформацію про себе та повсякденні справи, вживаючи короткі сталі вирази та використовуючи у разі потреби жести [2 ІНО 3.1]

спілкується на добре знайомі теми, реагує на прості твердження щодо задоволення нагальних потреб та висловлює такі потреби [4 ІНО 3.1]

Усно висловлює власні думки, почуття, ставлення та позиції

описує себе та свій стан короткими фразами [2 ІНО 3.2]

розповідає про людей, навколишній світ та побут простими, окремими фразами та висловлює своє ставлення [4 ІНО 3.2]

Здійснює письмову взаємодію

надає найпростішу інформацію про себе у письмовій формі (записка, анкета) [2 ІНО 3.3]

запитує та надає особисту інформацію у письмовій формі, використовуючи прості слова, короткі речення та сталі вирази [4 ІНО 3.3]

Висловлює свої думки, почуття, ставлення та позиції письмово

пише короткими фразами про себе [2 ІНО 3.4]

надає у письмовій формі інформацію про себе, навколишній світ, побут, використовуючи прості слова та вирази [4 ІНО 3.4]

Здійснює взаємодію в режимі реального часу

пише короткі фрази в режимі реального часу у разі потреби з використанням словника [2 ІНО 3.5]

створює в режимі реального часу прості повідомлення за допомогою кількох коротких речень [4 ІНО 3.5]

ВИМОГИ

до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з математичної освітньої галузі

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи

Дослідження ситуації і виокремлення проблем, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів

Розпізнає серед ситуацій з

розпізнає серед ситуацій із свого життя ті, що потребують

розпізнає серед життєвих ситуацій ті, що стосуються кількісних

повсякденного життя	перелічування об'єктів, ті, що розв'язуються математичними методами	вимірювання величин, обчислення [2 MAO 1.1]	відношень/форм об'єктів навколишнього світу [4 MAO 1.1]
---------------------	---	---	---

Досліджує, аналізує, оцінює дані та зв'язки між ними для розв'язання проблеми математичного змісту	аналізує проблемні ситуації свого життя; визначає групи пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту [2 MAO 1.2]	аналізує проблемні ситуації, що виникають у житті; описує проблемні життєві ситуації за допомогою групи величин, які пов'язані між собою [4 MAO 1.2]
--	--	--

Прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації	прогнозує результат виконання арифметичних дій [2 MAO 1.3]	прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації з урахуванням власного досвіду [4 MAO 1.3]
---	--	--

Моделювання процесів і ситуацій, розроблення стратегій (планів) дій для розв'язання різноманітних задач

Сприймає і перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану), будує допоміжну модель проблемної ситуації	перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) у схему, таблицю, схематичний рисунок [2 MAO 2.1]	перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) різними способами у схему, таблицю, схематичний рисунок [4 MAO 2.1]
--	---	---

Розробляє стратегії розв'язання проблемних ситуацій	обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації [2 MAO 2.2]	обирає спосіб (способи) розв'язання проблемної ситуації [2 MAO 2.2]
---	--	---

Моделює процес розв'язання проблемної ситуації і реалізує його	обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне запитання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її (їх) [2 MAO 2.3]	обирає дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації; обґрунтовує вибір дій для розв'язання проблемної ситуації; розв'язує проблемну ситуацію різними способами [4 MAO 2.3]
--	---	--

Критичне оцінювання даних, процесу та результату розв'язання навчальних і практичних задач

Оцінює дані проблемної ситуації, необхідні і достатні для її розв'язання	визначає достатність даних для розв'язання проблемної ситуації [2 MAO 3.1]	використовує відомі засоби добору необхідних даних для розв'язання проблемної ситуації [4 MAO 3.1]
--	--	--

Оцінює різні шляхи розв'язання проблемної ситуації,	визначає шляхи розв'язання проблемної ситуації [2 MAO 3.2]	досліджує різні шляхи розв'язання проблемної ситуації, обирає раціональний шлях її розв'язання [4
---	--	---

обирає раціональний шлях її розв'язання

МАО 3.2]

Перевіряє відповідність одержаного результату прогнозованому

зіставляє одержаний результат з прогнозованим [2 МАО 3.3]

зіставляє одержаний результат з прогнозованим [4 МАО 3.3]

Оцінює правильність розв'язання проблемної ситуації; виявляє та виправляє помилки

перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки [2 МАО 3.4]

перевіряє правильність розв'язання проблемної ситуації різними способами; виявляє та виправляє помилки [4 МАО 3.4]

Застосування досвіду математичної діяльності для пізнання навколишнього світу

Аналізує об'єкти навколишнього світу та ситуації, що виникають у житті

визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою [2 МАО 4.1]

визначає істотні, спільні і відмінні ознаки математичних об'єктів; порівнює, узагальнює і класифікує об'єкти за суттєвою ознакою [4 МАО 4.1]

Встановлює кількість об'єктів, читає і записує числа, порівнює та упорядковує їх

рачує об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах сотні та упорядковує їх [2 МАО 4.2]

встановлює кількість об'єктів; позначає результат лічби числом; порівнює числа в межах мільйона та упорядковує їх [4 МАО 4.2]

Володіє обчислювальними навичками, застосовує їх у навчальних та практичних ситуаціях

обчислює усно зручним для себе способом у навчальних і практичних ситуаціях [2 МАО 4.3]

обчислює усно і письмово у різних життєвих ситуаціях [4 МАО 4.3]

Визначає просторові відношення

орієнтується на площині і в просторі; описує або зображає схематично розміщення, напрямки і рух об'єктів [2 МАО 4.4]

орієнтується на площині і в просторі, рухається за визначеним маршрутом; планує маршрути пересування [4 МАО 4.4]

Розпізнає геометричні фігури за їх істотними ознаками

розпізнає знайомі геометричні площинні та об'ємні фігури серед об'єктів навколишнього світу, на малюнках [2 МАО 4.5]

розпізнає знайомі геометричні фігури у фігурах складної форми [4 МАО 4.5]

Будує, конструює

конструює площинні та об'ємні

створює з геометричних фігур різні

об'єкти	фігури з підручного матеріалу, створює макети реальних та уявних об'єктів [2 МАО 4.6]	конструкції; будує площинні фігури за заданими розмірами [4 МАО 4.6]
Вимірює величини	вимірює величини за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів [2 МАО 4.7]	визначає спільну властивість об'єктів навколишнього світу та інтерпретує її як величину для вимірювання та порівняння [4 МАО 4.7]
Використовує алгебраїчні поняття і залежності для розв'язування проблемної ситуації; досліджує задачі	встановлює залежність між компонентами і результатом арифметичної дії [2 МАО 4.8]	використовує залежність між компонентами і результатом арифметичної дії для розв'язання проблемної ситуації; використовує буквену символіку для запису математичних тверджень [4 МАО 4.8]

ВИМОГИ
до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з
природничої освітньої галузі

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи

Відкриття світу природи, набуття досвіду її дослідження, пошук відповідей на запитання, спостереження за навколишнім світом, експериментування та створення навчальних моделей, вияв допитливості та отримання радості від пізнання природи

Виявляє і формулює дослідницькі проблеми	обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити [2 ПРО 1.1]	обирає в навколишньому світі або із запропонованих запитань такі проблеми, що можна розв'язати дослідницьким способом [4 ПРО 1.1]
Визначає мету дослідження і висуває гіпотезу	обирає та пояснює дії для дослідження об'єктів природи; визначає можливі результати спостережень/досліджень [2 ПРО 1.2]	визначає мету спостережень/досліджень; прогнозує можливі результати спостережень/досліджень [4 ПРО 1.2]
Планує дослідження	пропонує/обирає послідовність кроків під час спостереження/експерименту [2 ПРО 1.3]	визначає послідовність кроків під час спостереження/експерименту; обирає необхідні умови дослідження [4 ПРО 1.3]

Спостерігає, експериментує, моделює	досліджує обрані природні явища та об'єкти, використовуючи надані прилади, моделі [2 ПРО 1.4]	проводить спостереження за обраними або запропонованими природними явищами та об'єктами, проводить дослідження, створює навчальні моделі [4 ПРО 1.4]
Аналізує та обґрунтовує результати досліджень, формулює висновки	описує, що нового дізнався, спостерігаючи та експериментуючи [2 ПРО 1.5]	встановлює зв'язки між об'єктами і явищами природи; робить висновки із спостережень та досліджень разом з учителем або самостійно [4 ПРО 1.5]
Проводить самоаналіз дослідницької діяльності	описує та пояснює те, про що дізнався; радіючи пізнанню нового, розуміє, що помилки є невід'ємною частиною пізнання [2 ПРО 1.6]	визначає фактори успіху, аналізує помилки, які виникають під час дослідження, змінює умови чи послідовність дій під час дослідження [4 ПРО 1.6]

Опрацювання та систематизація інформації природничого змісту, отриманої з доступних джерел, та представлення її у різних формах

Знаходить інформацію та систематизує її	знаходить інформацію про природу [2 ПРО 2.1]	знаходить, систематизує (згідно з планом) інформацію про навколишній світ; використовує технічні прилади і пристрої для пошуку інформації [4 ПРО 2.1]
Перетворює інформацію з однієї форми в іншу	зображує інформацію про навколишній світ у вигляді малюнка, таблиці [2 ПРО 2.2]	представляє інформацію у вигляді малюнка, схеми, графіка, тексту, презентації тощо [4 ПРО 2.2]

Усвідомлення розмаїття природи, взаємозв'язків її об'єктів та явищ, пояснення ролі природничих наук і техніки в житті людини, відповідальна поведінка у природі

Виявляє взаємозв'язки у природі та враховує їх у своїй діяльності	виявляє та описує очевидні зв'язки у природі; пояснює необхідність їх урахування у життєдіяльності людини [2 ПРО 3.1]	діє у навколишньому світі з урахуванням взаємозв'язків між об'єктами живої і неживої природи [4 ПРО 3.1]
Діє у навколишньому світі, розуміючи наслідки власної поведінки	дбає про чистоту навколишнього світу, доглядає за рослинами і тваринами [2 ПРО 3.2]	встановлює зв'язки між діяльністю людини і станом навколишнього світу; складає правила поведінки в навколишньому світі і дотримується їх [4 ПРО 3.2]
Використовує наукові надбання для розв'язання проблем	наводить приклади використання винаходів людства в побуті [2 ПРО 3.3]	пояснює значущість винаходів у повсякденному житті, збереженні навколишнього світу [4 ПРО 3.3]

Відповідально та ошадливо використовує природні ресурси	пояснює необхідність збереження природних ресурсів і намагається це робити [2 ПРО 3.4]	визначає приблизні витрати природних ресурсів, що використовуються в родині, шляхи їх зменшення [4 ПРО 3.4]
---	--	---

Критичне оцінювання фактів, поєднання нового досвіду з набутих раніше і його творче використання для розв'язання проблем природничого характеру

Визначає проблему шляхом співвіднесення нових фактів із попереднім досвідом	розрізняє проблеми в навколишньому світі, пов'язані з діяльністю людини [2 ПРО 4.1]	пояснює важливість того, що вивчає, для власного життя, розрізняє в ньому головне і другорядне [4 ПРО 4.1]
---	---	--

Критично оцінює проблему	розуміє проблему в навколишньому світі; розмірковує, що відомо про цю проблему, як її розв'язати [2 ПРО 4.2]	визначає відоме і невідоме у проблемі, висловлює докази правильності суджень [4 ПРО 4.2]
--------------------------	--	--

Групує і класифікує об'єкти навколишнього світу	знаходить спільні і відмінні ознаки об'єктів; групує об'єкти навколишнього світу за однією або кількома ознаками [2 ПРО 4.3]	класифікує об'єкти навколишнього світу за кількома ознаками та властивостями [4 ПРО 4.3]
---	--	--

Генерує нові ідеї для розв'язання проблеми	пропонує різні способи використання об'єктів навколишнього світу [2 ПРО 4.4]	пропонує власний спосіб розв'язання обраної або запропонованої проблеми [4 ПРО 4.4]
--	--	---

ВИМОГИ

до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з технологічної освітньої галузі

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи

Втілення творчого задуму в готовий виріб

Планує власну діяльність з виготовлення виробу	за допомогою дорослих або самостійно планує власну діяльність з виготовлення виробу, прогнозує кінцевий результат [2 ТЕО 1.1]	обирає об'єкт праці та прогнозує кінцевий результат власної діяльності; самостійно планує послідовність технологічних операцій під час виготовлення виробу [4 ТЕО 1.1]
--	---	--

Читає і розробляє графічні зображення	читає та аналізує графічні зображення за допомогою дорослих та використовує їх у процесі роботи [2 ТЕО 1.2]	читає та аналізує графічні зображення; виконує прості геометричні зображення та керується ними у процесі роботи [4 ТЕО 1.2]
Добирає матеріали і технології для виготовлення виробу	за допомогою дорослих або самостійно добирає конструкційні матеріали та технології для виготовлення виробу [2 ТЕО 1.3]	самостійно добирає матеріали та технології для виготовлення виробу [4 ТЕО 1.3]
Моделює, конструює та виготовляє виріб	моделює, конструює та виготовляє виріб з готових елементів за допомогою дорослих; виготовляє та оздоблює виріб за допомогою дорослих [2 ТЕО 1.4]	моделює, конструює та виготовляє виріб з готових елементів; виготовляє та оздоблює виріб відомими технологіями [4 ТЕО 1.4]
Оцінює та представляє результати власної або колективної діяльності	оцінює та представляє результати власної або колективної діяльності за допомогою дорослих [2 ТЕО 1.5]	представляє одержаний результат власної або колективної діяльності та намагається оцінити його [4 ТЕО 1.5]

Турбота про власний побут, задоволення власних потреб та потреб тих, хто оточує

Застосовує технологічні операції традиційних та сучасних ремесел	виконує прості технологічні операції традиційних та сучасних ремесел за допомогою дорослих або самостійно [2 ТЕО 2.1]	самостійно виконує прості технологічні операції традиційних та сучасних ремесел [4 ТЕО 2.1]
Створює виріб, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел	спостерігає за процесом виготовлення виробу народними майстрами; створює виріб за допомогою дорослих або самостійно згідно із зразком чи власним задумом, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел [2 ТЕО 2.2]	самостійно створює виріб, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел [4 ТЕО 2.2]

Ефективне використання природних матеріалів, турбота про навколишній світ

Розраховує витрати	за допомогою дорослих розраховує орієнтовні витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу [2 ТЕО 3.1]	за допомогою дорослих або самостійно розраховує орієнтовні витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу [4 ТЕО 3.1]
--------------------	---	--

3.1]

Ощадно використовує матеріали	під час виготовлення виробів намагається ощадно використовувати матеріали; за допомогою дорослих готує залишки до вторинної обробки [2 ТЕО 3.2]	ощадно використовує матеріали; сортує відходи, дотримуючися відповідних правил [4 ТЕО 3.2]
-------------------------------	---	--

Практичне і творче застосування традиційних та сучасних ремесел

Організовує власну життєдіяльність	за допомогою дорослих планує дії та виконує їх у власному побуті [2 ТЕО 4.1]	планує та виконує дії у власному побуті [4 ТЕО 4.1]
Розв'язує практичні завдання у побуті	виконує практичні завдання в побуті; організовує робоче місце за допомогою дорослих [2 ТЕО 4.2]	безпечно використовує найпростіші прилади у побуті; самостійно організовує робоче місце відповідно до визначених потреб та завдань [4 ТЕО 4.2]
Дотримується безпеки під час виготовлення виробу	дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань [2 ТЕО 4.3/4 ТЕО 4.3]	

ВИМОГИ

до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з інформатичної освітньої галузі

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи

Пошук, подання, перетворення, аналіз, узагальнення та систематизація даних, критичне оцінювання інформації для розв'язання життєвих проблем

Досліджує інформаційний навколишній світ	пояснює сприйняття інформації різними органами чуття на основі власних спостережень [2 ІФО 1.1]	пояснює основні інформаційні процеси у близькому для себе середовищі (дім, школа, вулиця) на основі власних спостережень [4 ІФО 1.1]
Знаходить, подає, перетворює, аналізує та зберігає дані різних типів	розрізняє та фіксує дані, аналізує та впорядковує прості послідовності [2 ІФО 1.2]	знаходить інформацію, зберігає дані на цифрових носіях, перетворює інформацію з однієї форми в іншу за допомогою поданих шаблонів, порівнює різні способи представлення інформації,

		аналізує та впорядковує послідовності [4 ІФО 1.2]
Добирає об'єкти для створення моделей	визначає об'єкти, їх властивості та значення властивостей за підтримки вчителя; розрізняє моделі та їх відповідники у реальному світі, створює прості моделі [2 ІФО 1.3]	класифікує об'єкти за їх властивостями, зіставляє ознаки моделей реального і цифрового світу, аналізує вплив подій на властивості, досліджує об'єкти за допомогою створених моделей [4 ІФО 1.3]
Критично оцінює інформацію з різних джерел	розрізняє правдиві та неправдиві твердження, здобуті з різних джерел [2 ІФО 1.4]	висловлює припущення про достовірність інформації, отриманої з цифрових джерел, розрізняє факти і судження [4 ІФО 1.4]

Створення інформаційних продуктів та програм для ефективного розв'язання задач/проблем, творчого самовираження індивідуально та у співпраці, за допомогою цифрових пристроїв та без них

Розробляє та реалізує алгоритми	створює план дій, наводить приклади повторення та виконання дій за визначеним завданням у повсякденній діяльності [2 ІФО 2.1]	розробляє алгоритми (зокрема, для власної чи групової діяльності) з послідовних дій, умов, повторень [4 ІФО 2.1]
Створює та налагоджує програмні проекти	складає простий план із точних та однозначних вказівок до дій виконавців, виявляє в ньому помилки, оцінює відповідність очікуваному результату [2 ІФО 2.2]	створює згідно з планом або алгоритмом прості програми та налагоджує їх; прогнозує та формулює очікуваний результат створеної програми [4 ІФО 2.2]
Розробляє модульні проекти	складає ціле із запропонованих частин, пояснює, як заміна окремих частин приводить до іншого цілого [2 ІФО 2.3]	розкладає задачі на прості, які виконуються згідно з окремими інструкціями чи послідовністю інструкцій і навпаки (компонуює) [4 ІФО 2.3]
Опрацьовує та створює інформаційні продукти з використанням даних різних типів	використовує готові та створює прості інформаційні продукти (текст, зображення, звуки) для отримання, передачі інформації або представлення власних ідей, результатів діяльності [2 ІФО 2.4]	створює інформаційні продукти, поєднуючи текст, зображення, звук тощо для представлення ідей та/або результатів діяльності [4 ІФО 2.4]
Співпрацює в команді для створення	самостійно та відповідально виконує визначені завдання; працює в команді з іншими	керує своїми діями та пояснює власний внесок у спільний результат роботи команди,

інформаційного продукту	особами для досягнення спільної мети [2 ІФО 2.5]	коментує успішні та невдалі кроки у процесі роботи [4 ІФО 2.5]
-------------------------	--	--

Усвідомлене використання інформаційних і комунікаційних технологій та цифрових пристроїв для доступу до інформації, спілкування та співпраці, самостійного опанування новими вміннями

Використовує широкий спектр цифрових пристроїв	використовує цифрові пристрої вдома, у школі, на вулиці та пояснює їх призначення [2 ІФО 3.1]	обирає цифрове середовище, пристрої, засоби для розв'язання життєвої задачі/проблеми, пояснює свій вибір [4 ІФО 3.1]
--	---	--

Організовує власне інформаційне середовище	організовує власне робоче місце за допомогою дорослих; розпізнає та описує прості проблеми та збої, які виникають у роботі доступних цифрових пристроїв, звертається за допомогою та підтримкою [2 ІФО 3.2]	налаштовує для власних потреб відповідне програмне середовище; визначає за допомогою правильної термінології збої у роботі доступних цифрових пристроїв, усуває прості несправності [4 ІФО 3.2]
--	---	---

Спілкується, навчається та співпрацює в мережеских спільнотах	використовує цифрові пристрої, технології для доступу до інформації та спілкування [2 ІФО 3.3]	співпрацює та спілкується в захищених мережеских спільнотах для обміну думками, виконання спільних завдань, пошуку інформації та навчання [4 ІФО 3.3]
---	--	---

Усвідомлення наслідків використання інформаційних технологій для себе, суспільства, навколишнього світу та сталого розвитку, дотримання етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії

Відповідально використовує інформаційні технології у повсякденному житті, захищає себе та власний інформаційний простір	дотримується правил безпечної роботи; захищає власний інформаційний простір; розповідає про проблеми дорослим [2 ІФО 4.1]	відповідально використовує технології для власної безпеки, регулює власний час роботи з цифровими пристроями, обговорює різні наслідки використання інформаційних технологій у школі, на вулиці, вдома тощо [4 ІФО 4.1]
---	---	---

Дотримується норм соціальної, міжкультурної та міжособистісної взаємодії	зважає на технічні можливості цифрових пристроїв для спілкування, зокрема з людьми з особливими потребами, поважає приватність повідомлень, толерантно ставиться до відмінностей культур, традицій і різних думок [2 ІФО 4.2]	добирає належні засоби для спілкування з іншими особами, зокрема з людьми з особливими потребами, безпосередньо та через Інтернет, усвідомлює відповідальність за свою діяльність в Інтернеті; рекомендує цікаві та безпечні веб-сайти своїм друзям [4 ІФО 4.2]
--	---	---

Дотримується норм правової взаємодії	зазначає авторство власних робіт; виявляє повагу до авторства інших осіб [2 ІФО 4.3]	відвідує тільки корисні і безпечні веб-сайти; дотримується правил використання власних і чужих творів [4 ІФО 4.3]
--------------------------------------	--	---

ВИМОГИ
до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи

Турбота про особисте здоров'я і безпеку, реагування на діяльність, яка становить загрозу для власного життя, здоров'я, добробуту та інших осіб

Діє відповідально	демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для життя і здоров'я [2 СЗО 1.1]	демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризики для життя і здоров'я [4 СЗО 1.1]
Відстоює інтереси власні та інших осіб	протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертається за допомогою до дорослих [2 СЗО 1.2]	протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або за допомогою дорослих залежно від ризику [4 СЗО 1.2]
Надає допомогу	розрізняє, до кого і як звернутися за допомогою; описує приклади такої діяльності [2 СЗО 1.3]	визначає потребу в допомозі собі та іншим особам, оцінює можливості її надання [4 СЗО 1.3]
Поводиться етично	розпізнає здорову етичну поведінку (сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність, відвагу, відданість) та наслідує її [2 СЗО 1.4]	поводиться етично, демонструючи сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність тощо [4 СЗО 1.4]

Визначення альтернатив, прогнозування наслідків, ухвалення рішень з користю для здоров'я, добробуту, власної безпеки та безпеки інших осіб

Розпізнає небезпечні ситуації	розпізнає та описує небезпеку вдома, у школі та навколишньому світі [2 СЗО 2.1]	пояснює, що робити в небезпечних ситуаціях вдома, у школі та навколишньому світі [4 СЗО 2.1]
-------------------------------	---	--

Прогнозує наслідки	пояснює, що кожна дія (рішення) має наслідки [2 СЗО 2.2]	прогнозує можливі наслідки своїх дій (рішень) для себе та інших осіб [4 СЗО 2.2]
Ухвалює рішення	вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя і здоров'я [2 СЗО 2.3]	вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях з користю для здоров'я, безпеки та добробуту [4 СЗО 2.3]
Поводиться безпечно	пояснює, від чого залежить безпека вдома, у школі та навколишньому світі [2 СЗО 2.4]	поводиться безпечно з огляду на себе та інших осіб вдома, у школі, на вулиці, у громадських місцях [4 СЗО 2.4]

Аргументований вибір на користь здорового способу життя, аналіз і оцінка наслідків та ризиків

Обмірковує альтернативи власних дій та рішень	визначає здорові та шкідливі звички [2 СЗО 3.1]	обмірковує альтернативні рішення щодо відповідності здоровим чи шкідливим звичкам [4 СЗО 3.1]
Приймає зміни у власному організмі	відзначає зміни у власному організмі і приймає їх [2 СЗО 3.2]	спостерігає за змінами у своєму тілі залежно від фізичного стану, настрою, виду діяльності, способу життя; пояснює та приймає їх [4 СЗО 3.2]
Аналізує вплив поведінки на здоров'я	визначає позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки [2 СЗО 3.3]	аналізує позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки [4 СЗО 3.3]
Здійснює вибір та отримує задоволення	розпізнає, що приносить задоволення та користь [2 СЗО 3.4]	обирає діяльність, яка приносить задоволення та користь [4 СЗО 3.4]

Підприємливість та етична поведінка для поліпшення здоров'я, безпеки та добробуту

Вчиться вчитися без шкоди для здоров'я	упорядковує власне навчання відповідно до своїх потреб та рекомендованих умов [2 СЗО 4.1]	планує та організовує власне навчання, чергуючи його з відпочинком [4 СЗО 4.1]
Знаходить і перевіряє інформацію	розпізнає знаки, символи і попередження щодо ймовірної небезпеки [2 СЗО 4.2]	намагається критично оцінювати інформацію щодо товарів і послуг [4 СЗО 4.2]
Діє ефективно і	пояснює потреби свої та інших	розрізняє необхідні та надмірні

самостійно	осіб; визначає, від кого та від чого залежить задоволення потреб [2 СЗО 4.3]	потреби свої та інших осіб; визначає короткострокові цілі та планує конкретні дії щодо задоволення власних потреб [4 СЗО 4.3]
Спілкується конструктивно	уважно слухає, запитує про потреби інших осіб та висловлюється так, щоб не образити інших осіб [2 СЗО 4.4]	сприймає критичну інформацію щодо себе та етично реагує на неї [4 СЗО 4.4]
Виявляє культуру споживання	визнає важливість помірності у споживанні послуг та продукції [2 СЗО 4.5]	намагається ощадно використовувати ресурси [4 СЗО 4.5]
Планує майбутнє	пояснює важливість навчання у школі для свого життя та добробуту; планує свій день (навчальний та вихідний) [2 СЗО 4.6]	уявляє свою мету і розповідає про те, як її досягти; пояснює, як від ставлення до навчання залежить власний успіх і добробут [4 СЗО 4.6]
Співпрацює для досягнення результату діяльності	виконує різні ролі в групі, пояснює у чому цінність спільної роботи [2 СЗО 4.7]	погоджується на ту роль, яку здатний виконати найкраще; разом з іншими особами визначає мету спільної роботи, намагається досягти її [4 СЗО 4.7]

ВИМОГИ

до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з громадянської та історичної освітньої галузі

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи

Встановлення зв'язків між подіями, діяльністю людей та її результатами у часі, пояснення значення пам'ятних для себе та інших громадян України дат (подій)

Орієнтується в історичному часі	встановлює послідовність подій (раніше/пізніше, до/після, давно/недавно); пояснює, як і чому люди визначають час [2 ГІО 1.1]	визначає послідовність подій; співвідносить одиниці вимірювання часу [4 ГІО 1.1]
Розкриває тривалість і варіативність подій в часі	описує послідовність етапів розвитку людини; намагається пояснити, як події пов'язані між собою [2 ГІО 1.2]	встановлює кількість поколінь у своїй родині, розкриває зв'язки між теперішнім та попередніми поколіннями [4 ГІО 1.2]

Виявляє і прогнозує суспільні (історичні) зміни	розрізняє теперішнє, минуле і майбутнє (було - є - буде) [2 ГІО 1.3]	наводить приклади культурно-історичної спадщини України; виокремлює важливі для громадян України події, пояснює, як вони впливають на життя [4 ГІО 1.3]
---	--	---

Орієнтація у знайомому соціальному середовищі, долучення до його розвитку, пояснення впливу природи та діяльності людей на нього

Орієнтується у соціальному середовищі	орієнтується у близькому до місця проживання та освоєному людьми середовищі [2 ГІО 2.1]	розпізнає відомі об'єкти соціального середовища, планує прогулянку/ подорож/екскурсію до об'єктів культурної спадщини рідного краю, України [4 ГІО 2.1]
---------------------------------------	---	---

Виявляє взаємозв'язок природного і соціального середовища	показує, як природа дає людям засоби до існування; описує зміни, які спостерігає у знайомому просторі, пов'язані з людською діяльністю [2 ГІО 2.2]	пояснює цінність природи для життя та роль діяльності людини в освоєнні навколишнього світу [4 ГІО 2.2]
---	--	---

Формує разом з іншими особами громадський простір	досліджує об'єкти загального користування у своїй місцевості; дотримується правил поведінки під час гри, прогулянки і відпочинку [2 ГІО 2.3]	розрізняє об'єкти загального користування і власні об'єкти; протидіє (залучаючи дорослих) порушенням правил поведінки в публічних місцях [4 ГІО 2.3]
---	--	--

Робота з різними джерелами соціальної та історичної інформації, аналіз змісту джерел, їх критична оцінка

Добирає джерела історичної та суспільно значущої інформації	пояснює, де може знайти потрібну інформацію; виявляє основний зміст джерела інформації; розпитує старших людей про минуле [2 ГІО 3.1]	знаходить потрібну інформацію про минуле і сучасне; добирає джерело інформації відповідно до потреб і заінтересованості [4 ГІО 3.1]
---	---	---

Аналізує соціальну (історичну) інформацію	запитує про те, що зацікавило; знаходить відповіді на запитання; виокремлює в джерелі інформацію про відому особу/подію [2 ГІО 3.2]	виокремлює в тексті окремі події, персонажі, поняття; формулює зрозумілі запитання про людей, минулі чи теперішні події [4 ГІО 3.2]
---	---	---

Оцінює достовірність соціальної (історичної) інформації	розрізняє казкові події та події минулого; висловлює припущення про правдивість інформації [2 ГІО 3.3]	виокремлює факти, які викликають сумніви; знаходить інформацію, яка спростовує або підтверджує сумніви; пояснює можливі наслідки поширення неправдивої інформації [4 ГІО 3.3]
---	--	---

Узагальнення інформації з різних джерел, розповідь про минуле і сучасне

Систематизує та узагальнює соціальну (історичну) інформацію	виокремлює незрозумілі слова і за допомогою дорослих встановлює їх зміст; придумує назву твору, що відображає його зміст [2 ГІО 4.1]	збирає інформацію на тему, яка цікавить; визначає важливі і менш важливі відомості та обґрунтовує це; порівнює події, вчинки осіб [4 ГІО 4.1]
Розповідає про минуле і сучасне	розповідає про себе, свою родину та інших осіб [2 ГІО 4.2]	виражає різними способами уявлення про відомі історичні події, пам'ятки культури, видатних людей [4 ГІО 4.2]

Представлення аргументованих суджень про відомі факти історії та історичних осіб, а також про події суспільного життя

Формулює та представляє судження, добираючи аргументи	висловлює свої вподобання; виокремлює фрази та/або дії, які вразили; обмірковує вплив своїх слів та/або дій на думку інших осіб [2 ГІО 5.1]	формулює власну думку щодо вчинку, події, пам'ятки культури; добирає прості докази; дотримується послідовності викладення думок [4 ГІО 5.1]
---	---	---

Усвідомлення почуття власної гідності, діяльність з урахуванням власних прав і свобод, повага до прав і гідності інших осіб, протидія дискримінації та нерівному ставленню до особистості

Формує себе як особистість, утверджує власну гідність	описує себе, свій характер, захоплення, якими відрізняється від інших осіб [2 ГІО 6.1]	визначає свої риси характеру, моральні якості; розповідає про свої мрії та пояснює шляхи їх здійснення [4 ГІО 6.1]
Захищає права людини	пояснює свої обов'язки в сім'ї, школі; дотримується правил поведінки, що засвідчують повагу до інших осіб; звертається за допомогою до старших у разі, коли його або інших осіб ображають [2 ГІО 6.2]	виявляє та засуджує негідну поведінку; розпізнає випадки порушення прав дитини; пояснює, до кого можна звернутися, коли ображають та/або принижують його чи інших осіб, відповідно діє в таких ситуаціях [4 ГІО 6.2]
Протидіє і запобігає проявам дискримінації та нерівності	розпізнає вчинки і слова, які можуть підтримати або образити; поважає різноманітність, справедливо ставиться до інших осіб [2 ГІО 6.3]	спілкується з урахуванням особливостей інших людей; пояснює, чому потрібно діяти справедливо [4 ГІО 6.3]

Усвідомлення себе громадянином України, аналіз культурно-історичних основ власної ідентичності, визнання цінності культурного розмаїття

Усвідомлює себе частиною	збирає інформацію та розповідає про свою родину, однокласників,	досліджує своє походження, родовід, визначає свою роль у
--------------------------	---	--

спільноти Україну; пояснює, що означає бути школі, громаді, державі; членом родини, громади, класу; досліджує, які традиції і свята долучається до родинних і національних традицій, пояснює їх значення для себе [2 ГІО 7.1] шанують у родині, родинях друзів та однокласників, ставиться з повагою до цих традицій і свят [4 ГІО 7.1]

Співпрацює з іншими особами пояснює важливість співпраці у групі; разом з іншими особами визначає послідовність виконання завдань; виконує різні ролі в групі [2 ГІО 7.2] визначає мету спільної роботи; планує послідовність дій групи для виконання завдання; погоджується на роль, яку здатний виконати найкраще [4 ГІО 7.2]

Дотримання принципів демократичного громадянства, активна участь у житті шкільної спільноти, громади і держави

Робить відповідальний вибір домовляється з однокласниками про добрососідські правила взаємодії, дотримується досягнутих домовленостей, пояснює, чому це важливо [2 ГІО 8.1] визначає разом з однокласниками та використовує правила та процедури вирішення питань, які стосуються життя класу; пояснює, як власний вибір та дії можуть вплинути на інших осіб [4 ГІО 8.1]

Бере участь у розв'язанні проблем спільнот розповідає про свої успіхи, успіхи класу, своєї родини; розповідає про свої проблеми, обирає варіанти їх розв'язання; долучається до корисних справ у родині, класі, школі [2 ГІО 8.2] розповідає про свої досягнення, досягнення класу, своєї родини, школи, громади; аналізує проблеми класу, школи, громади та пропонує варіанти їх розв'язання; пояснює фактори, які допомогли досягти успіху або призвели до виникнення проблеми; долучається до справ, корисних для класу, школи, громади [4 ГІО 8.2]

Осмилює громадсько-політичне життя розповідає про Україну як про свою Батьківщину, розпізнає державні символи України, шанобливо ставиться до них [2 ГІО 8.3] пояснює, що означає бути громадянином України та як Україна пов'язана з Європою [4 ГІО 8.3]

ВИМОГИ

до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з мистецької освітньої галузі

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи

Художньо-образне, асоціативне мислення у процесі художньо-творчої діяльності через образотворче, музичне та інші види мистецтва

Творють різними засобами і способами	творють відомими художніми засобами і способами [2 МІО 1.1]	добирає засоби і способи для творення художнього образу [4 МІО 1.1]
Імпровізує	експериментує, використовуючи відомі техніки художньо-творчої діяльності, звуками, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо для створення художніх образів [2 МІО 1.2]	експериментує, використовуючи відомі техніки художньо-творчої діяльності, звуками, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо, поєднуючи елементи для втілення ідеї в художньому образі [4 МІО 1.2]
Естетично перетворює навколишній світ	спостерігає за навколишнім світом, фіксує за допомогою вчителя цікаві явища як ідеї для творчості; допомагає прикрасити місце, де навчається, живе [2 МІО 1.3]	спостерігає за навколишнім світом, фіксує в різний спосіб цікаві явища; використовує їх у творчій діяльності; пропонує ідеї оздоблення місця, де навчається, живе; реалізує їх самостійно або за допомогою інших осіб [4 МІО 1.3]

Пізнання мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва

Аналізує, інтерпретує, оцінює мистецтво	сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб (словами, рухами, мімікою, лініями, кольорами тощо) [2 МІО 2.1]	сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб; зосереджує увагу на деталях; пояснює, що подобається у творі, а що ні, визначає відомі засоби художньої виразності [4 МІО 2.1]
Пізнає мову мистецтва	розрізняє види мистецтва (музичне, образотворче, театральне, хореографічне тощо) і розпізнає притаманні їм засоби виразності [2 МІО 2.2]	вирізняє елементи художньої мови, характерні для різних видів мистецтва (музичне, образотворче, театральне, хореографічне тощо) [4 МІО 2.2]

Пізнання себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво

Оцінює власну творчість	оцінює власну творчість за визначеними орієнтирами; пояснює, наскільки вдалося втілити свій задум [2 МІО 3.1]	оцінює власну творчість за визначеними орієнтирами; визначає за допомогою вчителя необхідні для самовдосконалення дії; відстоює своє право на
-------------------------	---	---

		самовираження [4 МИО 3.1]
Представляє власні досягнення	презентує створені художні образи у зрозумілий спосіб, пояснюючи створене [2 МИО 3.2]	презентує створені художні образи, пояснює свій задум, відстоює думку [4 МИО 3.2]
Взаємодіє з іншими особами через мистецтво	бере участь у колективній творчій діяльності, дотримується правил творчої співпраці; ділиться з іншими особами враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності [2 МИО 3.3]	бере участь у колективних творчих проєктах, виконує різні дії/ролі у творчому процесі; обговорює з іншими особами враження від сприйняття мистецтва та творчої діяльності, поважаючи вибір інших осіб [4 МИО 3.3]
Регулює власний емоційний стан засобами мистецтва	визначає серед творів і видів художньо-творчої діяльності ті, що подобаються; ділиться емоціями від сприйняття мистецьких творів; творить для власного задоволення [2 МИО 3.4]	розпізнає власні емоції від сприйняття мистецьких творів, обирає твори і види художньо-творчої діяльності відповідно до свого настрою; пояснює, від чого одержує насолоду у власній творчості [4 МИО 3.4]

ВИМОГИ

до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з фізкультурної освітньої галузі

Загальні результати навчання здобувачів освіти	Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти	
	1-2 класи	3-4 класи

Заняття руховою активністю, фізичною культурою та спортом; демонстрація рухових умінь та навичок, використання їх у різних життєвих ситуаціях

Виконує життєво необхідні рухові дії	виконує вправи на пересування (ходьба, біг, стрибки, лазіння, плавання, ковзання), виконує вправи з предметами та без них (за наявності відповідних умов) [2 ФІО 1.1]	виконує вправи на пересування (ходьба, біг, стрибки, лазіння, плавання, ковзання) з предметами та без них, оцінює власне виконання рухових дій та виконання вправ іншими особами (за наявності відповідних умов) [4 ФІО 1.1]
Моделює рухову діяльність	розпізнає, добирає та виконує фізичні вправи для ранкової гімнастики; розрізняє, добирає та виконує фізичні вправи з різних видів спорту для розвитку фізичних якостей [2	розпізнає, добирає та виконує фізичні вправи для ранкової гімнастики, фізкультурної хвилинки та паузи; добирає відповідний інвентар для кожного виду спорту, розрізняє та виконує вправи з різних видів спорту для

	ФІО 1.2]	розвитку фізичних якостей [4 ФІО 1.2]
Виконує фізичні вправи під час ігрової діяльності та змагань	виконує рухові дії під час рухливих ігор під керівництвом вчителя [2 ФІО 1.3]	виконує рухові дії у рухливих іграх під час занять у школі та дозвілля [4 ФІО 1.3]

Вибір фізичних вправ для підвищення рівня фізичної підготовленості

Контролює свій фізичний стан	контролює своє самопочуття за підтримки дорослих у закладі загальної середньої освіти і поза його межами [2 ФІО 2.1]	володіє елементами самоконтролю у процесі виконання фізичних вправ [4 ФІО 2.1]
Аналізує та оцінює вплив фізичного навантаження на стан здоров'я	пояснює значення фізичних вправ для здоров'я людини [2 ФІО 2.2]	аналізує вплив позитивних та негативних факторів на стан здоров'я людини; оцінює своє самопочуття за частотою серцевих скорочень та частотою дихання [4 ФІО 2.2]
Добирає фізичні вправи для розвитку фізичних якостей та зміцнення здоров'я	обирає за допомогою вчителя та виконує вправи/ігри і елементи різних видів спорту для розвитку фізичних якостей [2 ФІО 2.3]	регулює інтенсивність навантаження (швидкість, тривалість, послідовність виконання фізичних вправ) відповідно до визначених завдань [4 ФІО 2.3]

Дотримання правил безпечної і чесної гри, вміння боротися, вигравати і програвати; усвідомлення значення фізичних вправ для здоров'я, задоволення, гартування характеру, самовираження та соціальна взаємодія

Виконує різні соціальні ролі	виконує різні ролі під час рухливих ігор, забав, обрядів та інших форм рухової діяльності [2 ФІО 3.1]	ефективно взаємодіє з однолітками для досягнення спільних командних цілей під час рухової діяльності [4 ФІО 3.1]
Дотримується безпечної поведінки	дотримується правил безпеки особисто та під час спільної з друзями рухової діяльності [2 ФІО 3.2]	дотримується правил безпеки під час рухової діяльності в закладі загальної середньої освіти та поза його межами, пояснює значення цих правил та їх наслідки [4 ФІО 3.2]
Дотримується етичних норм у руховій діяльності	дотримується правил чесної гри під час рухової діяльності; не засмучується через поразку [2 ФІО 3.3]	дотримується правил чесної гри під час рухової діяльності; прагне вигравати, не засмучується через поразку і сприймає її гідно [4 ФІО 3.3]

РОЗДІЛ 3. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ГІМНАЗІЇ (БАЗОВА СЕРЕДНЯ ОСВІТА)

Базова середня освіта – це другий рівень повної загальної середньої освіти, забезпечує базову загальну середню освіту, що разом із початковою є фундаментом загальноосвітньої підготовки, формує в учнів готовність до вибору і реалізації шляхів подальшого здобуття освіти.

Базова середня освіта передбачає поділ на два цикли – 5–6 класи (адаптаційний) і 7–9 класи (базове предметне навчання), що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти. На цьому рівні буде закладено базу свідомого самовизначення учня як особистості, члена сім'ї, нації і суспільства, здатність терпимо і з розумінням ставитися до різноманіття світу і людей. Перший цикл буде пробуджувати і підтримувати інтерес до сфер знань і діяльності, передбачених навчальною програмою. Другий цикл базової середньої освіти сприятиме формуванню учнів як відповідальних членів суспільства, здатних самостійно долати проблеми повсякденного життя, вибирати шлях подальшого навчання відповідно до своїх інтересів і здібностей. Після завершення базової середньої освіти учень буде усвідомлювати, які ціннісні орієнтири лежать в основі його вчинків, спиратися на сильні риси свого характеру, відчувати відповідальність за результати своєї діяльності.

Метою базової середньої освіти є створення умов для досягнення випускниками базової школи очікуваних результатів: знань, умінь, навичок, компетенцій і компетентностей, визначених особистісними, сімейними, громадськими, державними потребами і можливостями учня середнього шкільного віку, індивідуальними особливостями його розвитку і стану здоров'я,

продовження навчання в профільній школі.

Завдання:

1. Засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту загальноосвітніх програм на основі вимог стандартів.

2. Якісне засвоєння іноземної мови.

3. Підвищення мотивації навчання школярів через активізацію пізнавальної діяльності, розвиток загальних і індивідуальних здібностей.

4. Розвиток в учнів здатності до дослідницької діяльності, самостійного досягнення мети на основі застосування проектної діяльності в рамках предметів навчального плану.

5. Формування духовно-розвинутої, творчо обдарованої особистості учня на основі сучасних технологій виховання, інтеграції зусиль ліцею, сім'ї та громадськості.

6. Збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я та безпеки учнів, забезпечення їх емоційного благополуччя через систему роботи по пропаганді здорового способу життя, профілактики шкідливих звичок, створення комфортного та безпечного освітнього середовища.

Освітня програма гімназії (базова середня освіта) розроблена на виконання Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти» на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 року №405, Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 року №235. Програма окреслює підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання визначених Державним стандартом базової загальної середньої освіти. Освітня програма базової середньої освіти є продовженням освітньої програми початкової освіти. Програма розроблена з урахуванням психолого-педагогічних особливостей розвитку дітей 11-15 років, пов'язаних:

- з переходом від навчальних дій, характерних для початкової школи і здійснюваних тільки спільно з класом під керівництвом вчителя, до нової внутрішньої позиції учнів - спрямованості на самостійний пізнавальний пошук, постановку навчальних завдань, ініціативу в організації навчального співробітництва;

- із здійсненням на кожному віковому рівні (11-13 і 14-15 років) якісного перетворення навчальних дій моделювання, контролю та оцінки і проектування власної навчальної діяльності та побудови життєвих планів;

- з формуванням в учня наукового типу мислення, який орієнтує його на загальнокультурні цінності, норми і закономірності взаємодії з навколишнім світом;

- з оволодінням комунікативними засобами і способами організації

кооперації і співробітництва; розвитком навчального співробітництва, що реалізується у відносинах учнів з учителем і однолітками;

- зі зміною форми організації освітньої діяльності та навчального співробітництва від класно-урочної до лабораторно-семінарської та лекційно-лабораторної, дослідницької.

Перехід учня в основну школу збігається з складною фазою розвитку дитини (11-13 років, 5-7 класи) - початком переходу від дитинства до дорослості, при якому основним і специфічним в особистості підлітка є виникнення і розвиток у нього самосвідомості - уявлення про те, що він вже не дитина, тобто почуття дорослості, а також внутрішньої переорієнтацією підлітка з правил і обмежень, пов'язаних з мораллю слухняності, на норми поведінки дорослих. Другий етап підліткового розвитку (14-15 років, 8-9 класи) характеризується рядом наступних психолого-фізіологічних змін:

- стрибкоподібним характером розвитку, появою у підлітка значних суб'єктивних труднощів і переживань;

- прагненням підлітка до спілкування та спільної діяльності з однолітками;

- особливою чутливістю до морально-етичного «кодексу дружби», в якому задані найважливіші норми соціальної поведінки дорослого світу;

- загостреною сприйнятливостю до засвоєння норм, цінностей і способів поведінки, які існують в світі дорослих і в їх відносинах;

- складними поведінковими проявами, спричиненими протиріччям між потребою у визнанні їх дорослими з боку оточуючих і власної невпевненістю в цьому;

- зростанням інформаційних перевантажень, обсягів і способів отримання інформації (ЗМІ, телебачення, Інтернет).

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентризму і природовідповідності;

- узгодження цілей, змісту та очікуваних результатів навчання;

- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;

- наступності і перспективності навчання;

- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;

- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;

- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;

- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;

- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

3.1. Загальний обсяг навчального навантаження:

5 клас	1085 годин
6 клас	1155 годин

7 клас	1172,5 годин
8 клас	1207,5 годин
9 клас	1260 годин

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено в навчальних планах, що складені на основі Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН України від 19.02.2021 року №235 – 5-Б, 5-В, 6-А, 6-В, 7-А, 7-Б класи; Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 року №405 – 8-А, 8-Б, 9-А, 9-Б класи; освітньої програми базової школи науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» - 5-А, 6-Б класи.

3.2. Навчальний план

Додаток 9

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН Академічного ліцею №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради для 5-х класів на 2024/2025 навчальний рік

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		5-Б	5-В
Мовно-літературна	Українська мова	4	4
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	1,5	1,5
	Іноземна мова (англійська)	3,5	3,5
Математична	Математика	5	5
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2
Соціальна і здоров'язбе-режувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1
	Етика	0,5	0,5

<i>Громадянська та історична</i>	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	1
<i>Інформатична</i>	Інформатика	1,5	1,5
<i>Технологічна</i>	Технології	2	2
<i>Мистецька</i>	Інтегрований курс «Мистецтво»	2	2
<i>Фізична культура</i>	Фізична культура *	3*	3*
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		26+3*	26+3*
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		-	-
Гранично допустиме навантаження		26	26
Всього (без фізичної культури + фізична культура, без урахування поділу класів на групи)		26+3	26+3

*Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження на учнів, але обов'язково фінансуються Наказ МОН від 19.02.2021 №235, додаток 3.

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

Додаток 10

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
Академічного ліцею №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради
для 5-А, 6-Б класів за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України»
на 2024/2025 навчальний рік

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		5-А	6-Б
<i>Мовно-літературна</i>	Українська мова	4	4
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	1,5	1,5
	Іноземна мова (англійська)	5	5
<i>Математична</i>	Математика	6	6
<i>Природнича</i>	Пізнаємо природу. Моя планета Земля	2	2
	Пізнаємо природу. Твої фізичні відкриття	1	1
	Географія	-	2
<i>Соціальна і здоров'язбе-режувальна</i>	Навчаємося разом	1	

Громадянська та історична	Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти	1,5	2,5
Інформатична	Інформатика	1	1
Технологічна	Технології	1	1
Мистецька	Мистецтво	1	1
Фізична культура*	Фізична культура	3	3
Усього		30	33
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	На тиждень	30	33
	На рік	1050	1155
Гранично допустиме навантаження учнів**	На тиждень	27	30
	На рік	945	1050

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів.

** Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей не має перевищувати загальної кількості годин, визначеної цим навчальним планом.

*** У зв'язку з реалізацією у Проєкті концепції STEM-освіти 1 годину рекомендовано використати на курс за вибором «Еврика».

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

Додаток 11

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
Академічного ліцею №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради
для 6-х класів на 2024/2025 навчальний рік

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		6-А	6-В
Мовно-літературна	Українська мова	4	4
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	1,5	1,5
	Іноземна мова (англійська)	3,5	3,5
Математична	Математика	5	5
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2
	Географія	2	2
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1
	Етика	0,5	0,5

<i>Громадянська та історична</i>	Історія України Всесвітня історія	2	2
<i>Інформатична</i>	Інформатика	1,5	1,5
<i>Технологічна</i>	Технології	2	2
<i>Мистецька</i>	Інтегрований курс «Мистецтво»	2	2
<i>Фізична культура</i>	Фізична культура *	3*	3*
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		29+3*	29+3*
Гранично допустиме навантаження		29	29
Всього (без фізичної культури + фізична культура, без урахування поділу класів на групи)		29+3	29+3

*Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження на учнів, але обов'язково фінансуються **Наказ МОН від 19.02.2021 №235, додаток 3.**

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

Додаток 12

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
Академічного ліцею №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради
для 7-х класів на 2024/2025 навчальний рік

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		7-А	7-Б
<i>Мовно-літературна</i>	Українська мова	3	3
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	1,5	1,5
	Іноземна мова (англійська)	3,5	3,5
<i>Математична</i>	Алгебра	3	3
	Геометрія	2	2
<i>Природничі</i>	Біологія	2,5	2,5
	Географія	2	2
	Фізика	2	2
	Хімія	1	1

Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1,5	1,5
Громадянська та історична	Історія України	1	1
	Всесвітня історія	1	1
Інформатична	Інформатика	2	2
Технологічна	Технології	1	1
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	2	2
Фізична культура	Фізична культура *	3*	3*
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		31+3*	31+3*
Гранично допустиме навантаження		31	31
Всього (без фізичної культури + фізична культура, без урахування поділу класів на групи)		31+3	31+3

*Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження на учнів, але обов'язково фінансуються
Наказ МОН від 19.02.2021 №235, додаток 3.

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

Додаток 13

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
Академічного ліцею №1 імені А.С. Малишка Обухівської міської ради
для 8-9-х класів на 2024/2025 навчальний рік

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
		8-А	8-Б	9-А	9-Б
Мови і літератури	Українська мова	2	2	2	2
	Українська література	2	2	2	2
	Іноземна мова (англійська)	3	3	3	3
	Зарубіжна література	2	2	2	2
Суспільство-знавство	Історія України	1,5	1,5	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1	1	1
	Основи правознавства			1	1
Мистецтво	Мистецтво	1	1	1	1
	Музичне мистецтво				
	Образотворче мистецтво				
Математика	Математика				
	Алгебра	2	2	2	2

	Геометрія	2	2	2	2
<i>Природо- знавство</i>	Природознавство				
	Біологія	2	2	2	2
	Географія	2	2	1,5	1,5
	Фізика	2	2	3	3
	Хімія	2	2	2	2
<i>Технології</i>	Трудове навчання	1	1	1	1
	Інформатика	2	2	2	2
<i>Здоров'я, фізична культура</i>	Основи здоров'я	1	1	1	1
	Фізична культура *	3*	3*	3*	3*
Разом		28,5+ 3*	28,5+ 3*	30+ 3*	30+ 3*
Гранично допустиме навантаження		28,5	28,5	30	30
Всього (без урахування поділу класів на групи)		28,5+ 3*	28,5+ 3*	30+ 3*	30+ 3*

*Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження на учнів

Наказ МОН від 20.04.2018 №405, таблиця 1.

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

Додаток 14

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
Філії Академічного ліцею № 1 імені А.С. Малишка «Першотравенська гімназія»
для 5-7 класів на 2024/2025 навчальний рік

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень			
		5 клас	6 клас	7 клас	Разом
<i>Мовно-літературна</i>	Українська мова	4	4	3	11
	Українська література	2	2	2	6
	Іноземна мова	3,5	3,5	3,5	10,5
	Зарубіжна література	1,5	1,5	1,5	4,5
<i>Громадянська та історична</i>	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	-	-	1
	Історія України Всесвітня історія	-	2		2
	Історія України	-	-	1	1
	Всесвітня історія	-	-	1	1
<i>Мистецька</i>	Інтегрований курс «Мистецтво»	2	2	2	6
<i>Математична</i>	Математика	5	5	-	10

	Алгебра	-	-	3	3
	Геометрія	-	-	2	2
<i>Природнича</i>	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2	-	4
	Географія	-	2	2	4
	Біологія	-	-	2,5	2,5
	Хімія	-	-	1	1
	Фізика	-	-	2	2
<i>Технологічна</i>	Технології	2	2	1	5
<i>Інформатична</i>	Інформатика	1,5	1,5	2	5
<i>Соціальна і здоров'я збережувальна</i>	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	1,5	3,5
	Етика	0,5	0,5	-	1
<i>Фізична культура</i>	Фізична культура	3	3	3	9
Разом		26+3	29+3	31+3	86+9
Гранично допустиме навчальне навантаження		26	29	31	86
Всього (без урахування поділу класів на групи)		29	32	34	95

*Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження на учнів, але обов'язково фінансуються.
Наказ МОН від 19.02.2021 №235, додаток 3.

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

Додаток 15

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Філії Академічного ліцею № 1 імені А.С. Малишка «Першотравенська гімназія»
для 8-9 класів на 2024/2025 навчальний рік

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
		8	9	Разом
<i>Мови і літератури</i>	Українська мова	2	2	4
	Українська література	2	2	4
	Іноземна мова	3	3	6
	Зарубіжна література	2	2	4
<i>Суспільствознавство</i>	Історія України	1,5	1,5	3
	Всесвітня історія	1	1	2
	Основи правознавства	-	1	1
<i>Мистецтво</i>	Музичне мистецтво	-	-	-
	Образотворче мистецтво	-	-	-
	Мистецтво	1	1	2
<i>Математика</i>	Алгебра	2	2	4
	Геометрія	2	2	4

<i>Природознавство</i>	Біологія	2	2	4
	Географія	2	1,5	3,5
	Фізика	2	3	5
	Хімія	2	2	4
<i>Технології</i>	Трудове навчання	1	1	2
	Інформатика	2	2	4
<i>Здоров'я і фізична культура</i>	Основи здоров'я	1	1	2
	Фізична культура*	3	3	6
Разом		28,5+3	30+3	58,5+6
Гранично допустиме навчальне навантаження		28,5	30	58,5
Всього (без урахування поділу класів на групи)		31,5	33	64,5

*Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження на учнів

Наказ МОН від 20.04.2018 №405, таблиця 1.

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказами Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 зі змінами внесеними наказом № 921 від 17.08.2012 та № 401 від 08.04.2016. Розподіл класу за групами здійснюється при вивченні таких предметів:

- української мови;
- іноземної мови: англійської;
- трудового навчання;
- інформатики.

З метою оптимізації освітньої діяльності вивчення окремих навчальних предметів проводиться таким чином:

№ з/п	Клас	Навчальний предмет	К-ть годин за навчальним планом	I семестр	II семестр
1.	5-А	Зарубіжна література	1,5	2	1
2.	5-Б	Зарубіжна література	1,5	2	1
3.	5-В	Зарубіжна література	1,5	2	1
4.	5-Б	Іноземна мова (англійська)	3,5	4	3
5.	5-В	Іноземна мова (англійська)	3,5	4	3
6.	5-Б	Етика	0,5	-	1

7.	5-В	Етика	0,5	-	1
8.	5-А	Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти	1,5	1	2
9.	5-Б	Інформатика	1,5	1	2
10.	5-В	Інформатика	1,5	1	2
11.	6-А	Зарубіжна література	1,5	1	2
12.	6-Б	Зарубіжна література	1,5	1	2
13.	6-В	Зарубіжна література	1,5	1	2
14.	6-А	Іноземна мова (англійська)	3,5	4	3
15.	6-В	Іноземна мова (англійська)	3,5	4	3
16.	6-Б	Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти	2,5	3	2
17.	6-А	Етика	0,5	-	1
18.	6-В	Етика	0,5	-	1
19.	6-А	Інформатика	1,5	2	1
20.	6-В	Інформатика	1,5	2	1
21.	7-А	Зарубіжна література	1,5	2	1
22.	7-Б	Зарубіжна література	1,5	2	1
23.	7-А	Іноземна мова (англійська)	3,5	3	4
24.	7-Б	Іноземна мова (англійська)	3,5	3	4
25.	7-А	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1,5	1	2
26.	7-Б	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1,5	1	2
27.	7-А	Біологія	2,5	3	2
28.	7-Б	Біологія	2,5	3	2
29.	8-А	Історія України	1,5	2	1
30.	8-Б	Історія України	1,5	2	1
31.	9-А	Історія України	1,5	2	1
32.	9-Б	Історія України	1,5	2	1
33.	9-А	Географія	1,5	1	2
34.	9-Б	Географія	1,5	1	2
35.	5 Філія	Іноземна мова (англійська)	3,5	3	4
36.	5 Філія	Зарубіжна література	1,5	2	1
37.	5 Філія	Інформатика	1,5	2	1
38.	5 Філія	Етика	0,5	1	0
39.	6 Філія	Іноземна мова (англійська)	3,5	4	3
40.	6 Філія	Зарубіжна література	1,5	2	1
41.	6 Філія	Інформатика	1,5	1	2
42.	6 Філія	Етика	0,5	-	1

43.	7 Філія	Іноземна мова (англійська)	3,5	3	4
44.	7 Філія	Зарубіжна література	1,5	1	2
45.	7 Філія	Біологія	2,5	2	3
46.	7 Філія	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1,5	2	1
47.	8 Філія	Історія України	1,5	2	1
48.	9 Філія	Історія України	1,5	1	2
49.	9 Філія	Географія	1,5	2	1

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

3.3. Перелік навчальних програм для учнів гімназії
(затверджені наказами МОН України від 19.02.2022 №235,
від 07.06.2017 №804)

№ з/п	Назва навчальних програми
1.	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи»
2.	Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи»
3.	Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи»
4.	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи»
5.	Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи»
6.	Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5-6 класи» (інтегрований курс)
7.	Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи»
8.	Модельна навчальна програма «Інформатика. 5-6 класи»
9.	Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи» (інтегрований курс)
10.	Модельна навчальна програма «Етика. 5-6 класи»
11.	Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас»
12.	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс)
13.	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи»
14.	Модельна навчальна програма «Історія України. Всесвітня історія. 6 клас»
15.	Модельна навчальна програма «Українська мова. 7-9 класи»
16.	Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи»
17.	Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 7-9 класи»
18.	Модельна навчальна програма «Алгебра. 7-9 класи»

19.	Модельна навчальна програма «Геометрія. 7-9 класи»
20.	Модельна навчальна програма «Біологія. 7-9 класи»
21.	Модельна навчальна програма «Географія. 7-9 класи»
22.	Модельна навчальна програма «Фізика. 7-9 класи»
23.	Модельна навчальна програма «Хімія. 7-9 класи»
24.	Модельна навчальна програма «Технології. 7-9 класи»
25.	Модельна навчальна програма «Інформатика. 7-9 класи»
26.	Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи» (інтегрований курс)
27.	Модельна навчальна програма «Історія України. 7-9 класи»
28.	Модельна навчальна програма «Всесвітня історія. 7-9 класи»
29.	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи» (інтегрований курс)
30.	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 7-9 класи»
31.	Українська мова
32.	Українська література
33.	Зарубіжна література
34.	Іноземні мови
35.	Історія України
36.	Всесвітня історія
37.	Математика
38.	Інформатика
39.	Природознавство
40.	Географія
41.	Біологія
42.	Фізика
43.	Хімія
44.	Основи здоров'я
45.	Трудове навчання
46.	Мистецтво
47.	Фізична культура
48.	Правознавство

3.4. Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей, дисциплін. Логічна послідовність їх вивчення

Реалізація освітніх галузей

Навчальні плани реалізують освітні галузі Базового навчального плану Державного стандарту базової середньої освіти через інтегровані курси і навчальні предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні та варіативну складову. Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- мовно-літературна;
- математична;

природнича;
технологічна;
інформатична;
соціальна і здоров'язбережувальна;
громадянська та історична;
мистецька;
фізична культура.

Освітня галузь «Мовно-літературна» представлена навчальними предметами «Українська мова», «Українська література», «Іноземна мова» (англійська), «Зарубіжна література».

Освітня галузь «Громадянська та історична» реалізується через навчальні предмети «Історія України», «Всесвітня історія», у 5 класах через предмет «Вступ до історії України та громадянської освіти», у шостих класах через інтегрований курс «Історія України. Всесвітня історія». А також, у 9 класах – предметом «Основи правознавства».

Освітня галузь «Мистецька» в 5-9 класах реалізується інтегрованим курсом «Мистецтво».

Освітні галузі «Математична», «Природнича», «Технологічна», «Інформатична», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Фізична культура» представлені предметами у навчальних планах.

Розподіл варіативної складової навчального плану для гімназії

Варіативна складова в навчальних планах для 5-9 класів відсутня.

3.5. Корекційно-розвивальний складник

З метою впровадження Державного стандарту базової загальної освіти для дітей з ООП, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 №898, керуючись «Порядком організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 №872 із змінами, внесеними згідно з постановою кабінету міністрів України від 09.08.2017 №588 та відповідно до листа МОН України від 30.20.2021 № 1/23180-21 в Академічному лицейі №1 імені А.С. Малишка організовано інклюзивне навчання в 5-В, 6-А, 7-Б, 8-Б класах. Троє дітей мають четвертий рівень підтримки учня та категорії освітніх труднощів і дві дитини – третій рівень.

Основна мета інклюзивного навчання в базовій школі – надання індивідуально зорієнтованої педагогічної та соціальної допомоги дітям, які мають особливі потреби у процесі навчання. Навчання дітей з ООП в закладі організовується на основі застосування компетентнісного підходу, особистісно зорієнтованих методів. Інклюзивне навчання – це не лише навчання дитини з ООП, а навчання всіх дітей у класі, і головне завдання – забезпечити гнучкість навчання.

Повноцінність, логічна послідовність базової освіти здобувачів освіти з ООП забезпечується через реалізацію інваріантної частини навчального плану відповідного класу (Наказ МОН від 19.02.2021 №235, додаток 3, Наказ МОН від 20.04.2018 №405, таблиця 1) та корекційно-розвиткових занять

відповідних навчальних планів Типової освітньої програми базової школи спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з ООП, затвердженої наказом МОН України від 12.06.2018 №627.

Години корекційно-розвивальних занять 5-9 класи

Клас	Розвиток мовлення	Корекція розвитку	Соціально-побутова орієнтація	Лікувальна фізична культура	Всього (години)
5-В	2	2	-	-	4
6-А	2+2	1	-	-	5
7-Б	2	2	-	2	6
8-Б	2+2	2	-	-	6

Години корекційно-розвиткових занять здійснюються індивідуально спеціалістами (логопедом, дефектологом, практичним психологом, учителем ЛФК) і не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження на учня.

Основною умовою у забезпеченні успішності навчання дитини з ООП в закладі є індивідуалізація освітнього процесу. Діти з ООП за умови скомпенсованих можливостей можуть не тільки розвиватися на рівні з усіма, але і проявити свою унікальність, обдарованість і таланти, бути корисним суспільству.

3.6. Очікувані результати навчання здобувачів освіти (реалізація наскрізних ліній ключових компетентностей)

Досягнення мети та виконання завдань базової середньої освіти забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>

2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довідці; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її</p>

		<p>отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ошадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>

9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності формуються засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів, що враховані при формуванні шкільного середовища. Наскрізні лінії допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального середовища, окремі предмети, предмети за вибором, роботу в проектах, позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та

	<p>екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Формування компетентностей відбувається через постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності з практичним спрямуванням, встановлення та реалізацію в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних.

3.7. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за програмою

Базова середня освіта здобувається після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року розпочинають здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

3.8. Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/ оцінювання досягнень компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу є екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття, практичні заняття і заняття практикуми, оглядова конференція (для 8-9 класів), оглядова екскурсія.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись за умови виконання вимог Державного стандарту.

3.9. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти в ліцеї передбачає здійснення відповідних процедур та заходів за напрямками:

1. Управління якістю освітньої діяльності та розвитком ліцею.
2. Якість складу педагогічного колективу. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників.
3. Дитиноцентричне навчання, викладання та оцінювання здобувачів освіти.
4. Академічна культура. Запобігання та виявлення академічного плагіату.
5. Навчальні ресурси і підтримка учнів. Наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу.
6. Інформаційний менеджмент. Наявність інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом.
7. Публічна інформація.

Внутрішні чинники якості загальної середньої освіти :

- створення умов для реалізації освітнього процесу;
- ефективність освітнього процесу;
- **якість** освітнього процесу (результати).

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних **компонентів:**

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;

якість проведення навчальних занять;
моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
оновлення методичної бази освітньої діяльності;
контроль за виконанням навчальних планів, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища;
створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Критерії, правила та процедури оцінювання здобувачів освіти

Оцінювання якості знань здобувачів освіти здійснюється відповідно до «Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти», методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджених наказом МОН України від 01.04.2022 № 289.

Критерії оцінювання та очікувані результати освітньої діяльності учнів є обов'язковою складовою навчальної програми з навчального предмета. На початку вивчення теми вчитель повинен ознайомити учнів з системою та критеріями оцінювання.

Для врахування думки учнів щодо якості та об'єктивності системи оцінювання проводяться щорічні опитування учнів і випускників.

Результати оцінювання здобувачів освіти обговорюються на засіданні педагогічної ради ліцею.

3.10. Очікувані результати навчання за освітніми галузями

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

УКРАЇНСЬКА МОВА

Мета навчання української мови в ліцеї (предметна) — формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості.

Відповідно до поставленої мети головними завданнями навчання української мови в гімназії є:

- виховання стійкої мотивації й свідомого прагнення до вивчення української мови;
- формування духовного світу учнів, цілісних світоглядних уявлень, загальнолюдських ціннісних орієнтирів, тобто прилучення через мову до культурних надбань українського народу й людства загалом;
- формування у школярів компетентностей комунікативно доцільно й виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях і сферах спілкування з дотриманням норм українського етикету;
- ознайомлення з мовною системою й формування на цій основі базових лексичних, граматичних, стилістичних, орфоепічних і правописних умінь і навичок; здатності учня до аналізу й оцінки мовних явищ і фактів;

- формування вмінь розрізняти, аналізувати, класифікувати мовні факти, оцінювати їх з погляду нормативності, відповідності ситуації та сфери спілкування; працювати з текстом, здійснювати пошук інформації в різноманітних джерелах, використовувати її в самостійно створених висловленнях різних типів, стилів і жанрів.

Можливості предмета «Українська мова» у формуванні ключових

№ з/п	Ключеві компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною мовою	<p>Уміння: використовувати українську мову як державну для духовного, культурного й національного самовияву; володіти всіма видами мовленнєвої діяльності; усно й письмово тлумачити поняття, факти; висловлювати думки, почуття, погляди; оцінювати й осмислювати ситуацію спілкування; реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ (у школі, громадських місцях, удома, на дозвіллі); здійснювати адекватний змістові й умовам спілкування добір мовно-виражальних засобів; володіти засобами української мови — її стилями, типами, жанрами; правильно вимовляти й писати слова, творити їх граматичні форми; конструювати речення й тексти; дотримувати норм етикету під час спілкування.</p> <p>Ставлення: поцінування української мови як державної; усвідомлення її як державотворчого чинника та чинника національної ідентичності; свідоме послуговування українською мовою в усіх царинах життя; захоплення красою, естетичною довершеністю, багатством виражальних засобів української мови; сприйняття спілкування як цінності; усвідомлення значення ефективного спілкування; ціннісне ставлення до співрозмовників; у виборі рішень керування системою цінностей, схвалених суспільством.</p> <p>Навчальні ресурси: текстоцентризм, діалог, дискусія, проект щодо ролі державної / рідної мови.</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: виявляти в текстах запозичення з інших мов; пояснювати лексичне значення, правопис та особливості вживання слів іноземного походження; обговорювати прочитані або прослухані мовою оригіналу та в перекладі українською фольклорні та літературні твори.</p> <p>Ставлення: розуміння ролі іноземної мови як засобу пізнання іншого світу та збагачення власного культурного досвіду; розуміння потреби популяризувати Україну у світі засобами іноземних мов; готовність до міжкультурного діалогу, відкритість до пізнання різних культур.</p> <p>Навчальні ресурси: перекладні словники, тексти українськомовних перекладів літературних творів та оригінали.</p>

компетентностей

3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати абстрактними поняттями; виокремлювати головну й другорядну інформацію; установлювати причинно-наслідкові зв'язки; чітко формулювати визначення та будувати гіпотези; формулювати тезу й добирати аргументи; перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (схему, таблицю, діаграму); доцільно й правильно використовувати в мовленні числівники.</p> <p>Ставлення: прагнення висловлюватися точно, логічно, послідовно; бережливе ставлення до часу.</p> <p>Навчальні ресурси: тексти, що містять роздум; текст виступу, у якому наявна гіпотеза та її обґрунтування; тексти, у яких наявні таблиці, схеми, діаграми тощо.</p>
4	Компетентності в природничих науках і технологіях	<p>Уміння: швидко й ефективно шукати інформацію про довкілля, використовувати різні види читання для здобуття нових знань; критично оцінювати відображені в наукових, художніх і публіцистичних текстах результати людської діяльності в природному середовищі; змістовно, логічно, послідовно, точно описувати процес власної діяльності; спостерігати, аналізувати, проводити мовні експерименти; словесно оформлювати результати досліджень; визначати роль природи в житті людини; використовувати сучасні технології.</p> <p>Ставлення: сприйняття природи як цінності; готовність захищати довкілля, зберігати природні ресурси для сьогодення та майбутніх поколінь; готовність до опанування новітніх технологій.</p> <p>Навчальні ресурси: науково-пізнавальні й навчальні тексти природничого та технологічного змісту; аналіз текстів (фрагментів) природничо-екологічного змісту, опис експерименту, усні / письмові презентації в рамках дослідницьких проєктів.</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: діяти за алгоритмом, зокрема здійснювати пошукову діяльність та аналіз мовних явищ; створювати інструкцію та діяти за інструкцією; складати план тексту; впевнено й водночас критично застосовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією з навчальною метою та в приватному спілкуванні; грамотно й безпечно комунікувати в інформаційному просторі; розпізнавати маніпулятивні технології та протистояти їм; розвивати медійну грамотність; переводити навчальну інформацію в інший формат.</p> <p>Ставлення: задоволення пізнавального інтересу; прагнення до гармонійного спілкування у віртуальному інформаційному просторі, критичне сприйняття інформації, поданої в ЗМІ; прагнення додержувати правил роботи з інформацією (дотримання авторського права тощо).</p> <p>Навчальні ресурси: дописи в соціальних мережах і коментарі до них; інструментальні тексти (алгоритми дій, інструкції тощо); план тексту; медійні тексти.</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності та способи її досягнення; планувати й організовувати власну навчальну діяльність; читати, використовуючи різні види читання (ознайомлювальне, вибіркоче, вивчальне та ін.); постійно</p>

		<p>поповнювати власний словниковий запас; користуватися різними джерелами довідкової інформації (словниками, енциклопедіями, онлайн-ресурсами); здійснювати самооцінювання результатів власної діяльності, рефлексію; застосовувати комунікативні стратегії відповідно до мети та ситуації спілкування.</p> <p>Ставлення: сприйняття освіти, навчальних досягнень, зокрема у вивченні мови, як цінностей, готовність удосконалювати знання мови і власне мовлення впродовж життя, розвивати мовне чуття; розуміння ролі читання для власного розвитку; усвідомлення потреби вчитися з метою самовдосконалення й самореалізації.</p> <p>Навчальні ресурси: довідкова література, зокрема пошукові системи; електронні мережеві бібліотеки; інструкції з ефективного самонавчання.</p>
7	Соціальні та громадянські компетентності	<p>Уміння: аргументовано і грамотно висловлювати власну громадянську позицію в суспільно-політичних питаннях; співпрацювати з іншими на результат, запобігати конфліктам і розв'язувати їх, досягати розумних компромісів.</p> <p>Ставлення: сприйняття людської гідності як найвищої цінності; повага до законів України, зокрема до норм українського мовного законодавства; повага до правових норм; усвідомлення необхідності конструктивної участі у громадському житті.</p> <p>Навчальні ресурси: тексти соціально-політичного змісту; інтерактивні технології навчання.</p>
8	Підприємливість	<p>Уміння: презентувати власні ідеї та ініціативи зрозуміло, грамотно, використовуючи доцільні виражальні мовні засоби; використовувати ефективні комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій; самоорганізовуватися; оцінювати економічні ініціативи та економічну діяльність.</p> <p>Ставлення: готовність брати на себе відповідальність; розуміння ролі комунікативних умінь для успішної професійної кар'єри.</p> <p>Навчальні ресурси: тексти, які містять моделі ініціативності; ділові папери (план роботи, звіт, резюме, заява тощо), самопрезентація, зразки реклами.</p>
9	Загальнокультурна грамотність	<p>Уміння: використовувати українську мову для духовного й культурного самовиявлення; дотримуватися норм української літературної мови та мовленнєвого етикету; використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях; створювати тексти, виражаючи власні ідеї, досвід і почуття та використовуючи художні засоби; добирати літературу для читання з метою одержання насолоди та користі від прочитаного.</p> <p>Ставлення: сприйняття літературного твору як засобу збагачення особистого емоційно-чуттєвого досвіду, отримання естетичного задоволення від творів мистецтва; зацікавленість світовими культурними набутками, повага до розмаїття культурного вираження різних народів.</p> <p>Навчальні ресурси: твори мистецтва; тексти, що містять описи творів мистецтва; дослідницькі проекти.</p>

10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: дотримуватися здорового способу життя; враховувати вплив слова на психічне здоров'я людини; відповідально використовувати мовні виражальні засоби; застосовувати комунікативні стратегії для протистояння деструктивним та маніпулятивним впливам, що є загрозою здоровому способу життя; виявляти толерантність до різних поглядів, співчувати; конструктивно спілкуватися в різних соціальних середовищах, досягнення соціальної захищеності, сімейного щастя тощо; бережливо ставитися до природи.</p> <p>Ставлення: сприймання здоров'я як загальнолюдської цінності; бажання дотримуватися здорового способу життя; усвідомлення значення навколишнього середовища для життя і здоров'я людини; готовність зберігати природні ресурси.</p> <p>Навчальні ресурси: тексти, які сприяють гармонізації психоемоційного стану; художні твори, які містять моделі досягнення соціальної захищеності, кар'єрного зростання.</p>
----	---	---

<i>Екологічна безпека і сталий розвиток</i>	Підсилює ключові компетентності, спрямовує діяльність учителя й учнів на формування соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості, усвідомлення ідеї сталого розвитку як нового типу еколого-економічного зростання, що задовольняє потреби всіх членів суспільства за умови збереження й поетапного відновлення природного середовища, готовності брати участь у розв'язанні питань довкілля та розвитку суспільства; конкретизує роботу зі збереження й захисту довкілля.
<i>Громадянська відповідальність</i>	Забезпечує розвиток соціальної й громадянської компетентностей, розкриває суть поняття «відповідальний громадянин», визначає вектори його діяльності.
<i>Здоров'я і безпека</i>	Орієнтуючи на формування учня як духовно, емоційно, соціально й фізично повноцінного громадянина, що дотримується здорового способу життя, активно долучається до облаштування безпечного для життя й діяльності середовища.
<i>Підприємливість і фінансова грамотність</i>	Навчання молодого покоління українців ощадливості, раціонального використання коштів, планування витрат, стимулювання лідерських ініціатив, прагнення успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.

Мовна змістова лінія містить перелік питань, обов'язкових для засвоєння теорії мови, що сприятиме формуванню системних знань про мову й на їхній основі життєво важливих умінь.

Призначення **мовленнєвої змістової лінії** полягає в забезпеченні цілеспрямованого формування вмінь і навичок, що є базовими для предметної і ключових компетентностей. Її зміст реалізують на кожному уроці, що дає змогу зробити процес розвитку мовленнєво-комунікативних умінь і навичок ефективним.

Синхронізація мовної та мовленнєвої змістових ліній виявляється у виконанні учнями різних видів усних і письмових робіт з метою використання виучуваного теоретичного матеріалу.

Крім обов'язкових, мовленнєва змістова лінія містить **рекомендовані види робіт**, теми яких скеровано на формування в учнів ключових компетентностей. Рекомендовані види творчих робіт представлено актуальними для школярів жанрами, серед яких допис до веб-сайта чи соцмережі, стаття певного змісту до Вікіпедії, план роботи над проектом, реклама шкільного творчого конкурсу тощо. Значна частина рекомендованих робіт має виразно практичний характер (складання інструкції щодо користування електронними мовними словниками, переліку необхідних для родини закупівель на поточний місяць і т. ін.). Деякі з рекомендованих видів робіт передбачають використання самостійно дібраної учнями з різних джерел інформації.

Творчим роботам надано виразно практичного характеру. Виконуючи їх, учень має не лише виявити мовні знання та застосувати мовні вміння, а й замислитися над ціннісними настановами. Мета таких робіт — формування життєвих компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в житті, навчанні та праці.

Серед рекомендованих видів робіт учитель може обирати ті, які вважає найбільш актуальними й корисними, до того ж він може змінювати теми висловлень залежно від інтересів і потреб кожного класу. Якщо обов'язкові види робіт мають проводитися на уроках розвитку мовлення, то рекомендовані — на аспектних уроках.

Через теми обов'язкових та рекомендованих робіт реалізується **соціокультурна змістова лінія** програми. Створення висловлень має сприяти утвердженню ієрархії цінностей, формуванню світогляду учнів, становленню їх як громадян України, а також слугувати орієнтиром у спрямуванні навчання на оволодіння ключовими компетентностями.

Необхідність **діяльнісної змістової лінії** зумовлена мета предметним характером знань і доцільністю їх відпрацювання в різних видах діяльності, у процесі яких учні набувають суб'єктного досвіду, опановують різні стратегії мовленнєвої діяльності.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Метою базової загальної середньої освіти є розвиток і соціалізація особистості учнів, формування в них національної самосвідомості, культури, світоглядних орієнтирів, навичок практичного використання досвіду, здобутого за допомогою читання, усвідомлення важливості читання як чинника власного становлення й соціалізації, екологічного мислення й поведінки, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечувальних навичок, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів.

Випускник гімназії – це патріот України, який знає її історію; носій української культури, який поважає культуру інших народів; компетентний мовець, що вільно спілкується державною мовою, володіє однією чи кількома іноземними мовами, має бажання і здатність до самоосвіти, виявляє активність і відповідальність у громадському й особистому житті, здатний до підприємливості й ініціативності, має уявлення про світобудову, бережливо ставиться до природи, безпечно й доцільно використовує досягнення науки і

техніки, дотримується здорового способу життя.

Мета вивчення української літератури в школі – формування компетентного читача; підвищення загальної освіченості молодого громадянина України, досягнення належного рівня сформованості вміння прилучатися через художню літературу до фундаментальних цінностей, культури, розширення культурно-пізнавальних інтересів школярів; сприяння всебічному розвитку, духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації особистості в сучасному світі; виховання національно свідомого громадянина України; формування і ствердження гуманістичного світогляду особистості, національних і загальнолюдських цінностей.

№ з/п	Ключова компетентність	Уміння і ставлення, формування яких можна забезпечити засобами предмета
1	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовою	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розуміти україномовні тексти різних жанрів і стилів; – послуговуватися державною мовою в різноманітних життєвих ситуаціях; – застосовувати різноманітні комунікативні стратегії залежно від мети спілкування; – толерантно дискутувати, відстоювати власну думку. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поцінування краси і багатства української мови; – усвідомлення ролі української мови як ключового чинника творення нації і держави, самоствердження особистості; – відстоювання права спілкуватися українською мовою в різноманітних сферах життя суспільства
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – порівнювати оригінальні художні тексти та їх україномовні переклади. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – утвердження багатства української мови; – обстоювання можливості перекладу українською мовою будь-якого тексту іноземної мови; – розуміння ролі іноземної мови як засобу пізнання іншого світу, збагачення власного культурного досвіду
3	Математична компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвивати абстрактне мислення; – установлювати причинно-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію; – чітко формулювати визначення і будувати гіпотези; – перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (текст, графік, таблиця, схема). <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – прагнення висловлюватися точно, логічно та послідовно
4	Компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – критично оцінювати результати людської діяльності в природному середовищі, відображені у творах літератури. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – готовність до опанування новітніми технологіями; – оперативне реагування на технологічні зміни.

5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – діяти за алгоритмом; – працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації; – розпізнавати маніпулятивні технології і протистояти їм; – грамотно і безпечно спілкуватися в мережі Інтернет. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – прагнення дотримуватися етичних норм у віртуальному інформаційному просторі; – задоволення пізнавального інтересу в інформаційному середовищі; – критичне ставлення до медійної інформації
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – визначати мету і цілі власної діяльності й розвитку, планувати й організувати їх, здійснювати задумане, рефлексувати й оцінювати результат; – використовувати різноманітні стратегії навчання; – користуватися різними джерелами інформації; – знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати одержану інформацію, перетворювати її з однієї знакової системи в іншу; – працювати в парі, групі; – читати, використовуючи різні види читання: ознайомлювальне, вибіркоче, навчальне тощо; – постійно поповнювати власний словниковий запас; – застосовувати комунікативні стратегії відповідно до мети й ситуації спілкування. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – прагнення використовувати українську мову в різних життєвих ситуаціях; – готовність удосконалювати власне мовлення впродовж життя, розвивати мовну інтуїцію; – розуміння ролі читання для власного інтелектуального зростання
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – аналізувати життєву ситуацію з певної позиції; – презентувати власні ідеї та ініціативи чітко, грамотно, використовуючи доцільні мовні засоби; – використовувати комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій, рішень і виявлення лідерських якостей. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – готовність брати відповідальність за себе та інших; – розуміння ролі комунікативних умінь для успішної професійної кар'єри
8	Соціальна та громадянська компетентності	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – толерантно відстоювати власну позицію в дискусії; – розрізняти маніпулятивні технології і протистояти їм; – аргументовано й грамотно висловлювати власну думку щодо суспільно-політичних питань; – уникати дискримінації інших у процесі спілкування; – критично оцінювати тексти соціально-політичного змісту. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – повага до різних поглядів, ідей, вірувань;

		<ul style="list-style-type: none"> – здатність співчувати, довіряти й викликати довіру; – поцінування людської гідності; – повага до закону та правових норм; – утвердження права кожного на власну думку
9	Обізнаність та самовираження у сфері культури	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зіставляти специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва; – ідентифікувати себе як представника певної культури; – визначати роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах; – читати літературні твори, використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях; – створювати тексти, висловлюючи власні ідеї, спираючись на досвід і почуття та використовуючи відповідні зображувально-виражальні засоби. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поцінування набутоків інших культур, зацікавлення ними; – відкритість до міжкультурної комунікації; – потреба читання літературних творів для естетичної насолоди та рефлексії над прочитаним
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ілюструвати екологічні проблеми прикладами з художніх творів; – бережливо ставитися до природи як важливого чинника реалізації особистості; – розуміти переваги здорового способу життя. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – усвідомлення людини як частини природи, незворотності покарання за зло, причинене довкіллю; – аналіз літературних текстів (епізодів) екологічного спрямування, усні / письмові презентації в рамках дослідницьких проектів; – готовність зберігати природні ресурси для сьогодення та майбутнього

<i>Екологічна безпека та сталий розвиток</i>	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості, у результаті яких вони дбайливо й відповідально ставитимуться до довкілля, усвідомлюючи важливість сталого розвитку для збереження довкілля й розвитку суспільства.
<i>Громадянська відповідальність</i>	Формування відповідального члена громади й суспільства, який розуміє принципи й механізми його функціонування, а також важливість національної ініціативи; ґрунтується у своїй діяльності на культурні традиції і вектори розвитку держави.
<i>Здоров'я і безпека</i>	Сформуванню учня духовно, емоційно, соціально й фізично повноцінним членом суспільства, який здатний дотримуватися здорового способу життя, допомагати у формуванні безпечного здорового життєвого середовища.
<i>Підприємливість і фінансова грамотність</i>	Забезпечить краще розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо);

сприятиме розвитку лідерських ініціатив, здатності успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі

ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

Головна мета вивчення предмета «Зарубіжна література» – прилучення учнів до кращих здобутків зарубіжної літератури та культури, розвиток творчої особистості (читача), формування в неї гуманістичного світогляду, високої моралі, естетичних смаків, а також якостей громадянина України, який усвідомлює свою належність до світової спільноти.

Роль зарубіжної літератури у формуванні ключових компетентностей

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами	<i>Уміння:</i> - сприймати, розуміти інформацію державною мовою; - усно й письмово тлумачити поняття, факти, висловлювати думки, почуття, погляди. <i>Ставлення:</i> - поцінування української мови як державної – чинника національної ідентичності; - готовність активно послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя. <i>Навчальні ресурси:</i> - текстоцентризм; - дискусія, дебати, діалог.
2	Спілкування іноземними мовами	<i>Уміння:</i> - читати тексти іноземною мовою за умови вивчення відповідної іноземної мови в школі; - зіставлення оригінальних текстів з українськими художніми перекладами. <i>Ставлення:</i> - усвідомлення багатства рідної мови; - готовність до міжкультурного діалогу, відкритість до пізнання різних культур. <i>Навчальні ресурси:</i> - зіставлення текстів українських перекладів літературних творів та оригіналів.
3	Математична компетентність	<i>Уміння:</i> - розвивати абстрактне мислення; - установлювати причино-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію; - чітко формулювати визначення і будувати гіпотези; - перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (текст, графік, таблиця, схема). <i>Ставлення:</i> - прагнення висловлюватися точно, логічно та послідовно. <i>Навчальні ресурси:</i> - роздум (визначення тези, добір аргументів, наведення прикладів, формулювання висновків), висунення гіпотези та її обґрунтування; - тексти, у яких наявні графіки, таблиці, схеми тощо.

4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - швидко й ефективно шукати інформацію, використовувати різні види читання для здобуття нових знань; - проводити пошукову діяльність, словесно оформлювати результати досліджень; - критично оцінювати результати людської діяльності в природному середовищі, відображені у творах літератури. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - готовність до опанування новітніми технологіями; - оперативне реагування на технологічні зміни. <p><i>Навчальні ресурси:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - інноваційні технології навчання (інтерактивні, інформаційно-комунікаційні).
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - діяти за алгоритмом, складати план тексту; - використовувати інтернет-ресурси для отримання нових знань. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - задоволення пізнавального інтересу в інформаційному середовищі; - прагнення дотримуватися етичних норм у віртуальному інформаційному просторі; - критичне ставлення до медійної інформації. <p><i>Навчальні ресурси:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - дописи в соціальних мережах і коментарі до них; інструментальні тексти (алгоритми, інструкції тощо); - складання плану; - аналіз медіатекстів (виявлення маніпулятивних технологій).
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - визначати мету навчальної діяльності та способи її досягнення; - планувати й організувати власну навчальну діяльність; - читати, використовуючи різні види читання: ознайомлювальне, вибіркоче, навчальне тощо; - постійно поповнювати власний словниковий запас; - користуватися різними джерелами довідкової інформації (словники, енциклопедії, онлайн-ресурси тощо); - здійснювати самооцінювання результатів власної діяльності, рефлексію; - застосовувати комунікативні стратегії відповідно до мети і ситуації спілкування. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - прагнення використовувати українську мову в різних життєвих ситуаціях; - готовність удосконалювати власне мовлення впродовж життя, розвивати мовну інтуїцію; - розуміння ролі читання для власного інтелектуального зростання. <p><i>Навчальні ресурси:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - інструкції з ефективного самонавчання; - довідкова література, зокрема, пошукові системи; - електронні мережеві бібліотеки.
7	Ініціативність і підприємливість	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - презентувати власні ідеї та ініціативи чітко, грамотно,

		<p>використовуючи доцільні мовні засоби;</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій, рішень і виявлення лідерських якостей. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - готовність брати відповідальність за себе та інших; - розуміння ролі комунікативних умінь для успішної професійної кар'єри. <p><i>Навчальні ресурси:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - тексти офіційно-ділового стилю (резюме, доручення тощо), самопрезентація, зразки реклами, літературні твори, які містять моделі ініціативності.
8	Соціальна та громадянська компетентності	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - аргументовано і грамотно висловлювати власну думку щодо суспільно-політичних питань; - уникати дискримінації інших у ході спілкування; - критично оцінювати тексти соціально-політичного змісту. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - поцінування людської гідності; - повага до закону та правових норм, зокрема до норм українського мовного законодавства; - утвердження права кожного на власну думку. <p><i>Навчальні ресурси:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - інтерактивні технології навчання; - художні твори, які містять моделі демократичного державного устрою.
9	Обізнаність та самовираження у сфері культури	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати українську мову як державну для духовного, культурного й національного самовияву; - дотримуватися норм української літературної мови та мовленнєвого етикету, що є виявом загальної культури людини; - читати літературні твори, використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях; - створювати тексти, висловлюючи власні ідеї, спираючись на досвід і почуття та використовуючи відповідні зображувально-виражальні засоби. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - потреба читання літературних творів для естетичної насолоди та рефлексії над прочитаним; - відкритість до міжкультурної комунікації; - зацікавленість світовими культурними набутками. <p><i>Навчальні ресурси:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - твори різних видів мистецтва; - мистецькі проекти.
10	Екологічна грамотність і здорове життя.	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - не завдавати шкоди довкіллю в ході власної діяльності; - сприймати довкілля як життєдайне середовище; - бережливо ставитися до природи як важливого чинника реалізації особистості; - розуміти переваги здорового способу життя. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - готовність зберігати природні ресурси для сьогодення та майбутнього;

		<p>- набуття знань про цілісну наукову картину світу для суспільно-технологічного поступу.</p> <p><i>Навчальні ресурси:</i></p> <p>- аналіз літературних текстів (епізодів) екологічного спрямування, усні / письмові презентації в рамках дослідницьких проєктів.</p>
--	--	--

Наскрізна лінія	Загальна мета	5-7 класи	8-9 класи
«Екологічна безпека та сталий розвиток» (НЛ-1)	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості задля збереження й захисту довкілля.	Розкриття взаємозв'язків людини і навколишнього середовища в процесі вивчення творів у рубриці «Природа і людина».	Усвідомлення краси природи, її благотворного впливу на людину, розкриття значення образного слова для висловлення емоцій та почуттів, розуміння образу природи.
«Громадянська відповідальність» (НЛ-2)	Формування відповідального члена громади та суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства, а також – виховання національно свідомої особистості, яка спирається у своїй діяльності на культурні традиції і вектори розвитку суспільства.	Формування здатності до ненасильницького розв'язання конфліктів.	Осмислення та захист особистих прав і прав інших людей, усвідомлення своєї ролі в суспільстві і набуття умінь брати участь у процесі ухвалення рішень.
«Здоров'я і безпека» (НЛ-3)	Формування всебічно розвинутого члена суспільства, здатного усвідомлювати пріоритетність здорового способу життя, допомагати у формуванні безпечного здорового життєвого середовища.	Усвідомлення переваг здорового способу життя та безпечної поведінки.	Осмислення причинно-наслідкових зв'язків між власними рішеннями та поведінкою, здоров'ям та безпекою, набуття знань та умінь правильної поведінки в критичних та небезпечних ситуаціях.
«Підприємливість та фінансова грамотність» (НЛ-4)	Розуміння практичних аспектів фінансових питань (заощадження, інвестування, запозичення, страхування тощо); розвиток лідерських	Розуміння ролі ініціативності та підприємливості в суспільстві для особистого кар'єрного зростання.	Осмислення неординарності як важливої риси людини для її самореалізації в житті, спонукування учнів до творчих рішень у процесі розв'язання проблем,

	ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.		усвідомлення користі та необхідності спільної діяльності.
--	--	--	---

Курс зарубіжної літератури в базовій загальній середній освіті поділено на два етапи:

- 5–7 класи – прилучення до читання,
- 8–9 класи – системне читання

Вивчення зарубіжної літератури побудовано на поєднанні:

- у 5–7 класах проблемно-тематичного й жанрового принципів;
- у 8–9 класах – історико-літературного й жанрово-родового принципів.

ІНОЗЕМНІ МОВИ

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння іноземною мовою у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою.

Завдання полягає у формуванні вмінь:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою;
- використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування;
- обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб;
- ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

Функції іноземних мов у реалізації мети базової загальної середньої освіти

У процесі навчання іншомовного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції. Освітня функція спрямована на:

- усвідомлення учнями значення іноземної мови для життя у мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі;
- оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країни, мову якої вивчають;
- залучення учнів до діалогу культур (рідної та іншомовної);
- розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних засад для оволодіння іноземною мовою;
- усвідомлення значень мовних явищ, іншої системи понять, за допомогою якої сприймається дійсність;
- формування вміння використовувати в разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів (працювати з підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо).

Виховна функція сприяє:

- формуванню в учнів позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя;
- розвитку культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому суспільстві;
- емоційно-ціннісному ставленню до всього, що нас оточує;
- розумінню важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування.

Розвивальна функція сприяє розвитку в учнів:

- мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей;
- готовності брати участь в іншомовному спілкуванні;
- потребу подальшого самовдосконалення у сфері використання іноземної мови;
- здатності переносити знання й уміння у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Компетентнісний потенціал галузі «Іноземні мови»

Провідним засобом реалізації зазначених цілей є компетентнісний підхід до організації навчання на основі ключових компетентностей як результату навчання.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1.	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами	<i>Уміння:</i> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати українознавчий компонент в усіх видах мовленнєвої діяльності; - засобами іноземної мови популяризувати Україну, українську мову, культуру, традиції, критично оцінювати їх. <i>Ставлення:</i> <ul style="list-style-type: none"> - гордість за Україну, її мову та культуру;

		<ul style="list-style-type: none"> - розуміння потреби популяризувати Україну у світі засобами іноземних мов; - усвідомлення того, що, вивчаючи іноземну мову, ми збагачуємо рідну; - готовність до міжкультурного діалогу.
2.	Спілкування іноземними мовами	Реалізується через предметні компетентності.
3.	Математична компетентність	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розв'язувати комунікативні та навчальні проблеми, застосовуючи логіко-математичний інтелект; - логічно обґрунтовувати висловлену думку; - використовувати математичні методи (графіки, схеми) для виконання комунікативних завдань. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних і навчальних проблем.
4.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - описувати іноземною мовою природні явища, технології, аналізувати та оцінювати їх роль у життєдіяльності людини. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - інтерес до природи та почуття відповідальності за її збереження; - розуміння глобальності екологічних проблем і прагнення долучитися до їх розв'язання за допомогою іноземної мови.
5.	Інформаційно-цифрова компетентність	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчати іноземну мову з використанням спеціальних програмних засобів, ігор, соціальних мереж; - створювати інформаційні об'єкти іноземними мовами; - спілкуватися іноземною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ); - застосовувати ІКТ для пошуку, обробки, аналізу та підготовки інформації відповідно до поставлених завдань. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - готовність дотримуватись авторських прав та мережевого етикету.
6.	Уміння вчитися впродовж життя	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - визначати комунікативні потреби та цілі під час вивчення іноземної мови; - використовувати ефективні навчальні стратегії для вивчення мови відповідно до власного стилю навчання; - самостійно працювати з підручником, шукати нову інформацію з різних джерел та критично оцінювати її; - організовувати свій час і навчальний простір; - оцінювати власні навчальні досягнення. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - сміливість у спілкуванні іноземною мовою; - подолання власних мовних бар'єрів; - відповідальність за результати навчально-пізнавальної діяльності; - наполегливість; - внутрішня мотивація та впевненість в успіху.
7.	Ініціативність і підприємливість	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ініціювати усну, писемну, зокрема онлайн взаємодію іноземною мовою для розв'язання конкретної життєвої проблеми; - генерувати нові ідеї, переконувати в їх доцільності та об'єднувати однодумців задля втілення цих ідей у життя;

		<ul style="list-style-type: none"> - презентувати себе і створювати тексти (усно і письмово) іноземною мовою, які сприятимуть майбутній кар'єрі. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - дотримання етичної поведінки під час розв'язання життєвих проблем; - комунікабельність та ініціативність; - ставлення до викликів як до нових можливостей; - відкритість до інновацій; - креативність.
8.	Соціальна та громадянська компетентності	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - формулювати власну позицію; - співпрацювати з іншими для досягнення визначеного результату, спілкуючись іноземною мовою; - розв'язувати конфлікти у комунікативних ситуаціях; - переконувати, аргументувати, досягати взаєморозуміння/компромісу у ситуаціях міжкультурного спілкування; - переконувати засобами іноземної мови у важливості дотримання прав людини; - критично оцінювати інформацію з різних іншомовних джерел. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - толерантність у спілкуванні з іншими; - проактивність в утвердженні демократичних цінностей; - усвідомлення необхідності володіння іноземними мовами для підвищення власного добробуту;
9.	Обізнаність та самовираження у сфері культури	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - висловлювати іноземною мовою власні почуття, переживання і судження щодо творів мистецтва; - порівнювати та оцінювати мистецькі твори та культурні традиції різних народів. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлення цінності культури для людини і суспільства; - повага до багатства і розмаїття культур.
10.	Екологічна грамотність і здорове життя	<p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розвивати екологічне мислення під час опрацювання тем, текстів, новин, комунікативних ситуацій, аудіо- та відеоматеріалів; - розробляти, презентувати та обґрунтовувати проекти, спрямовані на збереження довкілля; - пропагувати здоровий спосіб життя засобами іноземної мови. <p><i>Ставлення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - сприймання природи як цілісної системи; - готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища; - відповідальне ставлення до власного здоров'я та безпеки.

Наскрізнi лiнii при вивченнi iноземної мови

Наскрізна лінія	Цінності, ставлення, уміння
<i>Екологічна безпека та сталий розвиток</i>	<p>Учень: сприймає природу як цілісну систему; усвідомлює взаємозв'язок людини і природи; розуміє важливість екологічної безпеки; усвідомлює важливість сталого розвитку для майбутніх поколінь; обговорює природні і погодні явища; пояснює залежність природи від природних ресурсів; уміє дискутувати довкола питань екології.</p>

<p><i>Громадянська відповідальність</i></p>	<p>Учень: уміє демонструвати себе як учасника малої громади - свого класу, своєї школи; Усвідомлює себе як учасника спільноти своїх друзів, члена гуртка, спортивної секції, команди; взаємодіє разом у сім'ї, групі, команді; розуміє потребу працювати разом та уміє наводити приклади взаємодопомоги; порівнює свята та традиції в різних країнах; демонструє розуміння цінності культурного розмаїття; усвідомлює необхідність жити разом у мирі; планує траєкторію власного життя, націлює на уміння формулювати особисті ціннісні пріоритети; планує перспективу свого професійного вибору.</p>
<p><i>Здоров'я і безпека</i></p>	<p>Учень: демонструє розуміння впливу звичок на стан здоров'я; ілюструє необхідність здорового способу життя; прогнозує наслідки необачної поведінки в мережі Інтернет; пояснює вплив чинників інформаційної небезпеки на здоров'я; розрізняє безпечні та небезпечні ситуації під час активного відпочинку; переконує в необхідності дотримання особистої гігієни, займаючись спортом; надає рекомендації щодо дотримання здорового способу життя; критично оцінює вплив деструктивних молодіжних рухів на життя однолітків; усвідомлює важливість толерантного ставлення до поглядів і переконань, урахування інтересів і потреб інших.</p>
<p><i>Підприємливість та фінансова грамотність</i></p>	<p>Учень: має загальне уявлення про споживача, його потреби, суверенітет, права, обов'язки та етичні норми поведінки; уміє складати бюджет родини, власний бюджет; розуміє спеціальні терміни: гарантійний, придатності, використання; уміє складати денне меню для раціонального харчування; розуміє, що правильний вибір продуктів харчування - це запорука здоров'я; усвідомлює цінність праці для досягнення добробуту; вміє аналізувати бюджет родини і складати особистий фінансовий план; усвідомлює важливість приймати раціональні фінансові рішення; проектує власну професійну діяльність відповідно до своїх схильностей, переваг і недоліків; визначає власні можливості щодо заробітку; аналізує ринок праці молоді.</p>

МАТЕМАТИЧНА

Курс математики гімназії логічно продовжує реалізацію завдань математичної освіти учнів, розпочату в початкових класах, розширюючи і доповнюючи ці завдання відповідно до вікових і пізнавальних можливостей школярів. В основу побудови змісту та організації процесу навчання математики покладено *компетентнісний підхід*, відповідно до якого кінцевим результатом навчання предмета є сформовані певні компетентності, як здатності учня застосовувати свої знання в навчальних і реальних життєвих ситуаціях, повноцінно брати участь в житті суспільства, нести відповідальність за свої дії.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1.	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти математичних задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні математичну термінологію, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення теорем</p>
2.	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: спілкуватися іноземною мовою з використанням числівників, математичних понять і найуживаніших термінів; ставити запитання, формулювати проблему; зіставляти математичний термін чи буквене позначення з його походженням з іноземної мови, правильно використовувати математичні терміни в повсякденному житті.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості вивчення іноземних мов для розуміння математичних термінів та позначень, пошуку інформації в іншомовних джерелах.</p> <p>Навчальні ресурси: тексти іноземною мовою з використанням статистичних даних, математичних термінів</p>
3.	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати числовою інформацією, геометричними об'єктами на площині та в просторі; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших дисциплін.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, зокрема таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі та які можна розв'язати засобами математики; будувати і досліджувати математичні моделі природних явищ, процесів.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості математики як універсальної мови науки, техніки та технологій.</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5.	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію</p>

		<p>та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості ІКТ для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6.	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7.	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: задачі підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8.	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет, користуючись математичними методами; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись, зокрема, і на математичні дані.</p> <p>Ставлення: осядливості і поміркованості; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: задачі соціального змісту</p>
9.	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: здійснювати необхідні розрахунки для встановлення пропорцій, відтворення перспективи, створення об'ємно-просторових композицій; унаочнювати математичні моделі, зображати фігури, графіки, рисунки, схеми, діаграми.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку математики та культури на прикладах з архітектури, живопису, музики та ін.; розуміння важливості внеску математиків у загальносвіттову культуру.</p>

		Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10.	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі статистичних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку математики та екології на основі статистичних даних; осяadne та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, задачі соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Наскрізнi лiнii «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямовані на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

№ з/п	Наскрізнi лiнii	Компоненти
1.	<i>Екологічна безпека й сталий розвиток</i>	<p>Спрямована на формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі. При розгляді цієї лiнii важливе місце займають відсоткові обчислення, функції, елементи статистики.</p>
2.	<i>Громадянська відповідальність</i>	<p>Сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лiнii освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує математику з іншими навчальними предметами і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Навчальні ресурси: процентні обчислення, елементи статистики, що дозволяють учням зрозуміти значення кількісних показників при характеристиці суспільства і його розвитку.</p>
3.	<i>Здоров'я і безпека</i>	Завданням є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати

		<p>навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів, відсотковими обчисленнями і графіками, що стосуються чинників ризику). Особливо важливий аналіз причин ДТП, пов'язаних із перевищенням швидкості. Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я при вивченні основ математичної статистики. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», розгляд красивих геометричних конструкцій, пошук оптимальних методів розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
4.	<i>Підприємливість і фінансова грамотність</i>	<p>Націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування практичних задач щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів. Вона реалізується під час вивчення відсоткових обчислень, рівнянь та функцій.</p>

ПРИРОДНИЧА

Фізика

Фізика є фундаментальною наукою, яка вивчає загальні закономірності перебігу природних явищ, закладає основи світорозуміння на різних рівнях пізнання природи й надає загальне обґрунтування природничо-наукової картини світу. Сучасна фізика, крім наукового, має важливе соціокультурне значення. Вона стала невід'ємною складовою загальної культури високотехнологічного інформаційного суспільства.

Процес навчання фізики в гімназії спрямовується на розвиток особистості учня, становлення його наукового світогляду й відповідного стилю мислення, формування предметної, науково-природничої (як галузевої) та ключових компетентностей.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1.	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: сприймати пояснення вчителя, розуміти інформацію з підручників, посібників й інших текстових та медійних джерел державною/рідною мовою; усно й письмово тлумачити фізичні поняття, факти, явища, закони, теорії; представляти текстову інформацію в іншому вигляді; описувати (усно чи письмово) етапи проведення фізичного експерименту, використовуючи арсенал мовних засобів (терміни, поняття тощо); складати план виступу, будувати відповідь, готувати реферат, повідомлення; обговорювати проблеми природничого змісту, брати участь у дискусії.</p> <p>Ставлення: усвідомлення потреби вільного володіння державною мовою для грамотного висловлювання власної</p>

		думки, особистісного розвитку, здійснення навчальної та професійної діяльності; розуміння значущості внеску учених-фізиків, зокрема українських, у розвиток світової науки; прагнення до самовдосконалення, збагачення, поповнення та систематичного вживання української природничо-наукової термінологічної лексики. Навчальні ресурси: навчальні, науково-популярні, художні тексти та медійні матеріали, твори мистецтва, що містять описи фізичних явищ; дослідницькі проекти міжпредметного змісту
2.	Спілкування іноземними мовами	Уміння: використовувати іншомовні навчальні та науково-популярні джерела для отримання інформації фізичного й технічного змісту, самоосвіти та саморозвитку; розуміти фізичні поняття та найуживаніші терміни іноземною мовою, використовувати їх в усних чи письмових текстах; описувати природничі проблеми іноземною мовою; спілкуватися на тематичних міжнародних форумах та у соціальних мережах із співрозмовниками з інших країн. Ставлення: зацікавленість інформацією фізичного й технічного змісту іноземною мовою; розуміння глобальності екологічних проблем і прагнення долучитися до їх вирішення, зокрема й за посередництвом іноземної мови. Навчальні ресурси: довідкова література, онлайнві перекладачі, іншомовні сайти, статті з Вікіпедії іноземними мовами, іноземні підручники і посібники
3.	Математична компетентність	Уміння: застосовувати математичні методи для опису, дослідження фізичних явищ і процесів, розв'язування фізичних задач, опрацювання та оцінювання результатів експерименту; розуміти й використовувати математичні методи для аналізу та опису фізичних моделей реальних явищ і процесів. Ставлення: усвідомлення важливості математичного апарату для опису та розв'язання фізичних проблем і задач. Навчальні ресурси: завдання на виконання розрахунків, алгебраїчних перетворень, побудову графіків, малюнків, аналіз і представлення результатів експериментів та лабораторних робіт, обробка статистичної інформації, інформації наведеної в графічній, табличній й аналітичній формах
4.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: пояснювати природні явища і технологічні процеси; використовувати знання з фізики для вирішення завдань, пов'язаних із реальними об'єктами природи і техніки; за допомогою фізичних методів самостійно чи в групі досліджувати природу. Ставлення: відповідальність за ошадне використання природних ресурсів; готовність до вирішення проблем, пов'язаних зі станом довкілля; оцінка значення фізики та технологій для формування цілісної наукової картини світу, сталого розвитку. Навчальні ресурси: навчальні проекти, конструкторські завдання, фізичні задачі, ситуативні вправи щодо дослідження стану довкілля, ошадного використання природних ресурсів тощо, відвідування музеїв науки й техніки
5.	Інформаційно-	Уміння: визначати можливі джерела інформації, відбирати

	цифрова компетентність	<p>необхідну інформацію, оцінювати, аналізувати, перекодувати інформацію; використовувати сучасні пристрої для отримання, опрацювання, збереження, передачі та представлення інформації; використовувати сучасні цифрові технології і пристрої для вивчення фізичних явищ, для обробки результатів експериментів, моделювання фізичних явищ і процесів; дотримуватися правил безпеки в мережах та мережевого етикету.</p> <p>Ставлення: ціннісні орієнтири у володінні навичками роботи з інформацією, сучасною цифровою технікою; дотримання авторського права, етично-моральних принципів поведінки з інформацією.</p> <p>Навчальні ресурси: освітні цифрові ресурси, навчальні посібники</p>
6.	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: ставити перед собою цілі й досягати їх, вибудовувати власну траєкторію розвитку впродовж життя; планувати, організовувати, здійснювати, аналізувати та коригувати власну навчально-пізнавальну діяльність; застосовувати набуті знання для оволодіння новими, для їх систематизації та узагальнення.</p> <p>Ставлення: ціннісні орієнтири у володінні навчально-пізнавальними навичками, допитливість і спостережливість, готовність до інновацій; позитивне емоційне сприйняття власного розвитку, отримання задоволення від інтелектуальної діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: дидактичні засоби</p>
7.	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: застосовувати фізичні знання для генерування ідей та ініціатив щодо проектної, конструкторської та винахідницької діяльності, для вирішення життєвих проблем, пов'язаних із матеріальними й енергетичними ресурсами; прогнозувати вплив фізики на розвиток технологій, нових напрямів підприємництва; оцінювати можливість застосування набутих знань з фізики в майбутній професійній діяльності, для ефективного вирішення повсякденних проблем; оцінювати власні здібності щодо вибору майбутньої професії, пов'язаною з фізикою чи технікою; економно й ефективно використовувати сучасну техніку, матеріальні ресурси; ефективно організовувати власну діяльність.</p> <p>Ставлення: ціннісне ставлення до фізичних знань, результатів власної праці та праці інших людей; усвідомлення необхідності виваженого підходу до вибору професії, оцінка власних здібностей; ініціативність, працьовитість, відповідальність як запорука результативності власної діяльності; прагнення досягти певного соціального статусу, зробити внесок до економічного процвітання держави.</p> <p>Навчальні ресурси: приклади успішних бізнес-проектів у галузі новітніх технологій (мікроелектроніка, нанотехнології, космічна техніка, електромобілі тощо), навчальні екскурсії на високотехнологічні підприємства, зустрічі з успішними підприємцями</p>
8.	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: займати активну та відповідальну громадянську позицію в учнівському колективі, самоврядуванні ліцею, серед мешканців міста, мікрорайону тощо; активно працювати в</p>

		<p>групах, розподіляти ролі, оцінювати вклад власний та інших, приймати виважені рішення, які сприятимуть розв'язанню досліджуваної проблеми чи завдання, важливих для даного освітнього середовища, учнівського колективу; ефективно співпрацювати в команді над реалізацією навчальних дослідницьких проектів у галузі «Природознавство», залучаючи родину та іншу спільноту; визначати особистісні якості відомих учених-фізиків, що свідчать про їхню громадянську позицію, моральні якості.</p> <p>Ставлення: усвідомлення себе громадянином України; громадянська відповідальність за стан розвитку місцевої громади, країни; толерантне ставлення до точки зору іншої особи; оцінювання внеску українських та іноземних учених-фізиків і винахідників у суспільний розвиток; розуміння відповідальності за використання досягнень фізики для безпеки суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: робота в групах, проекти та інші види навчальної діяльності</p>
9.	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: використовувати знання з фізики під час реалізації власних творчих ідей; виявляти фізичні явища та процеси у творах мистецтва.</p> <p>Ставлення: усвідомлення причетності до національної й світової культури через вивчення природничих наук і мистецтва; розуміння гармонійної взаємодії людини і природи.</p> <p>Навчальні ресурси: твори мистецтва</p>
10.	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: застосовувати набуті знання та навички для збереження власного здоров'я та здоров'я інших; дотримуватися правил безпеки життєдіяльності під час виконання навчальних експериментів, у надзвичайних ситуаціях природного чи техногенного характеру; визначати причинно-наслідкові зв'язки впливу сучасного виробництва, життєдіяльності людини на довкілля; аналізувати проблеми довкілля, визначати способи їх вирішення, брати участь у практичній реалізації цих проектів; оцінювати позитивний потенціал та ризики використання надбань фізики, техніки і технологій для добробуту людини й безпеки довкілля.</p> <p>Ставлення: готовність брати участь у природоохоронних заходах; самооцінка та оцінка поведінки інших стосовно можливих ризиків для здоров'я; ціннісне ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, до навколишнього середовища як до потенційного джерела здоров'я, добробуту та безпеки; усвідомлення важливості ощадного природокористування, потенціалу фізичної науки щодо збереження довкілля.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти здоров'язбережувального та екологічного спрямування.</p>

Наскрізні змістові лінії є засобом інтеграції навчального змісту, корелюються з ключовими компетентностями, опанування яких забезпечує формування ціннісних і світоглядних орієнтацій учня, що визначають його поведінку в життєвих ситуаціях.

№ з/п	Наскрізні лінії	Компоненти
1.	<i>Екологічна безпека й сталий розвиток</i>	<p>Націлена на формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у збереженні довкілля й розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь, критично оцінювати результати людської діяльності в природному середовищі, усвідомлювати важливість ощадного природокористування.</p> <p>Навчальні ресурси: задачі на вирішення проблем довкілля, визначення причинно-наслідкових зв'язків впливу сучасного виробництва, життєдіяльності людини і довкілля</p>
2.	<i>Громадянська відповідальність</i>	<p>Сприяє формуванню діяльного члена громади й суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства, є вільною особистістю, яка визнає загальнолюдські й національні цінності та керується морально-етичними критеріями й почуттям громадянської відповідальності у власній поведінці.</p> <p>Навчальні ресурси: під час навчання фізики учні можуть:</p> <ul style="list-style-type: none"> - працювати в команді, приймати виважені рішення, що сприятимуть вирішенню науково-технологічних, економічних, соціальних чи інших проблем сучасного суспільства; - ефективно співпрацювати з іншими над реалізацією різноманітних проектів, залучаючи родину, місцеву громаду та ширшу спільноту; - визначати особистісні якості відомих учених-фізиків, що свідчать про їхню громадянську позицію, моральні якості; - розуміти, що стан надходження інвестицій в Україну, а отже й рівень добробуту в громадах, суспільстві в цілому залежить від рівня фізико-математичної й технологічної освіти, розвитку високотехнологічного виробництва; - аналізувати й критично оцінювати події в державі на основі статистичних даних соціально-економічних, демографічних, екологічних та інших явищ і процесів в Україні та світі, протистояти маніпулюванню свідомістю, що застосовується в інформаційному просторі; - діяти як активний та відповідальний член громадянського суспільства.
3.	<i>Здоров'я і безпека</i>	<p>Формування учня як духовно, емоційно, соціально й фізично повноцінного члена суспільства, який здатний дотримуватися здорового способу життя й формувати безпечне життєве середовище.</p> <p>Навчальні ресурси: під час навчання фізики учні можуть:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати набуті знання та навички для збереження власного здоров'я та здоров'я інших; - дотримуватися правил безпеки життєдіяльності під час виконання навчальних експериментів, у надзвичайних ситуаціях природного чи техногенного характеру; - оцінювати позитивний потенціал та ризики використання надбань фізики, техніки і технологій для добробуту людини і безпеки суспільства та довкілля; - виявляти ціннісне ставлення до власного здоров'я і здоров'я інших людей, до навколишнього середовища як до потенційного джерела здоров'я, добробуту та безпеки

4.	<i>Підприємливість і фінансова грамотність</i>	<p>Націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Навчальні ресурси: час навчання фізики учні можуть:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати фізичні знання для генерування ідей та ініціатив щодо проектної, конструкторської й винахідницької діяльності, для вирішення життєвих проблем, пов'язаних із матеріальними та енергетичними ресурсами; - прогнозувати вплив фізики на розвиток технологій, нових напрямів підприємництва; - оцінювати можливості застосування набутих знань з фізики в майбутній професійній діяльності, для ефективного вирішення повсякденних проблем; - оцінювати власні здібності щодо вибору майбутньої професії, пов'язаної з фізикою чи технікою; - розвивати ініціативність, працьовитість, відповідальність як запоруку результативності власної діяльності; - прагнути досягти певного соціального статусу в суспільстві, зробити внесок до економічного процвітання держави; - презентувати власні ідеї та ініціативи; - аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; - орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, протистояти маніпуляціям, що використовуються в рекламному та інформаційному просторі.
----	--	--

По завершенню базового курсу фізики учні:

- мають базові знання про механічні, теплові, електричні, магнітні, світлові, ядерні явища і процеси, їх прояв у природі та застосування у практичній діяльності людей;
- уміють використовувати понятійний апарат фізики для пояснення перебігу природних явищ, технологічних процесів, усвідомлюють межі застосування фізичних моделей, законів і теорій;
- уміють розв'язувати фізичні задачі та практичні життєві проблеми;
- мають експериментальні вміння й дослідницькі навички;
- критично мислять, застосовують набуті знання в практичній діяльності;
- виявляють ставлення до ролі фізики в розвитку інших природничих наук, техніки і технологій, застосування досягнень фізики для раціонального природокористування й запобігання їхнього шкідливого впливу на навколишнє природне середовище і організм людини;
- уявлення про фізичну картину світу, прояви моральності щодо використання наукового знання в життєдіяльності людини й природокористуванні.

Географія

Географічна освіта в гімназії спрямована на досягнення таких головних завдань:

- засвоєння знань про основні географічні поняття, закономірності розвитку, взаємозв'язки між природними компонентами, населення і господарства різних територій, формування материків, океанів та їх частин відповідно до природних та соціально-економічних чинників; природу, населення і господарство України; економічну і соціальну географію світу; природокористування та навколишнє середовище;

- оволодіння вмінням використовувати різні джерела географічної інформації – картографічні, статистичні, геоінформаційні ресурси – для пошуку, інтерпретації і демонстрації різноманітних географічних даних та формування в учнів на цій основі ключових компетенцій; виконувати дії, набуті на основі застосування географічних знань і попереднього досвіду;

- застосування географічних знань для пояснення та оцінювання географічних процесів і явищ;

- розвиток пізнавального інтересу, інтелектуальних і творчих здібностей учнів у процесі географічних спостережень, вирішення проблемних завдань, самостійного здобуття нових знань із географії;

- формування здатності і готовності до використання географічних знань і вмінь у повсякденному житті для соціально відповідальної поведінки у навколишньому середовищі, його збереження, адаптації до умов проживання на певній території; самостійного оцінювання рівня впливу людини на природу, безпеки довкілля як сфери життєдіяльності людини; вирішення конкретних практичних завдань;

- виховання екологічної культури, національної свідомості та почуття патріотизму, толерантного ставлення до інших народів, поваги до природних і культурних цінностей різних регіонів і країн світу.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1.	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: усно й письмово тлумачити географічні поняття, факти, явища, закони, теорії; описувати (усно чи письмово) географічні об'єкти, процеси, явища, послуговуючись багатим арсеналом мовних засобів – термінами, поняттями тощо; обговорювати проблеми географічного змісту глобального та регіонального рівня.</p> <p>Ставлення: усвідомлювати значущість здобутків географічної науки, зокрема пошанування досягнень українських учених; прагнення до розвитку української термінологічної лексики в системі географічних наук.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні, науково-популярні, художні тексти про природу, дослідницькі проекти в галузі географії, усні / письмові презентації їх результатів.</p>
2.	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: використовувати іншомовні навчальні джерела для отримання інформації географічного змісту; описувати іноземними мовами, аналізувати та оцінювати роль природних явищ у сучасному світі, доречно використовувати географічні поняття та найуживаніші терміни в усних чи письмових текстах, читати та тлумачити географічну термінологію іноземною мовою.</p> <p>Ставлення: зацікавленість інформацією географічного змісту</p>

		іноземною мовою; розуміння глобальних проблем людства і прагнення долучитися до їх розв'язання, зокрема й з допомогою іноземних мов. Навчальні ресурси: довідкова література, онлайнові перекладачі, іншомовні сайти, статті з іншомовної Вікіпедії, іноземні підручники і посібники
3.	Математична компетентність	Уміння: застосовувати математичні методи для розв'язання географічних проблем і задач, розуміти і використовувати математичні моделі природних та суспільних явищ і процесів. Ставлення: усвідомлення варіативності та значущості математичних методів у розв'язанні географічних проблем і задач. Навчальні ресурси: завдання на виконання обчислень, аналіз та обробка статистичної інформації, поданої в різних формах (картографічній, табличній, графічній).
4.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: пояснювати явища в живій природі, використовуючи наукове мислення; самостійно чи в групі досліджувати живу природу, аналізувати і визначати проблеми довкілля; оцінювати значення географії для сталого розвитку та розв'язання глобальних проблем. Ставлення: відповідальність за осядне використання природних ресурсів, екологічний стан у місцевій громаді, в Україні та світі; готовність до розв'язання проблем, пов'язаних зі станом довкілля. Навчальні ресурси: географічні задачі, ситуативні вправи щодо розв'язання проблем стану довкілля, біорізноманіття, осядного використання природних ресурсів тощо.
5.	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: використовувати сучасні цифрові технології і пристрої для спостереження за довкіллям, явищами і процесами в суспільстві і живій природі; створювати інформаційні продукти (мультимедійна презентація, блог тощо) природничо-географічного та суспільно-географічного спрямування; шукати, обробляти і зберігати інформацію географічного характеру, критично оцінюючи її. Ставлення: дотримання авторського права, етичних принципів поводження з інформацією; усвідомлення необхідності екологічних методів і засобів утилізації цифрових пристроїв Навчальні ресурси: електронні картографічні джерела, електронні посібники, збірники задач, тести тощо.
6.	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: організувати й оцінювати свою навчально-пізнавальну діяльність, зокрема самостійно чи в групі планувати і проводити спостереження або експерименти, реалізовувати проекти, ставити перед собою цілі і досягати їх, вибудовувати власну траєкторію розвитку впродовж життя. Ставлення: допитливість і спостережливість, готовність до інновацій. Навчальні ресурси: довідкова система програмних засобів.
7.	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати ідеї й ініціативи щодо проектної та винахідницької діяльності, ефективного використання природних ресурсів; прогнозувати вплив географічних процесів і закономірностей на розвиток технологій, нових напрямів підприємництва; нівелювати ризики і використовувати можливості для створення цінностей для себе та інших у довкіллі; керувати групою (надихати, переконувати й залучати до діяльності, зокрема природоохоронної чи наукової).

		<p>Ставлення: відповідальність за ухвалення виважених рішень щодо діяльності в довкіллі, під час реалізації проектів і дослідницьких завдань.</p> <p>Навчальні ресурси: сайти підприємств, установ, організацій, екскурсії на сучасні підприємства, зустрічі з успішними представниками бізнесу.</p>
8.	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: ефективно співпрацювати з іншими над реалізацією географічних проектів, розв'язувати проблеми довкілля, залучаючи місцеву громаду.</p> <p>Ставлення: відстоювати власну позицію щодо ухвалення рішень у справі збереження й охорони довкілля, готовність брати участь у природоохоронних заходах; громадянська відповідальність за стан довкілля, пошанування розмаїття думок і поглядів; оцінювання внеску українських та іноземних учених і винахідників у суспільний розвиток.</p> <p>Навчальні ресурси: географічні задачі, інтернет-ресурси, посібники</p>
9.	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: фіксувати унікальні об'єкти, явища та ландшафти Землі, їх естетичне значення, використовувати природні матеріали і засоби для втілення художніх ідей, пояснювати географічне підґрунтя відображення природи у творах мистецтва.</p> <p>Ставлення: усвідомлення причетності до національної і світової культури через вивчення географії і мистецтва; розуміння гармонійної взаємодії людини і природи.</p> <p>Навчальні ресурси: літературні, музичні та образотворчі твори.</p>
10.	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: працювати в команді під час реалізації географічних проектів, застосовувати набутий досвід задля збереження власного здоров'я та здоров'я інших, оцінювати значення географічної науки для забезпечення добробуту людства.</p> <p>Ставлення: турбота про здоров'я своє та інших людей, ціннісне ставлення до навколишнього середовища як до потенційного джерела здоров'я, добробуту та безпеки людини і спільноти, усвідомлення важливості ощадного природокористування, пошанування внеску кожного / кожної в досягнення команди.</p> <p>Навчальні ресурси: кооперативне навчання, партнерські технології, проекти.</p>

Наскрізні змістові лінії

№ з/п	Наскрізні лінії	Компоненти
1.	<i>Екологічна безпека й сталий розвиток</i>	<p>Призначена формувати в учнів соціальну активність, відповідальність й екологічну свідомість, щоб вони зберігали і захищали довкілля і усвідомлювали сталий розвиток, були готові брати участь у вирішенні питань довкілля і розвитку суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: підготовку повідомлень про антропогенні ландшафти і природоохоронні об'єкти свого краю, інформування про них населення своєї місцевості (створення листівок, екологічних знаків, брошур, розміщення інформації на сайті навчального закладу тощо), участь у заходах з охорони довкілля, які проводять у ліцеї, місті, країні.</p>
2.	<i>Громадянська відповідальність</i>	<p>Призначена для формування відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства, а також важливість національної ініціативи;</p>

		<p>спирається у своїй діяльності на культурні традиції і вектори розвитку держави.</p> <p>Навчальні ресурси: уміння працювати в групі над географічними дослідженнями та проектами на засадах співробітництва; участь у активній природоохоронній роботі своєї місцевості; отримання та аналіз інформації щодо світових явищ і процесів, зв'язків України з іншими країнами із широкого кола джерел, роботу в групі над географічними дослідженнями та проектами на засадах співробітництва;</p>
3.	<i>Здоров'я і безпека</i>	<p>Призначена сформувати учня духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінним членом суспільства, який здатний вести здоровий спосіб життя, допомагати у формуванні безпечного здорового життєвого середовища.</p> <p>Навчальні ресурси: застосовування знань про лікарські рослини, отруйні рослини і тварини на прикладі природних комплексів своєї місцевості; виявлення і розуміння впливу метеорологічних чинників на стан здоров'я людини;</p>
4.	<i>Підприємливість і фінансова грамотність</i>	<p>Призначена для розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо); розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.</p> <p>Навчальні ресурси: розроблення заходів щодо утилізації побутових відходів у місті. Використання ресурсів (навчальних, природних та інших) для створення цінностей; складання плану дій, що визначає пріоритети й етапи, важливі для досягнення їхніх цілей (на прикладі вивчення природи, населення у своєму регіоні).</p>

Хімія

Мета базової загальної середньої освіти досягається на основі реалізації основного завдання хімічної освіти, що полягає у формуванні засобами навчального предмета **ключових і предметних компетентностей**. Ними забезпечується формування ціннісних і світоглядних орієнтацій учнів, що визначають їхню поведінку в життєвих ситуаціях.

Компетентнісний потенціал навчального предмета хімія

Ключова компетентність	Предметний зміст ключової компетентності і навчальні ресурси для її формування
Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовою	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати в мовленні хімічні терміни, поняття, символи, сучасну українську наукову термінологію і номенклатуру; - формулювати відповідь на поставлене запитання; - аргументовано описувати хід і умови проведення хімічного експерименту; - обговорювати результати дослідження і робити висновки; - брати участь в обговоренні питань хімічного змісту, чітко, зрозуміло й образно висловлювати свою думку; - складати усне і письмове повідомлення на хімічну тему, виголошувати його. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - цінувати наукову українську мову; - критично ставитись до повідомлень хімічного характеру в

	<p>медійному просторі; - популяризувати хімічні знання. Навчальні ресурси: - підручники і посібники, науково-популярна і художня література, електронні освітні ресурси; - навчальні проєкти та презентування їхніх результатів.</p>
Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: - читати й розуміти іншомовні навчальні й науково-популярні тексти хімічного змісту; - створювати тексти повідомлень із використанням іншомовних джерел; - читати іноземною мовою і тлумачити хімічну номенклатуру; - пояснювати хімічну термінологію іншомовного походження. Ставлення: - цікавитись і оцінювати інформацію хімічного змісту іноземною мовою; - обговорювати деякі питання хімічного змісту із зацікавленими носіями іноземних мов. Навчальні ресурси: - медійні і друковані джерела іноземною мовою.</p>
Математична компетентність	<p>Уміння: - застосовувати математичні методи для розв'язування завдань хімічного характеру; - використовувати логічне мислення, зокрема, для розв'язування розрахункових і експериментальних задач, просторову уяву для складання структурних формул і моделей речовин; - будувати і тлумачити графіки, схеми, діаграми, складати моделі хімічних сполук і процесів. Ставлення: - усвідомлювати необхідність математичних знань для розв'язування наукових і хіміко-технологічних проблем. Навчальні ресурси: - навчальні завдання на виконання обчислень за хімічними формулами і рівняннями реакцій; - представлення інформації в числовій чи графічній формах за результатами хімічного експерименту та виконання навчальних проєктів.</p>
Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: - пояснювати природні явища, процеси в живих організмах і технологічні процеси на основі хімічних знань; - формулювати, обговорювати й розв'язувати проблеми природничо-наукового характеру; - проводити досліди з речовинами з урахуванням їхніх фізичних і хімічних властивостей; - виконувати експериментальні завдання і проєкти, використовуючи знання з інших природничих предметів; - використовувати за призначенням сучасні прилади і матеріали; - визначати проблеми довкілля, пропонувати способи їх розв'язування; - досліджувати природні об'єкти. Ставлення: - усвідомлювати значення природничих наук для пізнання матеріального світу; наукове значення основних природничо-наукових понять, законів, теорій, внесок видатних учених у розвиток природничих наук;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - оцінювати значення природничих наук і технологій для сталого розвитку суспільства; - висловлювати судження щодо природних явищ із погляду сучасної природничо-наукової картини світу. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - навчальне обладнання і матеріали, засоби унаочнення; - міжпредметні контекстні завдання; - інформаційні й аналітичні матеріали з проблем стану довкілля, ощадного використання природних ресурсів і синтетичних матеріалів; - інформаційні матеріали про сучасні досягнення науки і техніки.
Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати сучасні пристрої для добору хімічної інформації, її оброблення, збереження і передавання; - створювати інформаційні продукти хімічного змісту. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - критично оцінювати хімічну інформацію з різних інформаційних ресурсів; - дотримуватись авторського права, етичних принципів поведінки з інформацією; - усвідомлювати необхідність екологічних методів та засобів утилізації цифрових пристроїв. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - електронні освітні ресурси; - віртуальні хімічні лабораторії.
Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - організувати самоосвіту з хімії: визначати мету, планувати, добирати необхідні засоби; - спостерігати хімічні об'єкти та проводити хімічний експеримент; - виконувати навчальні проекти хімічного й екологічного змісту. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляти допитливість щодо хімічних знань; - прагнути самовдосконалення; - осмислювати результати самостійного вивчення хімії; - розуміти перспективу власного розвитку упродовж життя, пов'язаного із хімічними знаннями. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - медійні джерела, дидактичні засоби навчання.
Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виробляти власні цінності, ставити цілі, діяти задля досягнення їх, спираючись на хімічні знання; - залучати партнерів до виконання спільних проектів з хімії; - виявляти ініціативність до роботи в команді, генерувати ідеї, брати відповідальність за прийняття рішень, вести діалог задля досягнення спільної мети під час виконання хімічного експерименту і навчальних проектів. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вірити в себе, у власні можливості; - виважено ставитися до вибору майбутнього напрямку навчання, пов'язаного з хімією; - бути готовими до змін та інновацій. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - література про успішних винахідників і підприємців; - зустрічі з успішними людьми; - бізнес-тренінги, екскурсії на сучасні підприємства.

<p>Соціальна та громадянська компетентності</p>	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - співпрацювати з іншими над реалізацією соціально значущих проєктів, що передбачають використання хімічних знань; - працювати в групі зацікавлених людей, співпрацювати з іншими групами, залучати ширшу громадськість до розв'язування проблем збереження довкілля. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляти патріотичні почуття до України, любов до малої батьківщини; - дотримуватись загальновизнаних моральних принципів і цінностей; - бути готовими відстоювати ці принципи і цінності; - виявляти зацікавленість у демократичному облаштуванні оточення й екологічному облаштуванні довкілля; - оцінювати необхідність сталого розвитку як пріоритету міжнародного співробітництва; - шанувати розмаїття думок і поглядів; - оцінювати й шанувати внесок видатних українців, зокрема вчених-хіміків, у суспільний розвиток. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - навчальні проєкти, тренінги.
<p>Обізнаність та самовираження у сфері культури</p>	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати сучасні хімічні засоби і матеріали для втілення художніх ідей і виявлення власної творчості; - пояснювати взаємозв'язок мистецтва і хімії. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - цінувати вітчизняну і світову культурну спадщину, до якої належать наука і мистецтво. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - твори образотворчого мистецтва, музичні й літературні твори як ілюстрації до вивчення хімічних явищ; - контекстні завдання; - синхроністична таблиця.
<p>Екологічна грамотність і здорове життя</p>	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки у природі і її цілісність; - використовувати хімічні знання для пояснення користі і шкоди здобутків хімії і хімічної технології для людини і довкілля; - влаштовувати власне життєве середовище без шкоди для себе, інших людей і довкілля; - дотримуватися здорового способу життя; - безпечно поводитись із хімічними сполуками і матеріалами в побуті; - брати участь у реалізації проєктів, спрямованих на поліпшення стану довкілля завдяки досягненням хімічної науки; - дотримуватися правил екологічно виваженої поведінки в довкіллі. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підтримувати й утілювати на практиці концепцію сталого розвитку суспільства; - розуміти важливість гармонійної взаємодії людини і природи; - відповідально й ощадно ставитися до використання природних ресурсів як джерела здоров'я і добробуту та безпеки людини і спільноти; - оцінювати екологічні ризики і бути готовим до розв'язування

	проблем довкілля, використовуючи знання з хімії. Навчальні ресурси: - навчальні проекти; - якісні й кількісні задачі екологічного змісту.
--	---

Наскрізнi змістові лінії

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
<i>Екологічна безпека і сталий розвиток</i>	<p>Реалізується на зразках, що дають змогу учневі усвідомити причинно-наслідкові зв'язки у природі, її цілісність; важливість сталого (керованого) розвитку країни для майбутніх поколінь. Такі зразки надає матеріал про добування і застосування речовин, збереження природних ресурсів – води і повітря, раціональне та ощадне використання природних вуглеводнів, колообіг хімічних елементів і речовин. Результатом реалізації цієї змістовної лінії є не лише обізнаність учня із екологічними проблемами, пов'язаними із дотриманням чистоти води і повітря, процесами горіння і дихання, кислотними дощами, стійкими органічними забруднювачами, а й усвідомлення можливості розв'язування цих проблем засобами хімії. Учень цінує природні ресурси, від яких залежить його здоров'я, добробут, сталий розвиток країни; усвідомлює необхідність збереження чистоти довкілля; бере участь у відповідних заходах; екологічно виважено поводить себе у довкіллі.</p>
<i>Громадянська відповідальність</i>	<p>Становленню учнів як свідомих громадян, патріотів України, членів соціуму, місцевої громади, шкільного колективу має сприяти реалізація цієї змістової лінії. На уроках хімії учні ознайомлюються зі здобутками вітчизняних учених та їхньою громадянською позицією, оцінюють розвиток вітчизняного виробництва на основі досягнень хімічної науки, навчаються працювати в команді, відповідально ставитися до завдань, визначених колективом. Та ретельно виконувати свою частину роботи. У позаурочний час дбають про чистоту довкілля свого регіону, беруть посильну участь у реалізації соціально значущих навчальних проєктів. Результатами, що засвідчують продуктивність реалізації цієї лінії, є усвідомлення учнями відповідальності за результати навчання, які можуть у майбутньому вплинути на розвиток країни; сумлінне виконання завдань у команді; вироблення власного ставлення до вживання алкоголю; раціональне використання речовин; участь в захисті довкілля і збереження його для себе та майбутніх поколінь.</p>

<i>Здоров'я і безпека</i>	Торкається всіх без винятку тем програми з хімії, оскільки використання здобутків хімії упродовж усього життя людини тісно пов'язано зі здоров'ям і життєзабезпеченням. Послідовний розвиток цієї змістової лінії у змісті курсу дає учням змогу усвідомити, з одного боку, значення хімії для охорони здоров'я, а з іншого – можливу шкоду продуктів сучасної хімічної технології у разі неналежного використання їх. У результаті реалізації цієї змістової лінії учень беззастережно дотримується правил безпечного поводження з речовинами і матеріалами в лабораторії, побуті, довкіллі; обізнаний із заходами безпеки під час реакції горіння, маркуванням небезпечних речовин; усвідомлює залежність здоров'я від чистоти води, повітря, складу харчових продуктів, згубну дію алкоголю на організм людини; дотримується здорового способу життя.
<i>Підприємливість і фінансова грамотність</i>	Націлює учнів на мобілізацію знань практичного досвіду і ціннісних установок у ситуаціях вибору і прийняття рішень. У навчанні хімії такі ситуації створюються під час планування самоосвітньої навчальної діяльності, групової навчальної, експериментальної роботи, виконання навчальних проєктів і презентування їх, розв'язування розрахункових і контекстних задач, вироблення власної моделі поведінки у довкіллі. Розкриття змістової лінії потребує позитивних зразків із історії хімії, діяльності вчених і підприємців у галузі хімії, екології, фармакології, що засвідчують можливість розв'язування не лише теоретичних, а й практичних проблем хімії і хімічного виробництва. У результаті реалізації цієї змістової лінії учень усвідомлює важливість вивчення хімії; оцінює успіхи, досягнуті сучасним суспільством у хімічній науці, розробленні способів добування, переробки і застосування речовин як такі, що залежать від знань, умінь, ініціативи і підприємливості окремих особистостей і груп однодумців; переносить це ставлення на різні види своєї навчальної діяльності, поводження у довкіллі; свідомо обирає напрям навчання у старшій школі, виходячи з власних можливостей.

ПРИРОДОЗНАВСТВО

Основні завдання навчального предмета «Природознавство»:

- розвиток допитливості школярів, пізнавального інтересу до вивчення предметів освітньої галузі «Природознавство»;
- виховання позитивного емоційно-ціннісного ставлення до природи, прагнення діяти в навколишньому середовищі відповідно до екологічних норм поведінки;
- формування ключових і предметних компетентностей;
- формування цілісної природничо-наукової картини світу, що охоплює систему знань, уявлень про закономірності у природі та місце людини в ній;
- засвоєння та поглиблення знань про різноманіття об'єктів і явищ природи, зв'язок між явищами живої і неживої природи, зміни природного середовища під впливом людини;
- оволодіння й удосконалення вміннями проводити спостереження, дослідження, вимірювання та описувати їх результати;

- застосування знань про природу в повсякденному житті для збереження навколишнього середовища та соціально-відповідальної поведінки в ній, адаптації до умов проживання на певній території, самостійного оцінювання рівня безпеки навколишнього середовища як сфери життєдіяльності.

Роль навчального предмета «Природознавство» у формуванні ключових компетентностей

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1.	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовою	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміти тексти природничого змісту; • використовувати вивчені природничо-наукові поняття в самостійних усних повідомленнях; • усно й письмово тлумачити природничі поняття, факти, закономірності; • поповнювати свій словниковий запас; • обмінюватися інформацією про свої результати виконання завдань і пояснювати їх; • обговорювати проблеми природничого змісту. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • уважне й неупереджене ставлення до думок і висловлювань інших; • пошанування українських вчених і відданості науці природодослідників; • усвідомлення значущості здобутків природознавства, ваги мови для подолання конфліктів і вирішення проблем у довіллі
2.	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • описувати природу іноземною мовою. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміння важливості використання іноземної мови у вирішенні проблем довілля на міжнародному рівні; • усвідомлення того, що знання іноземних мов надає ширші можливості в пізнанні природи; • виявлення інтересу до досягнень природничих наук у різних країнах світу
3.	Математична компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • правильно оперувати математичними поняттями у процесі пізнання природи, під час використання природних і рукотворних об'єктів; • використовувати цифрові дані, математичні методи й моделі для вирішення проблем, виявлених у природі. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлення значення математики у вивченні природи, вирішенні проблем довілля
4. Основні компетентності у природничих науках і технологіях (опис подано в характеристиці предметної природничо-наукової компетентності)		
5.	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здійснювати пошук зображень і текстів в Інтернеті за ключовими словами та зберігати результати пошуку; • обирати відповідні ілюстрації для відображення ходу й висновків спостереження із запропонованих вчителем та

		<p>матеріалів, отриманих з мережі Інтернет;</p> <ul style="list-style-type: none"> • створювати комп'ютерні презентації для оформлення результатів спостережень, дослідів і проектів за наданим учителем зразком; • використовувати сучасні цифрові технології і пристрої для вивчення природних об'єктів і явищ, фіксації одержаних даних спостережень і дослідів. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дотримання авторського права, етичних принципів поведінки з інформацією; • усвідомлення необхідності екологічних методів і засобів утилізації цифрових пристроїв та використання їх
6.	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміти роль освіти для окремої людини й суспільства в цілому; • ставити запитання щодо спостережуваних природних явищ і процесів та їхніх наслідків; • порівнювати об'єкти за декількома ознаками, самостійно класифікувати їх на групи за спільними ознаками; • встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями та явищами; • аналізувати свій поступ у навчанні; • використовувати додаткові джерела інформації для виконання навчального завдання; • виконувати завдання точно й вчасно; • оцінювати результати роботи однокласників (взаємооцінювання) і здійснювати самоконтроль. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відкритість новому; • усвідомлення потреби в знаннях і вміннях, прагнення навчатися й отримувати інформацію; • виявлення інтересу до здобутків науки і техніки; • усвідомлення результатів своєї роботи й прагнення їх вдосконалити; • готовність розширювати світорозуміння
7.	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • планувати розв'язання задачі, аналізувати різні варіанти дій, щоб обрати з них найкращий для її вирішення, визначати необхідні ресурси; • виконувати проектні завдання і проекти, проявляти ініціативу, пропонувати свої ідеї щодо їх виконання і вдосконалення; • ризикувати у творчих завданнях, щоб перевірити власні ідеї, гіпотези; • грамотно презентувати власні ідеї; • порівнювати характеристики запланованого та отриманого результатів. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ініціативність, активність і відповідальність під час прийняття рішень
8.	Соціальна й громадянська	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • співпрацювати в групі задля досягнення спільної

	компетентності	<p>мети;</p> <ul style="list-style-type: none"> • відстоювати свою позицію в дискусії, конструктивно спілкуватися, аналізувати свої та чужі помилки; • залучати інших людей до спільного визначення мети та її досягнення. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміння цінності спільної діяльності й взаємодопомоги у вирішенні проблем; підбадьорювання учасників групи і надання їм допомоги у виконанні завдань; • доброзичливе і стримане ставлення до висловлювань інших; • оцінювання власних вчинків і вчинків інших відповідно до прийнятих суспільних норм, бажаних і небажаних наслідків дій
9.	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пояснювати культуру і традиції рідного краю щодо природи; • виявляти елементи природи в художніх творах в описувати їхню роль у мистецтві; • відображувати різноманітність навколишнього світу, людину в ньому засобами різних видів мистецтва; • виявляти в довкіллі та описувати об'єкти і явища природи, які мають культурне значення. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлення того, що наука не має кордонів, науковими досягненнями послуговуються люди різних культур; • зацікавленість внеском природодослідників до культури людства; • оцінювання гармонії та краси природи, своїх можливостей у розумінні та естетичному перетворенні довкілля; • орієнтація на загальнолюдські цінності у власній поведінці та міжособистісних стосунках
10.	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • прогнозувати наслідки своєї поведінки в природі, при проведенні досліджень; • пояснювати значення соціальних проектів екологічного спрямування і брати в них участь; • обирати й використовувати матеріали, які не завдають шкоди природі й здоров'ю; • ранжувати об'єкти і явища природи з урахуванням доцільності, екологічності, користі іншим мешканцям і природним об'єктам Землі; • застосовувати природничі знання в повсякденному житті для забезпечення безпеки життєдіяльності, грамотного використання тїл, речовин, техніки, збереження довкілля і здоров'я; • дотримуватися правил безпечної та відповідальної поведінки у природному середовищі. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • спонукання інших до здорового способу життя й збереження природи; • усвідомлення власної відповідальності за

Предметна природничо-наукова компетентність формується на основі опанування учнями різними видами соціального досвіду, який включає знання про природу (*знаннєвий компонент*), способи навчально-пізнавальної діяльності (*діяльнісний компонент*), ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності (*ціннісний компонент*).

Уміння:

- пояснювати взаємозв'язки між об'єктами та явищами живої і неживої природи, причини добових і сезонних змін у природі;
- вивчати тіла та явища природи за моделями, у процесі проведення спостережень і дослідів;
- досліджувати тіла та явища природи за моделями, схематичними малюнками, колекціями у процесі проведення спостережень і дослідів;
- розмірковувати, висувати гіпотези та перевіряти їх, експериментувати, добирати необхідні ресурси для проведення спостережень і дослідів, за їх результатами робити висновки;
- критично оцінювати та узагальнювати інформацію природничого змісту, усвідомлювати її значення у своєму житті;
- виконувати проект, проводити спостереження за інструкцією/планом, наданою/наданим учителем або складеною самостійно;
- обирати засоби і створювати прості паперові та електронні презентації для відображення ходу і результатів власних спостережень і експериментів, результатів проектів.

Ставлення:

- розуміння цінності спільної діяльності і взаємодопомоги у вирішенні проблем довкілля;
- відповідальність за ощадне використання природних ресурсів, екологічний стан у місті, в Україні і світі;
- усвідомлення власної відповідальності за збереження природи і здоров'я.

Реалізації наскрізних ліній «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека» й «Підприємливість і фінансова грамотність» сприятиме виконання учнями навчальних проектів: «Жива і нежива природа навколо нас», «Наш дім — Сонячна система», «Вирощування найвищої бобової рослини», «Смітити не можна переробляти (про «друге життя» побутових речей)».

БІОЛОГІЯ

Компетентнісний потенціал навчального предмета

<p>1. Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами</p>	<p>Уміння: усно й письмово тлумачити біологічні поняття, факти, явища, закони, теорії; описувати (усно чи письмово) експеримент, послуговуючись багатим арсеналом мовних засобів — термінами, поняттями тощо; обговорювати проблеми біологічного змісту.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значущості здобутків біологічної науки, зокрема пошанування досягнень українських учених; прагнення до розвитку української біологічної термінологічної лексики.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні, науково-популярні, художні тексти про природу, дослідницькі проекти в галузі біології, усні / письмові презентації їх результатів</p>
<p>2. Спілкування іноземними мовами</p>	<p>Уміння: використовувати іноземні навчальні джерела для отримання інформації біологічного змісту; описувати іноземними мовами, аналізувати та оцінювати роль природних явищ у сучасному світі, доречно використовувати біологічні поняття та найуживаніші терміни в усних чи письмових текстах, читати й тлумачити біологічну номенклатуру й термінологію іноземною мовою; описувати біологічні проблеми.</p> <p>Ставлення: зацікавленість інформацією біологічного змісту іноземною мовою; розуміння глобальності екологічних проблем і прагнення долучитися до їх вирішення, зокрема й за посередництвом іноземної мови.</p> <p>Навчальні ресурси: довідкова література, онлайнві перекладачі, іноземні сайти, статті з іноземної вікіпедії, іноземні підручники та посібники</p>
<p>3. Математична компетентність</p>	<p>Уміння: застосовувати математичні методи для розв'язання біологічних проблем, розуміти й використовувати математичні моделі природних явищ і процесів.</p> <p>Ставлення: усвідомлення варіативності математичних методів у розв'язанні біологічних проблем і задач.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання на виконання розрахунків, аналіз та представлення статистичної інформації, поданої в графічній формі, наприклад щодо статево-вікової будови популяцій</p>
<p>4. Основні компетентності у природничих науках і технологіях</p>	<p>Уміння: пояснювати явища в живій природі, використовуючи наукове мислення; самостійно чи в групі досліджувати живу природу, аналізувати й визначати проблеми довкілля; оцінювати значення біології для сталого розвитку.</p> <p>Ставлення: відповідальність за ощадне використання природних ресурсів, екологічний стан у місцевій громаді, в Україні та світі; готовність до вирішення проблем, пов'язаних зі станом довкілля.</p> <p>Навчальні ресурси:</p>

	біологічні задачі, ситуативні справи щодо вирішення проблем стану довкілля, біорізноманіття, ощадного використання природних ресурсів тощо
5. Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: використовувати сучасні цифрові технології та пристрої для спостереження за довкіллям, явищами й процесами живої природи; створювати інформаційні продукти (мультимедійна презентація, блог тощо) природничого спрямування; шукати, обробляти та зберігати інформацію біологічного характеру, критично оцінюючи її.</p> <p>Ставлення: дотримання авторського права, етичних принципів поводження з інформацією; усвідомлення необхідності екологічних методів та засобів утилізації цифрових пристроїв.</p> <p>Навчальні ресурси: комп'ютерні експерименти на основі інформаційних моделей</p>
6. Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: організувати й оцінювати свою навчально-пізнавальну діяльність, зокрема самостійно чи в групі планувати й проводити спостереження та експеримент, ставити перед собою цілі й досягати їх, вибудовувати власну траєкторію розвитку впродовж життя.</p> <p>Ставлення: допитливість і спостережливість, готовність до інновацій.</p> <p>Навчальні ресурси: Біологічна література, довідкова система програмних засобів</p>
7. Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати ідеї й ініціативи щодо проектної та винахідницької діяльності, ефективного використання природних ресурсів; прогнозувати вплив біології на розвиток технологій, нових напрямів підприємництва; зменшувати ризики й використовувати можливості для створення цінностей для себе та інших; керувати групою (надихати, переконувати й залучати до діяльності, зокрема природоохоронної чи наукової).</p> <p>Ставлення: проактивність, відповідальність за ухвалення виважених рішень щодо діяльності в довкіллі, під час реалізації проектів і дослідницьких завдань.</p> <p>Навчальні ресурси: біографії відомих учених — організаторів виробництва (Луї Пастер), бізнес-плани, екскурсії на новітні біотехнологічні підприємства, зустрічі з успішними підприємцями</p>
8. Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: працювати в команді під час виконання біологічних дослідів і проектів, оцінювати позитивний потенціал та ризики використання надбань біологічної науки для добробуту людини і безпеки довкілля.</p> <p>Ставлення: відвага відстоювати власну позицію щодо ухвалення рішень у</p>

	<p>справі збереження і охорони довкілля, готовність брати участь у природоохоронних заходах; громадянська відповідальність за стан довкілля, пошанування розмаїття думок і поглядів; оцінювання внеску українських та іноземних учених і винахідників у суспільний розвиток; пошанування внеску кожного / кожної в досягнення команди.</p> <p>Навчальні ресурси: кооперативне навчання, партнерські технології, проекти</p>
9. Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: використовувати природні матеріали та засоби для втілення художніх ідей, пояснювати підгрунття мистецтва з біологічної точки зору (фізіологія зору, слуху, смаку, нюху тощо).</p> <p>Ставлення: усвідомлення причетності до національної та світової культури через вивчення біології й мистецтва; розуміння гармонійної взаємодії людини й природи.</p> <p>Навчальні ресурси: музичні твори для вивчення акустики й фізіології слуху, опорно-руховий апарат і балет, поезія як ілюстрація до вивчення явищ і процесів природи, твори образотворчого мистецтва і фізіологія зору, особливості вищої нервової діяльності</p>
10. Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: ефективно співпрацювати з іншими над реалізацією екологічних проектів, розв'язувати проблеми довкілля, залучаючи місцеву громаду та ширшу спільноту. застосовувати набутий досвід задля збереження власного здоров'я та здоров'я інших.</p> <p>Ставлення: турбота про здоров'я своє та інших людей, ціннісне ставлення до навколишнього середовища як до потенційного джерела здоров'я, добробуту та безпеки людини і спільноти.</p> <p>Навчальні ресурси: екологічні проекти, розрахункові завдання, наприклад, розрахунок економії сімейного бюджету за умови раціонального харчування</p>

Наскрізнi змістові лінії

Екологічна безпека та сталий розвиток	<p>6 клас: формування готовності до оцінки наслідків діяльності людини щодо природного середовища; застосування знань у справі охорони природи; оцінку значення рослин для існування життя на планеті Земля; оцінку значення рослин, грибів та лишайників у біосфері; різні форми діяльності екологічного змісту: підготовку повідомлень про рідкісні рослини, гриби й лишайники та природоохоронні об'єкти свого краю; інформування про них населення своєї місцевості (створення листівок, брошур, розміщення інформації на сайті навчального закладу тощо); участь у заходах з охорони довкілля, які проводяться у ліцеї, місті та регіоні, країні.</p> <p>7 клас: формування розуміння про взаємозв'язки компонентів екосистеми; вплив людини та її діяльності на екосистеми; дотримання екологічної етики щодо поведінки людини в природі; значення охорони тваринного світу, природоохоронних територій; значення Червоної книги України.</p> <p>8 клас:</p>
---------------------------------------	--

	<p>формування розуміння, що людина — це частина живої природи, її існування залежить від природних умов середовища, яке потрібно оберігати.</p> <p>9 клас:</p> <p>формування цілісної наукової картини живої природи; формування уявлення про історичний розвиток та єдність органічного світу; формування умінь пояснювати зв'язки між організмами в екосистемі; роль заповідних територій у збереженні біологічного різноманіття, рівноваги в біосфері; умінь застосовувати знання під час прогнозування наслідків впливу людини на екосистеми, визначення правил своєї поведінки в сучасних умовах навколишнього середовища; умінь робити висновки про значення охорони природних угруповань для збереження рівноваги в біосфері</p>
<i>Громадянська відповідальність</i>	<p>6 клас:</p> <p>виховання ставлення учня як громадянина до об'єктів живої природи; умінь захищати природу.</p> <p>7 клас:</p> <p>вивчення тваринного світу України з позиції збереження природних багатств; різноманітність тварин свого краю; на формування громадянської позиції щодо збереження природи місцевості, у якій навчається учень, через спеціальні акції.</p> <p>8 клас:</p> <p>формування розуміння біологічної природи та соціальної сутності людини, якій для повноцінного розвитку потрібні два середовища: природне й соціальне; розкриття біологічних основ розвитку індивіда та його особистісних якостей; гордості за розвиток вітчизняної біологічної науки.</p> <p>9 клас:</p> <p>формування громадянської позиції щодо збереження заповідних територій як основного чинника збереження біологічного різноманіття, рівноваги в біосфері.</p>
<i>Здоров'я і безпека</i>	<p>6 клас:</p> <p>застосування знань для профілактики інфекційних та паразитарних захворювань; вміння розрізняти отруйні гриби (на прикладах видів своєї місцевості), негативні наслідки вживання в їжу продуктів, що вражені цвілевими грибами.</p> <p>7 клас:</p> <p>вивчення біологічних особливостей паразитарних безхребетних для попередження зараження ними.</p> <p>8 клас:</p> <p>формування розуміння, що здоров'я є найвищою цінністю для кожної людини та суспільною цінністю, на свідому мотивацію щодо ведення здорового способу життя, відповідальності за власне життя і здоров'я.</p> <p>9 клас:</p> <p>формування вміння характеризувати переваги та можливі ризики використання генетично модифікованих організмів; застосовувати знання для оцінки можливих позитивних і негативних наслідків застосування сучасних біотехнологій; висловлювати судження щодо можливостей використання генетично модифікованих організмів.</p>
<i>Підприємливість і фінансова грамотність</i>	<p>6 клас:</p> <p>формування умінь підрахувати кількість річних кілець і зробити</p>

	<p>висновки про їх наявність; пояснити залежність урожаю від умов середовища тощо.</p> <p>7 клас: формування вмінь розв'язувати елементарні екологічні проблеми; вміння розрахувати чисельність популяцій у місцевій екосистемі, їх взаємозв'язки з іншими популяціями.</p> <p>8 клас: формування вмінь розв'язувати біологічні задачі на обчислення затрат енергії під час виконання різних видів діяльності.</p> <p>9 клас: формування здатності розв'язувати елементарні генетичні та екологічні задачі; розраховувати залежності росту однієї популяції від іншої.</p>
--	--

Результат біологічної освіти в основній школі

Випускник / випускниця основної школи:

- усвідомлює цілісність природи та взаємозв'язок її об'єктів і явищ;
- піклується про своє здоров'я та здоров'я інших людей;
- пояснює явища живої природи, використовуючи наукове мислення;
- самостійно чи в групі досліджує живу природу, планує і проводить спостереження та експеримент, виявляючи допитливість;
  - аналізує й визначає проблеми довкілля, оцінює значення біології для сталого розвитку, відповідально діє в природі, ухвалюючи обґрунтовані рішення;
  - добирає біологічну інформацію з надійних джерел, оцінює її достовірність, критично аналізує та застосовує в життєвих ситуаціях, зокрема і в навчанні;
  - дотримується морально-етичних і правових норм, правил екологічної поведінки в довкіллі, уміє надавати допомогу собі й тим, хто її потребує;
  - виявляє емоційно-ціннісне ставлення до довкілля, відчуває красу природи та радість її пізнання, отримує задоволення від інтелектуальної діяльності.

ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА

Історія України. Всесвітня історія

Метою шкільної історичної освіти є: а) формування вільної особистості, яка визнає загальнолюдські та національні цінності й керується морально-етичними критеріями та почуттям громадянської відповідальності у власній поведінці; б) виховання засобами історії громадянської свідомості, зорієнтованої на патріотичне почуття приналежності до власної країни та до її спільних історичних, політичних і культурних цінностей, а також на демократичні пріоритети й злагоду в суспільстві; в) прищеплення толерантності й поваги до різних поглядів, релігій, звичаїв і культур, уміння знаходити порозуміння з іншими людьми задля досягнення суспільно значущих цілей.

Компетентнісний потенціал предмета

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1.	Спілкування державною (і рідною, в разі відмінності) мовами	<p>Уміння: доступно і переконливо висловлювати думки, використовувати виражальні можливості мови для опису подій минулого і сучасності, реагувати мовними засобами на соціальні й культурні явища; розпізнавати мовні засоби впливу, розрізняти техніки переконування та маніпуляції; вести аргументовану дискусію на відповідну тематику; читати і розуміти перекладені та адаптовані українською літературною мовою писемні джерела, авторські публікації на історичні й соціально-політичні теми; творити українською мовою (усно і письмово) тексти історичного та соціального змісту.</p> <p>Ставлення: повага до української як державної/рідної (у разі відмінності) мови, зацікавлення її розвитком, розуміння цінності кожної мови; критичне сприймання інформації історичного та суспільно-політичного характеру; толерантне ставлення до альтернативних висловлювань інших людей.</p> <p>Навчальні ресурси: доповідь, виступ, дискусія.</p>
2.	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: читати і розуміти науково-популярні публікації та художні твори історичного змісту іноземною мовою; знаходити потрібну інформацію про світ іноземними мовами; створювати іноземною мовою інформацію про минуле й сучасні суспільні (зокрема культурні) процеси в Україні; спілкуватися з однолітками, які представляють різні країни, для взаємообміну знаннями з історії.</p> <p>Ставлення: інтерес до історії культурного, економічного й суспільно-політичного життя країн регіону, Європи і світу.</p> <p>Навчальні ресурси: іншомовні науково-популярні публікації, адаптовані художні твори іноземною мовою.</p>
3.	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати цифровими даними, математичними поняттями для пізнання і пояснення минулого й сучасних суспільних подій, явищ і процесів; перетворювати джерельну інформацію з однієї форми в іншу (текст, графік, таблиця, схема тощо); будувати логічні ланцюжки подій, вчинків; використовувати статистичні матеріали у вивченні історії.</p> <p>Ставлення: прагнення обирати раціональні способи пояснення подій минулого, причин і можливих шляхів розв'язання сучасних соціальних, політичних, економічних проблем.</p> <p>Навчальні ресурси: джерела із статистичними даними у формі діаграм, таблиць, графіків тощо.</p>
4.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: пояснювати та оцінювати вплив природного середовища на життя людини в окремі історичні періоди; розкривати зміст і значення господарських, промислових, наукових і науково-технічних революцій, вплив на суспільне життя технологій, технічних винаходів і наукових теорій.</p>

		<p>Ставлення: сталий інтерес до науково-технічного прогресу та здобутків природничих наук; визнання цінності природних ресурсів для сьогодення та майбутніх поколінь, готовність раціонально їх використовувати в повсякденному житті; сміливо реагувати на ризики екологічних загроз, долучаючись до громадських акцій на захист природи.</p> <p>Навчальні ресурси: матеріали про розвиток природничих наук у різні історичні періоди.</p>
5.	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: використовувати цифрові технології для пошуку потрібної історичної та соціальної інформації, її нагромадження, перевірки і впорядкування; створювати вербальні й візуальні (графіки, діаграми, фільми) тексти, мультимедійні презентації та поширювати їх; виявляти маніпуляції інформацією соціального та історичного змісту під час аналізу повідомлень електронних медіа; виявляти джерела й авторів інформації, робити коректні посилання.</p> <p>Ставлення: дотримання визначених норм поведінки і моральних правил у роботі з соціальною інформацією, зокрема дотримання авторського права.</p> <p>Навчальні ресурси: публікації на історичну, соціально-політичну тематику, електронні інформаційні ресурси, цифрові бібліотеки.</p>
6.	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати власні навчальні цілі в соціальній сфері й галузі знань про минуле; аналізувати процес власного навчання, відстежувати зміни у сприйнятті інформації; знаходити й опрацьовувати джерела соціальної та історичної інформації; критично аналізувати й узагальнювати здобуті відомості й досвід.</p> <p>Ставлення: розуміння соціальної ролі освіти в минулому і тепер, відкритість до сталого самонавчання, бажання ділитися знаннями з іншими.</p> <p>Навчальні ресурси: матеріали, в яких відображено алгоритми опрацювання інформації соціального та історичного змісту.</p>
7.	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: використовувати досвід пізнання історії для вибору дійових життєвих стратегій; виявляти можливості й загрози для майбутньої професійної та підприємницької діяльності, аналізуючи світовий досвід та уроки минулого; працювати для загального добра громади; генерувати нові ідеї, оцінювати переваги і ризики, вести перемовини, працювати самостійно і в групі; планувати, організовувати, реалізовувати індивідуальні чи командні проекти (зокрема дослідницько-пошукового характеру), представляти їх результати.</p> <p>Ставлення: готовність використовувати досвід історії для самопізнання й досягнення добробуту; усвідомлення важливості дотримання етичних норм підприємницької діяльності та потреби розвитку соціально відповідального бізнесу; зважений підхід до ухвалення рішень, що несуть ризики, ґрунтований</p>

		<p>на досвіді минулого і сучасного соціального життя.</p> <p>Навчальні ресурси: біографії історичних постатей, відомих підприємців-меценатів, які розвивали українську культуру.</p>
8.	Соціальна та громадянська компетентності	<p>Уміння: критично аналізувати джерела масової інформації для протистояння деструктивним і маніпулятивним технікам впливу; знаходити переконливі історичні приклади вирішення конфліктів; працювати в групі, досягати порозуміння та налагоджувати співпрацю, використовуючи власний і чужий, зокрема взятий з історії, досвід; бути активним і відповідальним членом громадянського суспільства, що знає права людини і вміє їх захищати; ухвалювати зважені рішення, спрямовані на розвиток місцевої громади і суспільства, використовуючи знання з історії та інших соціальних дисциплін; ефективно співпрацювати з іншими, ініціювати та реалізовувати проекти екологічного, соціального характеру.</p> <p>Ставлення: ідентифікування себе як особистості й громадянина України; усвідомлення цінності людини (її життя, здоров'я, честі й гідності, недоторканності й безпеки); співпереживання за долю рідних і близьких, інших осіб, що потребують допомоги і підтримки; пошанування досвіду й цінностей власного й інших народів, держав, релігій і культур; толерантне сприйняття і ставлення до життєвої позиції іншого; волонтерство, підтримка громадських проектів та ініціатив.</p> <p>Навчальні ресурси: Конституція України, міжнародні правові акти, біографії історичних постатей, сучасна публіцистика.</p>
9.	Обізнаність та самовираження у сфері культури	<p>Уміння: образно мислити та уявляти; інтерпретувати твори мистецтва; розвивати власну національно-культурну ідентичність у сучасному багатокультурному світі; окреслювати основні тенденції розвитку культури в минулому та сьогоденні; використовувати мистецькі артефакти для пізнання минулого, осмислювати твори мистецтва в історичному контексті; зіставляти досягнення української культури з іншими культурами; виявляти вплив культури на особу та розвиток цивілізації.</p> <p>Ставлення: свідоме збереження і розвиток власної національної культури, повага до культур інших народів; відповідальна поведінка та піклування про пам'ятки української і світової культури; відкритість до міжкультурного діалогу.</p> <p>Навчальні ресурси: твори мистецтва, творчі проекти, інтерактивні заняття в музеях, галереях тощо.</p>
10.	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: змінювати навколишній світ засобами сучасних технологій без шкоди для середовища; уміння надавати допомогу собі й тим, хто її потребує; ухвалювати рішення, обмірковуючи альтернативи і прогножуючи наслідки для здоров'я, добробуту і</p>

		<p>безпеки людини; регулярно практикувати фізичну діяльність, демонструвати рухові вміння й навички з фізичної культури та використовувати їх у різних життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: відповідальне ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших людей; дотримання морально-етичних і правових норм, правил екологічної поведінки в довіллі; ціннісне ставлення до навколишнього середовища як до потенційного джерела здоров'я, добробуту та безпеки людини і спільноти, усвідомлення важливості бережливого природокористування, відповідальність за власну діяльність у природі; усвідомлення значення здоров'я для самовираження та соціальної взаємодії.</p> <p>Навчальні ресурси: соціальні / екологічні проекти; моделювання соціальних ситуацій, зокрема впливу природного та техногенного середовища на здоров'я і безпеку людини; мультимедійні презентації до проектів щодо добробуту, здоров'я і безпеки; інформація про історію спортивного руху в Україні.</p>
--	--	--

Інтегровані змістові лінії

Інтегровані змістові лінії відображають провідні соціально й особистісно значущі ідеї, що послідовно розкриваються у процесі навчання і виховання учнів; змістові лінії співвідносяться з ключовими компетентностями, опанування яких забезпечує формування ціннісних і світоглядних орієнтацій учня, що визначають його поведінку в життєвих ситуаціях. Навчання по змістових лініях реалізується через актуалізацію відповідних знань, діяльнісних і оцінно-ціннісних компонентів, творчу роботу при міжпредметній та внутрішньопредметній інтеграції, позакласну роботу і роботу гуртків за інтересами, участь у загальнонаціональних учнівських конкурсах.

<p><i>Екологічна безпека та сталий розвиток</i></p>	<p>Передбачає формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Учні 5–6 класів орієнтують на сприйняття природи як цілості, взаємозв'язку людини і природного середовища, залежність людини від природних ресурсів, бережливе ставлення до природного середовища. Учні 7–9 класів орієнтують на розуміння взаємозв'язку між культурним, соціальним, економічним і технологічним розвитком людства; важливості біологічної й культурної багатоманітності та екологічної стабільності; відповідальність людини за збереження природи; навчають замислюватися над проблемами навколишнього середовища та шляхами їх розв'язання.</p>
<p><i>Громадянська відповідальність</i></p>	<p>Сприяє формуванню діяльного члена громади і суспільства, який розуміє принципи і механізми функціонування суспільства, є вільною особою, яка визнає загальнолюдські й національні цінності та керується морально-етичними критеріями і почуттям громадянської відповідальності у власній поведінці. Учні 5–6 класів орієнтують цінувати демократичний устрій, спільну діяльність, громадянську ініціативу й роботу, засновану на добровільності; бути ініціативним,</p>

	формувати власну думку й уміти її висловлювати. Учні 7–9 класів орієнтують пізнавати і захищати свої права і права інших людей, розуміти зв'язок між громадянською позицією й розвитком суспільства; навчають усвідомлювати свою роль у суспільстві та відповідальність за його стан.
<i>Здоров'я і безпека</i>	Має на меті сформувати учня як духовно, емоційно, соціально й фізично повноцінного члена суспільства, здатного дотримуватися здорового способу життя і формувати безпечне життєве середовище. Учні 5–6 класів навчають прагнути до усвідомлено-здорового розвитку, цінувати здоров'я і безпечну поведінку, знати джерела небезпеки й уникати небезпечних ситуацій, правильно поводитися в критичних і небезпечних ситуаціях. Учні 7–9 класів навчають осмислювати свої рішення і поведінку з огляду збереження здоров'я і безпеки, знати й цінувати права, обов'язки і відповідальність щодо безпеки власної й оточуючих людей, розуміти залежність між здоров'ям громадян і розвитком суспільства.
<i>Підприємливість та фінансова грамотність</i>	Спрямована на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Учні 5–6 класів орієнтують на ініціативність і важливість роботи в цільових групах; навчають планувати діяльність, брати участь у спільних заходах, розуміти важливість економічного розвитку на засадах вільного підприємництва. Учні 7–9 класів орієнтують на розуміння зв'язку громадського і підприємницького секторів, навчають формувати власні (пов'язані з підприємницькою діяльністю) задуми і проекти, розуміти соціальну відповідальність підприємця.

Предметні компетентності

Комплексним показником рівня історичної освіти є **історична компетентність** учнів, тобто здатність пізнавати минуле, заснована на знаннях, ціннісних орієнтирах і досвіді, набутих під час навчання. До **елементів історичної компетентності** належать:

Хронологічна компетентність, тобто уміння орієнтуватися в історичному часі, встановлювати близькі та далекі причино-наслідкові зв'язки, розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах, виявляти зміни і тяглість життя суспільства;

Просторова компетентність – уміння орієнтуватися в історичному просторі та знаходити взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і природного довкілля;

Інформаційна компетентність – уміння працювати з джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, визначати їх надійність, виявляти і критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел;

Логічна компетентність – уміння визначати і застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ, ставити запитання та шукати відповіді, розуміти множинність трактувань минулого та зіставляти різні його інтерпретації;

Аксіологічна компетентність – уміння формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень відповідного часу чи відповідної групи людей, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

Правознавство

Метою навчання правознавства в школі є надання учням основ правових знань, виховання поваги й любові до своєї держави та державотворчих і правотворчих традицій, забезпечення умов для формування елементів правової культури, правових орієнтирів і правомірної поведінки школярів.

Правознавство як навчальний предмет сприяє становленню особистості, розвитку критичного мислення, логіки, здатності розуміти й оцінювати правові явища та процеси, аналізувати різноманітні життєві ситуації відповідно дій правових норм; спонукає учнів ставити запитання та шукати відповіді щодо ролі держави й права в житті людини і суспільства. Знання основ правознавства формує певну систему цінностей, впливає на правосвідомість учнів та рівень їхньої правової культури, прищеплює інтерес до права, заохочує до свідомої реалізації, застосування й додержання правових норм.

МИСТЕЦЬКА

Мистецтво

Мета базової загальної середньої освіти досягається шляхом реалізації таких завдань загальної мистецької освіти:

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів, естетичних потреб;
- формування системи художніх знань, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтв;
- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ;
- стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження, до діалогу;
- розвиток художніх здібностей, креативного мислення;
- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Загальна мистецька освіта ґрунтується на **принципах**:

- наступності між початковою, основною і старшою школою;
- поєднання загальнонародського, національного та етнокраєзнавчого аспектів змісту освіти;
- інтегративності, спрямованості на поліхудожнє виховання учнів;
- креативності (пріоритет творчої самореалізації);
- варіативності змісту, методів, технологій;
- діалогічності, полікультурності.

Ключова компетентність	Компоненти
-------------------------------	-------------------

Спілкування державною (і рідною, у разі відмінності) мовою	<p>Уміння: висловлювати свої почуття та переживання від сприймання творів мистецтва; брати участь у дискусіях, обговореннях на теми мистецтва, чітко формулювати судження щодо мистецтва й мистецьких явищ; ділитися своїми творчими ідеями, почуттями, коментувати й оцінювати власну художньо-творчу діяльність і творчість інших.</p> <p>Ставлення: усвідомлення загальнолюдських цінностей, національної самобутності через мистецтво, готовність до їхнього поширення</p>
Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: сприймати твори мистецтва різних країн, народів.</p> <p>Ставлення: пошанування культурного розмаїття, усвідомлення ширших можливостей у творчій діяльності зі знанням іноземних мов</p>
Математична компетентність	<p>Уміння: аналізувати твори мистецтва, розуміти логіку художньої форми; здійснювати необхідні розрахунки для встановлення пропорцій, відтворення перспективи, створення об'ємно-просторових композицій, визначення метру, запису ритму тощо.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку математики й мистецтва на прикладах творів різних видів мистецтва</p>
Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: спостерігати, досліджувати і відтворювати в художніх образах довкілля та явища природи засобами мистецтва; використовувати нові технічні засоби для втілення художніх ідей, застосовувати знання із природничих наук (акустики, оптики, хімії тощо).</p> <p>Ставлення: розуміння гармонійної взаємодії людини і природи, сприймання довкілля як об'єкта для художньо-образної інтерпретації</p>
Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: застосовувати сучасні цифрові технології для створення, презентації та популяризації художніх образів; добирати й опрацьовувати потрібну інформацію (зображення, текст, аудіо, відео) для пізнання, творення мистецтва у пошуково-дослідній і соціокультурній діяльності.</p> <p>Ставлення: усвідомлення можливостей використання сучасних цифрових технологій для художньо-творчого самовираження та віртуальних мистецьких подорожей</p>
Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати власні художні інтереси та потреби; планувати й організовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва чи самовираження через мистецтво; раціонально використовувати час для задоволення культурних потреб, здобувати, опрацьовувати мистецьку інформацію.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власного рівня опанування художньої інформації, самооцінювання досягнень і помилок, готовність до пошуку нових шляхів для художньо-творчого розвитку</p>
Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: критично оцінювати й інтерпретувати явища культури минулого і сучасності, розуміючи роль традицій та інновацій; працювати в команді для пошуку вирішення художньо-творчих завдань; презентувати власні твори, пропонувати ідеї, шляхи розв'язання творчих завдань, оцінювати і визначати свої сильні і слабкі сторони.</p> <p>Ставлення: ініціативність щодо участі в мистецьких заходах, прагнення до творчої самореалізації (відчуття потреби бути учасником мистецьких заходів і подій), відповідальність за особистий і колективний результат</p>

Соціальна та громадянська компетентності	<p>Уміння: ефективно співпрацювати з іншими, зокрема для реалізації громадських мистецьких проєктів; творити (самостійно чи в команді) естетичне середовище.</p> <p>Ставлення: усвідомлення своєї причетності до соціокультурних і суспільних процесів, розуміння своєї національної ідентичності завдяки пізнанню українського мистецтва в контексті світового, дбайливе ставлення до народних традицій, мистецтва рідного краю, власної культури і надбань інших культур; розуміння значущості мистецтва для суспільного розвитку; гордість за здобутки українців у мистецькій діяльності</p>
Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: розвивати власну емоційно-почуттєву сферу на основі сприймання мистецтва та художньо-творчої діяльності; аналізувати, інтерпретувати, давати естетичну оцінку творам різних видів мистецтва та довкілля; створювати художні образи засобами різних видів мистецтва.</p> <p>Ставлення: пошана до національної культури; повага і толерантне ставлення до культурного розмаїття світу; усвідомлення потреби збереження художнього надбання людства</p>
Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: використовувати мистецтво для вираження власних емоцій, почуттів, переживань та впливу на власний емоційний стан.</p> <p>Ставлення: розуміння гармонійної взаємодії людини і природи, сприймання довкілля як об'єкта для художньо-образної інтерпретації</p>

З метою інтеграції навчальних предметів і предметних циклів, формування ключових та міжпредметних компетентностей у зміст навчання введено **наскрізні змістові лінії**.

Наскрізна змістова лінія **«Екологічна безпека й сталий розвиток»** націлена на формування в учнів соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Реалізація змістової лінії «Екологічна безпека та сталий розвиток» здійснюється на основі творів мистецтва та художньо-творчої діяльності у процесі виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до природи; усвідомлення себе частиною світу, в якому все взаємопов'язане; розуміння єдності національно-регіональних цінностей і глобальних людських пріоритетів.

Наскрізна змістова лінія **«Громадянська відповідальність»** спрямована на виховання відповідального громадянина своєї держави. Вагомою її складовою є формування в учнів культурної самосвідомості – здатності розуміти роль культури у становленні способу мислення і поведінки людей, шанобливого, толерантного ставлення до культурних надбань свого народу, країни, світу; усвідомлення власної значущості і відповідальності щодо причетності до свого народу. Це здійснюється під час опанування учнями досягнень українського мистецтва, зокрема в контексті світової мистецької спадщини.

Наскрізна змістова лінія **«Здоров'я і безпека»** націлена на формування духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінного члена суспільства, який

здатний дотримуватися здорового способу життя і формувати безпечно життєве середовище. Її реалізація засобами мистецтва сприятиме гармонізації інтелектуальної та емоційної сфер особистості. Це відбувається у процесі усвідомлення учнями впливу мистецтва на емоційну сферу людини, зокрема через емоційно-образне пізнання навколишнього світу на основі синтезу різних видів мистецтва; ознайомлення з елементами арттерапії, які сприятимуть збагаченню емоційно-почуттєвої сфери школярів, зниженню кількості захворювань та поведінкових ризиків.

Наскрізна змістова лінія «**Підприємливість і фінансова грамотність**» націлена на формування проактивної особистості, яка вміє планувати й досягати поставлених цілей, розвиває свої лідерські якості тощо. Вона реалізується у процесі формування в учнів умінь реально визначати свої сильні й слабкі сторони; мотивації учнів до виявлення творчих ініціатив та сприяння їхній реалізації, зокрема через втілення їх у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній).

Предметна мистецька компетентність (музична, образотворча, хореографічна, театральна, екранна) — це здатність до пізнавальної і практичної діяльності у певному виді мистецтва. Вона формується у процесі опанування учнями системи знань та уявлень у сфері певного виду мистецтва (знаннявий компонент), набуття ними художньо-творчого досвіду з мистецтва (діяльнісний компонент), виховання ціннісних орієнтацій щодо мистецтва та мистецької діяльності (ціннісний компонент).

Під час опанування учнями різних видів мистецтва формуються **міжпредметні естетичні компетентності** — здатність учня орієнтуватися в естетичних нормах різних сфер соціуму відповідно до сформованих естетичних ідеалів і цінностей, системи інтегрованих мистецьких знань і досвіду.

Предметні мистецькі та міжпредметні естетичні компетентності виявляються у здатності особистості використовувати набутий досвід мистецької діяльності у навчальних і життєвих ситуаціях, зокрема під час практичної, пізнавальної й творчої діяльності, сприймання, аналізу, інтерпретації творів мистецтва, участі у різних мистецьких заходах; у висловлюваннях, судженнях щодо ціннісного ставлення та щодо усвідомлення соціального, культурного, особистісного значення мистецтва; у критичній оцінці на основі естетичних засад та аргументації своєї позиції щодо творів мистецтва, докілья, медіа й інтернет-ресурсів; у продукуванні креативних ідей та пропонуванні способів їхньої реалізації; в умінні трансформувати мистецькі знання у досвід діяльності виконання практичних і творчих завдань, естетизації середовища та корекції власного емоційного стану, задоволення власних творчих потреб тощо.

ТЕХНОЛОГІЧНА

Трудове навчання

Зміст навчальної програми орієнтовано на формування в учнів ключових і предметних компетентностей, які покликані наблизити процес трудового

навчання до життєвих потреб учня, його інтересів та природних здібностей.

Компетентнісний потенціал трудового навчання

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1.	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усно та письмово оперувати технологічними поняттями, фактами; - обговорювати питання, пов'язані з реалізацією проекту; - ділитися власними ідеями, думками, коментувати та оцінювати власну діяльність і діяльність інших; - шукати, використовувати і критично оцінювати інформацію в технічній літературі, підручниках, посібниках, технологічній документації, періодичних виданнях, у мережі Інтернет; - обґрунтовувати технології проектування та виготовлення виробу. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлення важливості розвитку української технічної і технологічної термінології та номенклатури; - розуміння можливостей державної / рідної мови для виконання завдань у різних сферах, пошанування висловлювань інших людей, толерантність. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інтерактивні методи навчання; - робота в парах, групах; - проекти
2.	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміти технічні записи іноземною мовою на інструкціях, читати технологічні карти; - шукати, використовувати і критично оцінювати інформацію іноземною мовою для виконання завдань, презентувати проект іноземною мовою. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміння можливостей застосування іноземних мов для ефективної діяльності. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - індивідуальна робота, робота в парах та групах; - проекти
3.	Математична компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати математичні (числові та геометричні) методи для виконання технологічних завдань у різних сферах діяльності, розуміти, використовувати і будувати прості математичні моделі для вирішення технологічних проблем. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пошанування істини. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрахунки для визначення необхідної кількості матеріалів, габаритних розмірів, вартості виробу; - використання вимірювальних пристроїв; - виготовлення креслеників
4.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розумно та раціонально користуватися природними ресурсами, економно використовувати матеріали; - порівнювати фізико-механічні властивості конструкційних

		<p>матеріалів, обґрунтовувати технології проектування та виготовлення виробу, намагатися організувати безвідходне виробництво, вторинну переробку матеріалів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати та узагальнювати результати; - використовувати наукові відомості для досягнення мети, обґрунтованого рішення чи висновку. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини; - розуміння важливості грамотної утилізації відходів виробництва; - шанобливе ставлення до природи, праці. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - добір конструкційних матеріалів, обґрунтування технологій проектування та виготовлення виробу
5.	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - безпечно використовувати соціальні мережі для обговорення ідей, пов'язаних із виконанням технологічних проектів, критично застосовувати інформаційно-комунікаційні технології для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією, етично працювати з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо). <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - повага до авторського права та інтелектуальної власності, толерантність. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - робота з цифровими пристроями під час вибору моделей-аналогів, пошуку технологій виготовлення та оздоблення виробів, виконання ескізів та креслеників, створення презентаційних матеріалів
6.	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формулювати власну потребу в навчанні, шукати та застосовувати потрібну інформацію для реалізації проекту, організувати навчальний процес (власний і колективний), зокрема шляхом ефективного керування ресурсами та інформаційними потоками, визначати навчальні цілі та способи їх досягнення. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - допитливість, прагнення пізнавати нове, експериментувати, відвага і терплячість. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - робота з інформаційними джерелами, пошук технологій виготовлення та оздоблення виробів, створення презентаційних матеріалів, самоаналіз власної діяльності та аналіз діяльності інших
7.	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проектувати власну професійну діяльність відповідно до своїх схильностей, переваг і недоліків, мислити творчо, генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя для підвищення власного добробуту і для розвитку суспільства та держави; - формулювати цілі і завдання, розробляти план для їх досягнення, прогнозувати і нівелювати ризики; - ухвалювати рішення й оцінювати їх ефективність,

		<p>раціонально використовувати ресурси;</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізувати помилки; - знаходити вихід з кризових (критичних) ситуацій. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - впевненість під час реалізації власних ідей, визнання своїх талантів, здібностей, умінь і демонстрація їх у праці та творчості; - здатність брати на себе відповідальність за кінцевий результат власної та колективної діяльності, ініціативність, відкритість до нових ідей. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - планування та виконання завдання (індивідуального і колективного), розроблення проекту, його реалізація, зустрічі з успішними підприємцями, екскурсії на виробництво
8.	Соціальна та громадянська компетентності	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - працювати самостійно та в команді з іншими на результат, попереджувати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісу, безпечно поводитися з інструментами та обладнанням. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлення цінності праці та працьовитості для досягнення добробуту; - розуміння важливості виконання різних соціальних ролей в групах; - відповідальність, пошанування думок інших людей, толерантність. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інтерактивні методи навчання; - соціальні проекти
9.	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виражати власні ідеї, досвід і почуття за допомогою виготовлених виробів, зокрема творів декоративно-ужиткового мистецтва, популяризувати декоративно-ужиткове мистецтво та майстрів своєї громади, рідного краю; - досліджувати технології виготовлення таких виробів. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - шанобливе ставлення до народних звичаїв, традицій, готовність зберігати і розвивати традиційні технології виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відвідування виставок творів декоративно-ужиткового мистецтва, майстрів декоративно-ужиткового мистецтва; - майстер-класи у майстрів декоративно-ужиткового мистецтва; - участь у соціальних проектах
10.	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - безпечно організувати процес зміни навколишнього середовища для власного здоров'я та безпеки довкілля; - вирізняти можливий негативний вплив штучних матеріалів та володіти прийомами їх безпечного застосування; - безпечно користуватися побутовими приладами. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - шанобливе і економне ставлення до конструкційних

		<p>матеріалів природного походження; - усвідомлення необхідності безпечної організації власної навчально-пізнавальної та проектної діяльності. Навчальні ресурси: - проектування та виготовлення виробів з конструкційних матеріалів хімічного походження; - організація робочого місця під час виконання технологічних операцій, опорядження та оздоблення виробів.</p>
--	--	---

Для формування ключових і предметних компетентностей у зміст кожного предмету закладено наскрізні змістові лінії: **«Екологічна безпека та сталий розвиток»**, **«Громадянська відповідальність»**, **«Здоров'я і безпека»**, **«Підприємливість і фінансова грамотність»**.

Призначення наскрізних інтегрованих змістових ліній – формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння з різних предметів у реальних життєвих ситуаціях або виконання практичних завдань наближених до життя.

Результатом вивчення наскрізних змістових ліній є процес формування ключових компетентностей, які характеризуються доповненням учнівського досвіду з урахуванням їхніх природних нахилів та здібностей учнів, їхніх професійних намірів, наявних готових знань з різних предметів.

Змістова лінія **«Екологічна безпека та сталий розвиток»** націлена на формування соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості в учнів, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.

«Громадянська відповідальність» націлена на формування відповідального члена громади і суспільства, який розуміє принципи і механізми функціонування суспільства, а також важливість національної ініціативи; спирається у своїй діяльності на культурні традиції і вектори розвитку держави.

Змістова лінії **«Здоров'я і безпека»** спрямована на формування особистості учня як духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінного члена суспільства, здатного дотримуватися здорового способу життя і формувати безпечне життєве середовище.

Змістова лінія **«Підприємливість і фінансова грамотність»** націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, страхування, кредитування тощо).

Трудове навчання, крім вищезазначених, вирішує внутрішньопредметні завдання, пов'язані з формуванням в учнів проектно-технологічної компетентності.

Проектно-технологічна компетентність – це здатність учня застосовувати знання, уміння, навички в процесі проектно-технологічної діяльності для виготовлення виробу (або надання послуги) від творчого задуму до його втілення в готовий продукт (послугу) за обраною технологією.

ІНФОРМАТИЧНА

Інформатика

Мета базової загальної середньої освіти досягається шляхом реалізації таких завдань інформатичної освіти:

- визначати й формулювати у різноманітних життєвих ситуаціях задачі, для розв'язання яких можна залучити цифрові пристрої та інформаційні технології;
- знаходити, подавати, перетворювати, аналізувати, узагальнювати та систематизувати дані, необхідні для розв'язання життєвих задач;
- застосовувати алгоритмічний та системний підходи, створювати та аналізувати інформаційні моделі для ефективного розв'язання задач, що постають у житті, навчальній та професійній діяльності;
- вільно, відповідально й безпечно використовувати сучасні інформаційні технології та цифрові пристрої, а також самостійно опановувати нові;
- створювати інформаційні продукти, працюючи індивідуально або в команді;
- критично оцінювати інформацію та її вплив на людину і суспільство, переваги та ризики використання ІТ для себе, суспільства й довкілля;
- усвідомлювати етичні, суспільні, культурні та правові норми й дотримуватися їх під час роботи з інформацією та використання інформаційних технологій.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1.	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: створювати інформаційні продукти та грамотно і безпечно комунікувати з використанням сучасних технологій державною (і рідною у разі відмінності) мовою; висловлюватись та спілкуватись на тему сучасних інформаційних технологій з використанням відповідної термінології. Ставлення: усвідомлення комунікаційної ролі ІТ; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на ІТ-тематику; надавання переваги використанню програмних засобів та ресурсів з інтерфейсом державною (і рідною у разі відмінності) мовами
2.	Спілкування іноземними мовами	Уміння: використовувати програмні засоби та ресурси з інтерфейсом іноземними мовами; використовувати програмні засоби для перекладу текстів та тлумачення іноземних слів; оперувати базовою міжнародною ІТ-термінологією. Ставлення:

		усвідомлення ролі ІТ в інтерперсональній комунікації у глобальному контексті; розуміння необхідності володіння іноземними мовами для онлайн-навчання й активного залучення до європейської та глобальної спільнот, усвідомлення своєї причетності до них
3.	Математична компетентність	Уміння: розуміти, використовувати та створювати математичні моделі об'єктів та процесів для розв'язування задач із різних предметних галузей засобами інформаційних технологій. Ставлення: усвідомлення ролі математики як однієї з основ ІТ
4.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: застосовувати логічне, алгоритмічне, структурне та системне мислення для розв'язування життєвих проблемних ситуацій; планувати та проводити навчальні дослідження та комп'ютерні експерименти в галузі природничих наук і технологій; послугуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення міждисциплінарного значення інформатики; усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях
5.	Інформаційно-цифрова компетентність	Розкривається у змісті предмета
6.	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: організувати свою діяльність з використанням програмних засобів для планування та структурування роботи, а також співпраці з членами соціуму; самостійно опановувати нові технології та засоби діяльності. Ставлення: виявлення допитливості, наполегливості, впевненості, вміння мотивувати себе до навчальної діяльності, долати перешкоди як ключові чинники успіху навчально-пізнавального процесу інформатики; усвідомлення необхідності та принципів навчання протягом усього життя; усвідомлення відповідальності за власне навчання
7.	Ініціативність і підприємливість	Розкривається через наскрізну змістову лінію
8.	Соціальна і громадянська компетентності	Розкривається через наскрізну змістову лінію
9.	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії у віртуальному просторі; враховувати художньо-естетичну складову при створенні інформаційних продуктів (сайтів, малюнків, текстів)

		тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному інформаційному суспільстві; усвідомлення впливу інформатики та інформаційних технологій на людську культуру та розвиток суспільства
10.	Екологічна грамотність і здорове життя	Розкривається через наскрізну змістову лінію

Завдяки розвивальному компоненту курсу інформатики має розвивати в учнів аналітичне, синтетичне, логічне й критичне мислення, творчі здібності, естетичний смак, толерантність та повагу до чужого інтелектуального продукту, здатність аналізувати різноманітні процеси та явища й з'ясовувати їхні причинно-наслідкові та структурні зв'язки. Хоча розвиток зазначених здатностей і мисленневих навичок не є винятково завданням навчання інформатики, а відбувається не меншою мірою під час вивчення інших навчальних предметів, саме в процесі навчання інформатики закладаються основи таких умінь:

- визначати послідовність дій, які необхідно виконати для розв'язування певних задач, тобто розробляти *алгоритми*;
- подавати алгоритми в певному формальному вигляді та виконувати їх;
- використовувати алгоритмічні структури;
- застосовувати алгоритми для опрацювання різнотипних повідомлень;
- добирати якомога ефективніший алгоритм розв'язування задачі (на зазначених уміннях базується *алгоритмічне мислення*);
- визначати параметри об'єктів та їх можливі значення;
- класифікувати явища та об'єкти;
- знаходити структурні зв'язки між класами об'єктів, класифікувати знайдені зв'язки;
- подавати дані в табличному та графічному вигляді, інтерпретувати дані, подані графічно;
- формулювати задачі з опрацювання структур даних і формалізувати їх з метою подальшого автоматизованого розв'язування з використанням ІКТ-засобів (зазначені вміння є основою *структурного мислення*).

Наскрізнi змістові лінії в курсі інформатики

№ з/п	Наскрізнi лінії	5–7 класи	8–9 класи
1.	<i>Екологічна безпека й сталий розвиток</i>	Розуміння інноваційного потенціалу ІТ як ключового фактору суспільного розвитку. Знання обов'язків щодо утилізації технологічних пристроїв та її значення у збереженні довкілля	Проведення досліджень та розв'язання проектних задач на тему охорони довкілля з використанням засобів обробки текстової, табличної та графічної інформації. Уміння оцінювати та опанувати нові технології

			як засіб саморозвитку. Створення персонального освітньо-комунікаційного середовища для навчання протягом життя, саморозвитку та самореалізації себе як члена соціуму
2.	<i>Громадянська відповідальність</i>	Виховання поваги до прав і свобод, зокрема свободи слова й конфіденційності особистості та даних в Інтернеті. Створення інформаційних продуктів громадянської та патріотичної тематики. Використання легального програмного забезпечення та контенту. Виховання відповідального ставлення і громадянської позиції щодо дотримання норм ліцензування програмного забезпечення та авторських прав	Формування здатності вести дискусію та відстоювати свою позицію щодо актуальних питань функціонування громадянського суспільства, пов'язаних зі сферою ІТ, наприклад, про рівний доступ та цифрову нерівність, віртуальний світ, штучний інтелект, ІТ-юриспруденцію, авторське право на інформаційний продукт, кібербезпеку. Знання й дотримання законів щодо захисту даних, усвідомлення відповідальності за їх порушення
3.	<i>Здоров'я і безпека</i>	Дотримання правил безпеки життєдіяльності під час роботи з ІТ-пристроями. Уміння критично оцінювати здобуту з Інтернету інформацію і знати методи перевірки її надійності. Формування свідомого ставлення до впливу сучасних пристроїв і контенту на здоров'я та інтелектуальний розвиток. Обмеження впливу небезпечних соціальних мережеских груп на учнів та захист їх від затягування в ці групи. Формування знань про ризики встановлення та використання ПЗ	Навчання плануванню власного часу, діяльність і відпочинок з використанням інформаційних технологій. Формування ставлення до проблем та наслідків комп'ютерної залежності, уміння її уникати та мінімізувати негативний вплив комп'ютерних технологій на власне здоров'я. Уміння захищати себе і комп'ютерні пристрої від ІТ-загроз. Навчання методам захисту власних інформаційних продуктів, наприклад через використання сеансів користувача, надійних паролів тощо
4.	<i>Підприємливість і фінансова грамотність</i>	Використання інструментів планування та спільної роботи, робота в команді. Розвиток уміння визначати всі можливі	Здатність генерувати та реалізовувати ідеї з використанням ІТ. Знання основ підприємництва в ІТ-

	варіанти розв'язання проблеми та перевіряти результати	сфері. Розуміння ролі інтернет-технологій як засобу маркетингу та підприємницької діяльності. Використання електронних таблиць для фінансових розрахунків.
--	--	--

СОЦІАЛЬНА І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА Основи здоров'я

Для реалізації мети базової загальної середньої освіти завданням предмету «Основи здоров'я» є розвиток самозарадності учнів через особисту та культурну ідентифікацію, активну громадянську позицію, підприємництво, відповідальність за навколишнє середовище, добробут та стабільність у майбутньому, а також через розуміння критеріїв життя крізь призму фізичного, психічного, духовного та соціального розвитку.

Роль навчального предмета «Основи здоров'я» у формуванні компетентностей

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1.	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усно й письмово висловлювати свою думку, слухати співрозмовника, тлумачити базові концепції щодо забезпечення добробуту, здоров'я та безпеки; - обговорювати, дискутувати й презентувати своє бачення та спільне рішення. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ціннісне ставлення до державної і рідної мови, у разі відмінності, як засобу комунікації та складової культури свого народу. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проведення роботи в групах, опитування думок, мозковий штурм, аналіз ситуацій (використання історій, легенд, притч, казок, науково-популярних текстів)
2.	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - спілкуватись іноземною мовою в життєвих ситуаціях, що стосуються здоров'я та безпеки; - правильно застосовувати іноземні терміни; - використовувати попередження іноземною мовою про небезпеку; - розрізняти маркувальні знаки та позначення на пакувальних матеріалах для споживачів на харчових та промислових продуктах іноземного походження. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - шанобливе ставлення до інших мов як засобу комунікації; - усвідомлення необхідності володіння іноземними мовами. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інтерактивне спілкування; - робота з іноземними текстами як джерелами інформації; - опрацювання термінів з використанням інтернет-ресурсів,

		словників, глосаріїв; - участі в міжнародних проєктах (наприклад, Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю)
3.	Математична компетентність	Уміння: - застосовувати знання з математики (формули, графічні й статистичні методи, розрахунки, моделі) для розуміння соціальних явищ, вирішення побутових питань та життєвих ситуацій. Ставлення: - усвідомлення цінності математичних знань та способів діяльності у різних соціальних сферах та побуті. Навчальні ресурси: - соціально-ігрові проєкти, моделювання соціальних ситуацій, використання математичних методів на практичних заняттях (здійснюють експрес-оцінку та моніторинг здоров'я, розрахунок калорійності харчового раціону відповідно до енерговитрат організму)
4.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: - застосовувати знання з природничих наук (біології людини, бережливого природокористування, методів дослідження природи) для забезпечення добробуту, здоров'я і безпеки; - установлювати причинно-наслідкові зв'язки між природним та соціальним довкіллям, прогнозувати соціальні наслідки використання сучасних технологій у природному та соціальному середовищі. Ставлення: - відповідальність за власну діяльність у природі; - ціннісне ставлення до природозбережувальних та природовідновлювальних технологій; - екологічно доцільна поведінка. Навчальні ресурси: - створення еколого-соціальних проєктів; - дослідження залежності стану здоров'я від природних і технологічних чинників (аналіз складу харчових продуктів тощо); - моделювання ситуацій впливу природного й техногенного середовища на здоров'я та безпеку людини
5.	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: - отримувати інформацію з використанням ІКТ щодо добробуту та безпеки; - безпечно застосувати ІКТ в повсякденному житті; - аналізувати, порівнювати та критично оцінювати достовірність і надійність джерел даних, інформації та цифровий контент. Ставлення: дотримання етики спілкування в інформаційних мережах, усвідомлення користі та загрози у використанні ІКТ та соціальних мереж. Навчальні ресурси: - застосування ІКТ для підготовки презентацій власних проєктів; - створення веб-сторінок і сайтів для комунікації та реалізації проєктів щодо добробуту, здоров'я та безпеки; застосування комп'ютерних програм у дослідженнях, практичних роботах, проєктах
6.	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: - визначати свій стиль і способи індивідуального ефективного навчання; - раціонально планувати час;

		<p>- здійснювати самооцінювання та самоконтроль.</p> <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляє стійку мотивацію та інтерес до учіння; - усвідомлена потреба у навчанні протягом життя; - впевненість в успіху власного навчання як засобу забезпечення добробуту, збереження здоров'я, безпеки. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розробка індивідуальних освітніх маршрутів, що враховують індивідуальний стиль навчання, передбачають раціональне планування часу, рефлексію й оцінювання результатів
7.	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - втілювати ідеї в життя, долати труднощі, діяти в умовах ризиків та непередбачуваних ситуацій; - досягати мети, вчитися на власних помилках; усвідомлювати власні слабкі та сильні сторони. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлення взаємозв'язку життєвого успіху з усіма складовими здоров'я; - ставлення до добробуту та безпеки як до ознак підприємливості; - демонструє позитивний світогляд у поведінці; - ціннісне ставлення до власного життєвого досвіду. <p>Навчальні ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проживання змодельованих ситуацій; - ігри-стратегії, спрямовані на формування здатності брати на себе відповідальність; - діалоги та рефлексивні вправи; - вправи на виявлення професійних схильностей
8.	Соціальна (А) та громадянська (Б) компетентності	<p>Уміння (А):</p> <ul style="list-style-type: none"> - працювати в команді, відстоювати інтереси особистого, сімейного й суспільного добробуту; - конструктивно комунікувати в різних середовищах, виявляти толерантність, викликати довіру та виявляти співчуття; - висловлювати різні погляди; - долати стрес, розчарування; - чітко розмежовувати приватну та професійну сферу. <p>Ставлення (А):</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляє позитивне ставлення до співпраці, асертивності; - зацікавлене ставлення до соціоекономічного розвитку та міжкультурної комунікації; - цінує розмаїття поглядів і поважає себе та інших. <p>Навчальні ресурси: у груповій роботі, дискусіях, моделювання та розв'язання соціальних ситуацій, тренінги.</p> <p>Уміння (Б):</p> <ul style="list-style-type: none"> - реалізовувати громадянські права та свободи, зокрема ті, що стосуються власного добробуту, здоров'я та безпеки в щоденних ситуаціях. <p>Ставлення (Б):</p> <ul style="list-style-type: none"> - повага до прав людини; - громадянська відповідальність за особистий і суспільний добробут; - демократична культура. <p>Навчальні ресурси: ситуаційні вправи, проблемні ситуації, проекти, спрямовані на усвідомлення ідей демократичного громадянства як засади досягнення добробуту, поваги до прав людини</p>

9.	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність зіставляти власні погляди та їх вираження з думкою інших щодо формування добробуту, збереження і змінення власного здоров'я та здоров'я тих, хто поруч; - застосовувати соціально-економічні можливості діяльності у сфері добробуту та здоров'я; - застосовувати творчі здібності та життєві навички у різних професійних середовищах. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвідомлення універсальних цінностей, що сприяють добробуту, забезпеченню здоров'я та безпеки у соціумі; - ціннісне ставлення до навколишнього світу й до самих себе; - усвідомлення цінності творчого підходу до творення добробуту; - споживча та медіакультура. <p>Навчальні ресурси: полілоги, спрямовані на аналіз впливу сім'ї, традицій, суспільних та економічних чинників, культурної спадщини, традицій на ставлення людства до здоров'я, добробуту та безпеки; порівняння минулих та сучасних культурних традицій</p>
10.	Екологічна грамотність і здорове життя.	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між станом природного довкілля і здоров'ям, добробутом і безпекою громади; - діяти в небезпечних ситуаціях та надавати першу необхідну допомогу; - визначати взаємозв'язок складників здоров'я; - дотримуватися правил особистої гігієни, збалансованого харчування і рухової активності; - аналізувати вплив способу життя на добробут і безпеку (особисту і громадську). <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ціннісне ставлення до навколишнього середовища як потенційного джерела здоров'я та добробуту та безпеки людини і спільноти; - відповідальне ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших людей. <p>Навчальні результати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ігри-імітації та ігри-вправи, що моделюють життєві ситуації та забезпечують холістичний підхід до формування життєвих навичок та усвідомленого ставлення до власного здоров'я, здоров'я інших та навколишнього середовища.

Наскрізнi змістові лінії

<i>Екологічна безпека та сталий розвиток</i>	Орієнтує учнів на відповідальне ставлення до навколишнього середовища як потенційного джерела здоров'я, добробуту та безпеки людини і спільноти; сприяє розвитку екологічно доцільного мислення і поведінки як складової формування здорового способу життя; навчає учнів встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між станом природного довкілля і здоров'ям, добробутом та безпекою громади; поглиблює розуміння міжнародного екологічного права, екологічного законодавства України, інформаційного суспільства та сталого розвитку
<i>Громадянська відповідальність</i>	Сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства.

	Формує громадянську відповідальність за особистий і суспільний добробут, здоров'я і безпеку; повагу до прав людини; сприяє усвідомленню ідей демократичного громадянства як засади досягнення добробуту, поваги до прав людини, розвиває уміння реалізовувати громадянські права та свободи
<i>Здоров'я і безпека</i>	Дозволяє сформувати учня як духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінного члена суспільства, який здатний дотримуватися здорового способу життя і формувати безпечне життєве середовище. Оскільки при викладанні предмета «Основи здоров'я» ця наскрізна тема є провідною вона розкривається на всіх уроках в 5-9 класах.
<i>Підприємливість і фінансова грамотність</i>	Націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Має значний потенціал для формування такої ключової компетентності розвитку особистості, як підприємливість, орієнтує учнів на усвідомлення взаємозв'язку життєвого успіху з усіма складовими здоров'я; ставлення до збереження і зміцнення здоров'я як до ознаки підприємливості. Обов'язковими та вкрай корисними для формування підприємливої компетентності є виконання практичних робіт у вигляді проектів, зокрема таких як «Проект самовиховання» та «Дослідження ринку праці за матеріалами засобів масової інформації».

Очікувані результати:

Випускник / випускниця гімназії:

- формує мотивації дбайливого ставлення до життя і здоров'я;
- формує стійкі переконання щодо пріоритету здоров'я як основної умови реалізації фізичного, психічного, соціального та духовного потенціалу людини з урахуванням її індивідуальних особливостей;
- виховує бережливе, дбайливе та усвідомлене ставлення до власного здоров'я як однієї з найвищих людських цінностей, потреби самопізнання та всебічного самовдосконалення;
- розвиває активну громадянську позицію, спрямовану на збереження життя і зміцнення здоров'я згідно з основними принципами та закономірностями життєдіяльності людини в природному та соціальному середовищах;
- формує сталу мотиваційну установку на здоровий спосіб життя як провідної умови збереження і зміцнення здоров'я;
- знає методи самозахисту в умовах загрози для життя;
- знає методи самооцінки і контролю стану і рівня здоров'я протягом усіх років навчання;
- розвиває життєві навички, спрямовані на заохочення вести здоровий спосіб життя.

Конкретним результатом навчання визначено розвиток здоров'язбережувальних компетенцій учнів, поглиблення життєвих навичок (зокрема прийняття рішень, розв'язання проблем, творчого та критичного мислення, спілкування, самооцінки та почуття гідності, протистояння

негативному психологічному впливові, подолання емоцій та стресу, а також розвиток співчуття і відчуття себе як громадянина), усвідомлення учнями необхідності відповідати за життя, здоров'я, безпеку та добробут своє та оточуючих.

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

Фізична культура

Мета базової загальної середньої освіти реалізовується комплексом таких навчальних, оздоровчих і виховних завдань:

- формування загальних уявлень про фізичну культуру, її значення в житті людини, збереження та зміцнення здоров'я, фізичного розвитку;
- розширення рухового досвіду, вдосконалення навичок життєво необхідних рухових дій, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності;
- розширення функціональних можливостей організму дитини через цілеспрямований розвиток основних фізичних якостей і природних здібностей;
- формування ціннісних орієнтацій щодо використання фізичних вправ як одного з головних чинників здорового способу життя;
- формування практичних навичок для самостійних занять фізичними вправами та проведення активного відпочинку;
- формування високих моральних якостей.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1.	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: правильно використовувати термінологічний апарат, спілкуватися в різних ситуаціях під час занять фізичною культурою і спортом, за допомогою спілкування розв'язувати конфлікти, популяризувати ідеї фізичної культури і спорту мовними засобами.</p> <p>Ставлення: усвідомлення ролі фізичної культури для гармонійного розвитку особистості, пошанування національних традицій у фізичному вихованні, українському спортивному русі.</p> <p>Навчальні ресурси: інформація про історію спортивного руху в Україні та українську спортивну термінологію</p>
2.	Спілкування іноземними мовами.	<p>Уміння: за допомогою іноземної мови спілкуватися про фізичну культуру, її значення для самореалізації людини, писати тексти іноземною мовою про власні спортивні захоплення, шукати інформацію в іноземних джерелах про ефективні оздоровчі програми, спортивні новини.</p> <p>Ставлення: усвідомлення ролі іноземної мови як мови міжнародного спілкування у спорті.</p> <p>Навчальні ресурси: спортивні новини іноземною мовою, спортивна термінологія</p>
3.	Математична компетентність.	<p>Уміння: використовувати математичні методи під час занять фізичною культурою, для створення індивідуальних фізкультурно-</p>

		<p>оздоровчих програм, здійснення самооцінювання власного фізичного стану, вести рахунок при проведенні змагань у різних видах спорту, здійснювати підрахунок та аналізувати частоту серцевих скорочень у стані спокою та під час фізичних навантажень, розраховувати зусилля для досягнення мети, аналізуючи швидкість, відстань, траєкторію, тощо.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості математичного мислення для фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання на подолання відстані, створення меню раціонального харчування</p>
4.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях.	<p>Уміння: організувати та здійснювати туристичні мандрівки; застосовувати інноваційні технології для покращення здоров'я; виконувати різні фізичні вправи в умовах природного середовища, використовувати сили природи в процесі занять із фізичної культури.</p> <p>Ставлення: розуміння гармонійної взаємодії людини і природи, сприймання екологічного довкілля як ідеального простору для реалізації фізичної активності людини, ціннісне ставлення до навколишнього середовища як до потенційного джерела здоров'я, усвідомлення важливості бережливого природокористування.</p> <p>Навчальні ресурси: туристичні мандрівки, фізичні вправи на свіжому повітрі, засоби загартовування, сучасні фітнес-технології</p>
5.	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: використовувати цифрові пристрої для навчання техніки рухових навичок, фізичних вправ, оцінювання власного фізичного стану, моніторингу рухової активності.</p> <p>Ставлення: усвідомлення впливу інформаційних та комунікаційних технологій і пристроїв на здоров'я людини, переваг та ризиків їх застосування; розуміння проблем та наслідків комп'ютерної залежності.</p> <p>Навчальні ресурси: комп'ютерні програми для корекції фізичного стану, майстер-класи з різних видів спорту, відеоуроки та відеоролики про проведення різних форм фізкультурно-оздоровчих занять</p>
6.	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: розв'язувати проблемні завдання у сфері фізичної культури і спорту; досягати конкретних цілей у фізичному самовдосконаленні; розробляти індивідуальні оздоровчі програми з урахуванням власних можливостей, мотивів та потреб; шукати, аналізувати та систематизувати інформацію у сфері фізичної культури та спорту.</p> <p>Ставлення: розуміння потреби постійного фізичного вдосконалення.</p> <p>Навчальні ресурси: прикладні індивідуальних фізкультурно-оздоровчих програм</p>
7.	Ініціативність і	<p>Уміння:</p>

	підприємливість	<p>боротися, здобувати чесну перемогу та з гідністю приймати поразку, контролювати свої емоції, організувати свій час і мобілізувати ресурси, оцінювати власні можливості в процесі рухової діяльності, реалізовувати різні ролі в ігрових ситуаціях, відповідати за власні рішення, користуватися власними перевагами і визнавати недоліки у тактичних діях у різних видах спорту, планувати та реалізовувати спортивні проекти (турніри, змагання тощо).</p> <p>Ставлення: ініціативність, активність у фізкультурній діяльності, відповідальність, відвага, усвідомлення важливості співпраці під час ігрових ситуацій.</p> <p>Навчальні ресурси: спортивні змагання з різних видів спорту</p>
8.	Соціальна та громадянська компетентності	<p>Уміння: організувати гру чи інший вид командної рухової діяльності; спілкуватися в різних ситуаціях, нівелювати конфлікти; дотримуватися: правил чесної гри (Fair Play): поважати суперника, здобувати перемогу чесним шляхом за рахунок ретельної підготовки, з гідністю приймати поразку, пам'ятати, що головна перемога – це перемога над собою; санітарно-гігієнічних вимог та правил безпечної поведінки під час виконання фізичних вправ, контролювати свій стан у процесі занять фізичною культурою.</p> <p>Ставлення: поцінування підтримки, альтернативних думок і поглядів; толерантність; розуміння зв'язку між руховою активністю та здоров'ям, свідоме ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших.</p> <p>Навчальні ресурси: командні види спорту</p>
9.	Обізнаність та самовираження у сфері культури	<p>Уміння: виражати свій культурний потенціал через рухову діяльність; удосконалювати культуру рухів.</p> <p>Ставлення: усвідомлення можливостей самовираження та самореалізації через фізичну культуру та спорт; дотримання мовленнєвого етикету.</p> <p>Навчальні ресурси: форми фізичного виховання: спортивні свята, змагання, рухливі перерви, фізкультпаузи</p>
10.	Екологічна грамотність і здорове життя.	<p>Уміння: свідомо ставитися до власного здоров'я та здоров'я інших; організувати гру чи інший вид рухової діяльності, спілкуватися в різних ситуаціях фізкультурно-спортивної діяльності.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості дотримання санітарно-гігієнічних вимог при виконанні фізичних вправ, значення рухової активності в житті людини для покращення здоров'я, самоконтролю в процесі занять фізичною культурою, дотриматися правил безпечної поведінки під час уроків, змагань та інших форм фізичного виховання.</p> <p>Навчальні ресурси: форми фізичного виховання: спортивні свята, змагання, рухливі</p>

Призначення змістових ліній.

Змістова лінія **«Екологічна безпека та сталий розвиток»** націлена на формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.

Використовувати знання про особливості фізичного стану та адаптацію організму до фізичних навантажень в процесі фізкультурно-оздоровчих занять, використовувати інноваційні технології для покращення здоров'я, усвідомлювати людину як частину природи, її взаємодію з природним середовищем у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності, використовувати сили природи в процесі занять з фізичної культури, вміти проводити різні форми рухової активності в умовах природного середовища.

Реалізація змістової лінії **«Громадянська відповідальність»** сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства.

Вміти ефективно співпрацювати з іншими у процесі фізичного виховання, виявляти солідарність та зацікавлення у спільному розв'язанні проблем, здійснювати критичну і практичну рефлексію, в ухваленні спільних рішень в досягненні мети, формування відповідальності та розуміння цінностей фізичної культури, дотримання демократичних принципів у фізкультурній діяльності.

Вивченням питань, що належать до змістової лінії **«Здоров'я і безпека»** прагнуть сформувати учня/ученицю як духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінного члена суспільства, який/яка здатний/на дотримуватися здорового способу життя і формувати безпечне життєве середовище.

Розуміти, що фізична культура є складовою частиною загальної культури суспільства, спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних якостей людини з метою гармонійного формування її як особистості. Усвідомлювати, що фізична культура є важливим засобом підвищення соціальної активності людей, задоволення їх моральних, естетичних та творчих запитів, життєво важливої потреби взаємного спілкування, розвиток дружніх стосунків тощо. Свідомо ставитися до власного здоров'я та здоров'я інших; вміти організувати гру чи інший вид рухової діяльності, спілкуватися в різних ситуаціях фізкультурно-спортивної діяльності, нівелювати конфлікти, здобувати чесну перемогу та з гідністю приймати поразку, дотримуватися правил чесної гри, усвідомлювати важливість дотримання санітарно-гігієнічних вимог при виконанні фізичних вправ, розуміти значення рухової активності в житті людини для покращення здоров'я, формувати навички самоконтролю в процесі занять фізичною культурою, дотриматися правил безпечної поведінки під час уроків, змагань та інших форм фізичного виховання.

Змістова лінія **«Підприємливість та фінансова грамотність»** націлена

на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).

Сприяти формуванню здатності до оцінювання власних можливостей в процесі рухової діяльності, вміти працювати в команді, формувати навички співробітництва, реалізовувати різні ролі в ігрових ситуаціях, відповідати за прийняті рішення, усвідомлювати важливість співпраці під час ігрових ситуацій, власних позитивних сторін та визнавати свої недоліки у тактичних діях в різних видах спорту, проявляти ініціативність та активність у фізкультурній діяльності.

РОЗДІЛ 4. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ЛЦЕЮ (ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА)

Профільна середня освіта – це третій рівень повної загальної середньої освіти, останній етап одержання повної загальної середньої освіти, на якому в свідомості учнів формується цілісна картина світу, випускники старшої школи володіють способами пізнавальної та комунікативної діяльності, умінням одержувати інформацію з різних джерел і самостійно опрацьовувати її, застосовувати набуті знання в повсякденному житті та готові до свідомого вибору та самореалізації.

Метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності.

Профільне навчання є одним із ключових напрямів модернізації та удосконалення системи освіти нашої держави й передбачає реальне й планомірне оновлення школи старшого ступеня і має найбільшою мірою враховувати інтереси, нахили і здібності, можливості кожного учня, у тому числі з особливими освітніми потребами, у контексті соціального та професійного самовизначення і відповідності вимогам сучасного ринку праці. При цьому реалізується принцип особистісно орієнтованого навчання, створюються найоптимальніші умови для професійного самовизначення та подальшої самореалізації випускників, продовження освіти та початку професійної діяльності.

Мета профільного навчання – забезпечення умов для якісної освіти старшокласників у відповідності з їхніми індивідуальними нахилами, можливостями, здібностями і потребами, забезпечення професійної орієнтації учнів на майбутню діяльність, яка користується попитом на ринку праці, встановлення наступності між загальною середньою і професійною освітою, забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації.

Профільна школа є інституційною формою реалізації цієї мети. Профільне навчання є вимогою часу. Профільне навчання – один із найважливіших компонентів модернізації загальної середньої освіти, метою якої є забезпечення рівного доступу дітей до якісної освіти, створення умов для професійної реалізації особистості школяра. На сучасному етапі розвитку освіти головне завдання Академічного ліцею №1 ім. А.С. Малишка Обухівської міської ради Київської області – підготовка освіченої особистості, здатної визначитись у своїх уподобаннях, цілеспрямовано йти до обраної професії, здобувати поглиблені знання саме в тій галузі, яку вона обрала для себе. На виконання цих завдань спрямоване профільне навчання як інструмент розвитку інтересів, поведінкових настанов, ціннісного й особистого усвідомлення щодо

вибору профільного навчання. На сьогодні однією з головних проблем є підготовка дітей до вступу в заклади вищої освіти за різними спеціальностями, що потребує глибоких, ґрунтовних знань із відповідних навчальних дисциплін.

Основні завдання профільного навчання:

- створення умов для врахування й розвитку навчально-пізнавальних і професійних інтересів, нахилів, здібностей і потреб учнів старшої школи в процесі їхньої загальноосвітньої підготовки;

- забезпечення наступності між загальною середньою та професійною освітою, можливості отримати професію;

- сприяння професійній орієнтації і самовизначенню старшокласників, соціалізації учнів незалежно від місця проживання, стану здоров'я тощо;

- здійснення психолого-педагогічної діагностики щодо визначення готовності до прийняття самостійних рішень, пов'язаних з професійним становленням;

- сприяння у розвитку творчої самостійності, формуванні системи уявлень, ціннісних орієнтацій, дослідницьких умінь і навичок, які забезпечать випускнику ліцею можливість успішно самореалізуватися;

- продовження всебічного розвитку учня як цілісної особистості, його здібностей і обдарувань, його духовності й культури, формування громадянина України, здатного до свідомого суспільного вибору.

Освітня програма ліцею (профільна середня освіта) розроблена на виконання законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 28.11.2019 року №1493. Освітня програма ліцею окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання.

Освітня програма повної загальної середньої освіти є продовженням освітньої програми базової середньої освіти. Програма розроблена з урахуванням психолого-педагогічних особливостей розвитку дітей 16-18 років. Програма враховує, що провідною діяльністю учнів даного вікового періоду є самовизначення як практика формування, пов'язана з конструюванням можливих образів майбутнього, проектуванням і плануванням в ньому своєї індивідуальної траєкторії (свого шляху). Так як формування старших школярів відбувається через набуття практичного мислення, то одиницею організації змісту освіти стає «проблема» і проблемна організація навчального матеріалу, що передбачає особистісно-компетентнісну організацію навчальної діяльності.

До очікуваних результатів засвоєння освітньої програми належать:

- загальні навчальні вміння, навички і способи діяльності;
- пізнавальна діяльність;
- інформаційно-комунікативна діяльність;
- рефлексивна діяльність.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- принцип інтегрування навчальних предметів всередині і поза освітніх областей;
- принцип диференційованого підходу до навчання;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей;
- принцип взаємозв'язку навчальної та позанавчальної діяльності.

4.1. Загальний обсяг навчального навантаження

10 клас	1330 годин
11 клас	1330 годин
Разом	2660 години

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено в навчальних планах, що складені на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 28.11.2019 року №1493 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня», в рамках навчальних планів (таблиці 2, 3).

4.2. Навчальний план

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Академічного ліцею № 1 імені А. С. Малишка Обухівської міської ради
для 10-го класу на 2023/2024 навчальний рік

№ з/п	Предмети	К-ть годин на тиждень	
		10-А	10-Б
	Базові предмети		
1.	Українська мова	2	2
2.	Українська література	2	2
3.	Зарубіжна література	1	1
4.	Іноземна мова (англійська)	2	2
5.	Історія України	1,5	1,5
6.	Всесвітня історія	1	1
7.	Громадянська освіта	2	2
8.	Правознавство	3	-
9.	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3+1	3+1
10.	Біологія і екологія	2	2
11.	Географія	1,5	1,5
12.	Фізика і астрономія	3	3
13.	Хімія	1,5	1,5
14.	Інформатика	-	5
14.	Фізична культура*	3*	3*
15.	Захист України	1,5	1,5
	Вибірково-обов'язкові предмети	3	3
	Технології	1,5	1,5
	Мистецтво	-	1,5
	Інформатика	1,5	-
	Додаткові години	-	-
	Гранично допустиме навантаження на учня	33	33
	Всього фінансується	38	38

*Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження на учнів

Наказ МОН України від 28.11.2019 №1493: таблиці 2;3.

Директор ліцею №1

Марина МИГАЛЬ

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
 Академічного ліцею № 1 імені А. С. Малишка Обухівської міської ради
 для 11-го класу на 2024/2025 навчальний рік

№ з/п	Предмети	Кількість годин на тиждень	
		11-А (правознавство)	11-Б (інформаційно-технологічний)
	Базові предмети		
1.	Українська мова	2	2
2.	Українська література	2	2
3.	Зарубіжна література	1	1
4.	Іноземна мова (англійська)	2	2
5.	Історія України	1,5	1,5
6.	Всесвітня історія	1	1
7.	Правознавство	3	-
7.	Інформатика	-	5
8.	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3+1	3+1
9.	Біологія і екологія	2	2
10.	Географія	1	1
11.	Фізика і астрономія	4	4
12.	Хімія	2	2
13.	Фізична культура*	3*	3*
14.	Захист України	1,5	1,5
	Вибірково-обов'язкові предмети	3	3
	Технології	1,5	1,5
	Мистецтво	-	1,5
	Інформатика	1,5	-
	Додаткові години	-	-
	Гранично допустиме навантаження на учня	30	32
	Всього фінансується	36	38

*Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження на учнів

Наказ МОН України від 28.11.2019 №1493: таблиці 2;3.

Директор ліцею №1**Марина МИГАЛЬ**

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказами Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 зі змінами внесеними наказом № 921 від 17.08.2012 та № 401 від 08.04.2016. У ліцеї здійснюється розподіл класу за групами при вивченні таких предметів:

- українська мова;
- іноземні мови;
- інформатика;
- технології.

Навчальні плани для 10-х, 11-х класів ліцею містять загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів.

Навчальні плани для 10-х, 11-х класів складені відповідно таблиць 2, 3 типової освітньої програми. Базові предмети, які вивчаються як окремі предмети, доповнені годинами з варіативною складовою для вивчення їх на профільному рівні. 11-А клас продовжує вивчати предмети у відповідності до профілю «Правознавство», 11-Б клас - «Інформаційно-технологічний». Учні 10-А класу обрали профіль «Правознавство», учні 10-Б класу - «Інформаційно-технологічний».

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

З метою оптимізації освітньої діяльності вивчення окремих навчальних предметів проводиться таким чином:

№ з/п	Клас	Навчальний предмет	К-ть годин за навчальним планом	I семестр	II семестр
1.	10-А	Історія України	1,5	2	1
2.	10-А	Географія	1,5	2	1
3.	10-А	Хімія	1,5	2	1
4.	10-А	Технології	1,5	1	2
5.	10-А	Інформатика	1,5	1	2
6.	10-Б	Історія України	1,5	2	1
7.	10-Б	Географія	1,5	2	1
8.	10-Б	Хімія	1,5	2	1
9.	10-Б	Технології	1,5	1	2
10.	10-Б	Мистецтво	1,5	1	2
11.	11-А	Історія України	1,5	2	1
	11-Б	Історія України	1,5	2	1
12.	11-А	Технології	1,5	1	2
	11-Б	Технології	1,5	1	2
13.	11-Б	Мистецтво	1,5	2	1
	11-А	Інформатика	1,5	2	1

4.3. Перелік навчальних програм для учнів ліцею

(затверджені наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407, зі змінами, внесеними наказом від 03.08.2022 №698)

№ з/п	Назва навчальної програми	Рівень вивчення
1.	Українська мова	Рівень стандарту
2.	Українська література	Рівень стандарту
3.	Зарубіжна література	Рівень стандарту
4.	Іноземні мови	Рівень стандарту
5.	Історія України	Рівень стандарту
6.	Всесвітня історія	Рівень стандарту
7.	Громадянська освіта (інтегрований курс)	Рівень стандарту
8.	Правознавство	Профільний рівень
9.	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Рівень стандарту
10.	Біологія і екологія	Рівень стандарту
11.	Географія	Рівень стандарту
12.	«Фізика 10-11» (рівень стандарту та профільний рівень) авторського колективу Національної академії наук України під керівництвом Локтева В.М.	Рівень стандарту
13.	Хімія	Рівень стандарту
14.	Фізична культура	Рівень стандарту
15.	Захист Вітчизни	Рівень стандарту
16.	Інформатика	Рівень стандарту, профільний рівень
17.	Мистецтво	Рівень стандарту
18.	«Астрономія» (рівень стандарту та профільний рівень) авторського колективу Національної академії наук України під керівництвом Яцківа Я. Я.)	Рівень стандарту
19.	Технології	Рівень стандарту

4.4. Профільне навчання, розподіл варіативної складової

Навчальні плани реалізують освітні галузі Базового навчального плану Державного стандарту через інтегровані курси і навчальні предмети. Вони охоплюють профільні, базові предмети, вибірково-обов'язкові.

Учні 11-А класу продовжують вивчення предмету «Правознавство», учні 11-Б класу - «Інформатика» на профільному рівні. За результатами анкетування учнів і батьків 10-А класу обрано профіль – «Правознавство», 10-Б класу -

«Інформаційно-технологічний».

За рахунок варіативної складової збільшено години на вивчення окремих предметів:

- 10-А клас: 1 година на вивчення математики (алгебра і початки аналізу); 3 години на вивчення профільного предмету «Правознавство»;

- 10-Б клас: 1 година на вивчення математики (алгебра і початки аналізу); 5 годин на вивчення профільного предмету «Інформатика»;

- 11-А клас: 1 година на вивчення математики (алгебра і початки аналізу); 3 години на вивчення профільного предмету «Правознавство»;

- 11-Б клас: 1 година на вивчення математики (алгебра і початки аналізу); 5 годин на вивчення профільного предмету «Інформатика».

Учні 10-А класу вивчатимуть предмети «Технології» та «Інформатика», 10-Б класу – «Технології», «Мистецтво», 11-А класу - «Технології» та «Інформатика»; 11-Б класу – «Технології» та «Мистецтво» як вибірково-обов'язкові по 1,5 год протягом року.

Вивчення курсу «Захист України» здійснюється на базі Академічного ліцею №4 в Центрі військово-патріотичного виховання та допризовної підготовки, куди передаються години, виділені на цей предмет.

Розподіл варіативної складової в школі III ступеня

Розподіл варіативної частини в ліцеї здійснюється з урахуванням профіля навчання, яке має на меті забезпечити більш глибоку підготовку старшокласників у тій галузі знань і діяльності, до яких у них сформувалися стійкі інтереси і здібності.

Рішення про розподіл годин для формування відповідного профілю навчання, варіативної складової прийнято з урахуванням освітніх потреб учнів, кадрового забезпечення, матеріально-технічної бази.

4.5. Очікувані результати навчання здобувачів освіти (реалізація наскрізних ліній ключових компетентностей)

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1.	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику

		<p>окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2.	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти</p>
3.	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у докільлі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях.</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які</p>

		ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5.	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6.	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7.	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8.	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення</p>

		до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9.	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10.	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища.

Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- предмети за вибором;
- роботу в проєктах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
<i>Екологічна безпека й сталий розвиток</i>	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
<i>Громадянська відповідальність</i>	<p>Сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
<i>Здоров'я і безпека</i>	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
<i>Підприємливість і</i>	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив,

<i>фінансова грамотність</i>	<p>здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>
------------------------------	---

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних.

4.6. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за програмою

Профільна середня освіта здобувається після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року розпочинають здобуття профільної середньої освіти.

4.7. Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу є екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей проводять на уроці, семінарі, заключній конференції, екскурсії. З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей проводяться навчально-практичні заняття. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Корируючу функцію виконують оглядові консультації. Перевірка та оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватися та розширюватися у змісті окремих предметів за умови виконання державних

вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

4.8. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Критерії, правила та процедури оцінювання здобувачів освіти

Оцінювання якості знань здобувачів освіти здійснюється відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти.

Критерії оцінювання та очікувані результати освітньої діяльності учнів є обов'язковою складовою навчальної програми предмета. На початку вивчення теми вчитель повинен ознайомити учнів з системою та критеріями її оцінювання.

Для врахування думки учнів щодо якості та об'єктивності системи оцінювання проводяться щорічні соціологічні (анонімні) опитування учнів і випускників, а також моніторинг оцінювання ступеня задоволення здобувачів освіти.

Результати оцінювання здобувачів освіти обговорюються на засіданні педагогічної ради ліцею.

Оцінки слугують для аналізу індивідуального прогресу і плануванню індивідуального темпу навчання, а не ранжуванню учнів. Оцінки розглядаються як рекомендація до дії, а не присуд.

